

EVANGÉLIKUS Élet

**Boldizsár, a számúzott
szerecsen király**

**Szeretettel tanítani
és megértéssel
nevelni**

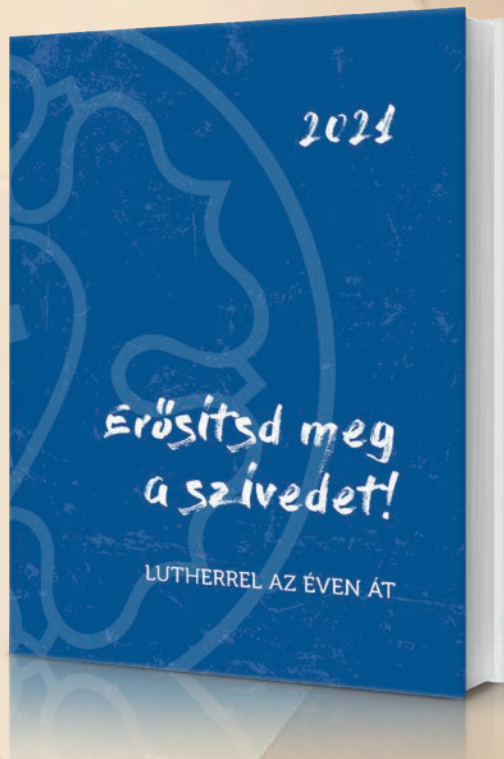
**Koczor Tamás
a parányi mítoszokról**

**És ön olvas még könyvet,
vagy már csak kommentel?**

A megváltozott olvasási szokásokról • 24. oldal

ELŐKÉSZÜLETBEN

3400 Ft

ERŐSÍTSD MEG A SZÍVEDET! LUTHERREL AZ ÉVEN ÁT

Határidőnapló 216 oldalon,
A/5 méretben Luther-idézetekkel,
bőséges jegyzetelési felülettel,
jelzőszalaggal.

MÁJUS	19. HETI IGE
1 szombat	„Áldott legyen Isten, mert nem utasította el imádságomat, szeretetét nem vonta meg tőlem.” (Zsolt 66,20)
2 vasárnap	
3 hétfő	
4 kedd	
5 szerda	
6 csütörtök	
7 péntek	
8 szombat	
9 vasárnap	
10 hétfő	
11 kedd	„Kicsoda is az oltalmazó? Ó, hát az Úr maga, akihez kiáltottam. Ő tölti meg szívemet örök igéje és Lelke által a szükség idején, mégpedig úgy, hogy utóbbit alig érzem.”
12 szerda	LUTHER MÁRTON
13 csütörtök	
14 péntek	
15 szombat	
16 vasárnap	
17 hétfő	
18 kedd	
19 szerda	
20 csütörtök	
21 péntek	
22 szombat	
23 vasárnap	
24 hétfő	
25 kedd	
26 szerda	
27 csütörtök	
28 péntek	
29 szombat	
30 vasárnap	
31 hétfő	
JUNIUS	
1 kedd	Május 13. menybenemelés ünnepe Textus: Jn 20,16–18
2 szerda	Május 16. húsvét ünnepe után
3 csütörtök	6. vasárnap (Exaudi) Textus: Lk 24,46–49
4 péntek	
5 szombat	
6 vasárnap	

JEGYZETEK

MÁJUS	19. HÉT
10 hétfő Armin, Palma, Mira	15 szombat Zoofa, Szorja
11 kedd Ferenc	16 vasárnap Mózes, Botond
12 szerda Pongrac, György	
13 csütörtök Szervác, Imola, Imelda	
14 péntek Bonifác	

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Adventi kapaszkodó

Mostani lapszámunk dátuma már az advent elérkezését jelzi, igyekeztünk ezért magazinunkba is „csempészni” egy kis adventi hangulatot, például gondolatébresztő jegyzetekkel. Ugyancsak az előttünk álló felkészülési időszakokra és már a karácsonyra is tekintve ajánlom olvasóink figyelmébe a Luther Kiadó kínálatát: számos értékes kiadvánnyal, közöttük újdonságokkal is találkozhatnak négy kiadói oldalunkon.

„Nem szabad a rangbéli helyért erőlködni” – vallja Kézdy Edit. A Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatóját azután kérdeztük, hogy megjelent a *Heti Világgazdaság* című lap ez évi összeállítása a száz legjobb magyarországi gimnáziumról, és a budapesti iskola ismét az első lett az egyházi intézmények között. A győri Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium pedig a legjobb száz közé került a gimnáziumi rangsorban. Kolarovszki Zoltán igazgató családként tekint intézményükre; mint vallja, a legfontosabb, hogy szeretettel tanítsanak és megértéssel neveljenek.

Mélyreható, információkban gazdag írásában az öngyilkosságról szól Homoki Pál lelkész, többször is felhívva a figyelmet: ez a végzetes lépés nem megoldás, de arról is ír, hogyan keressünk kapaszkodókat, illetve hogyan figyelhetünk embertársainkra, hogy megelőzzük a tragédiát.

Mindannyian nehéz helyzetben vagyunk a járvány miatt, de sosem szabad elfelejtenünk, hogy van kihez fordulunk. Koczor Tamás arra biztat a vele készült interjúbán, hogy vegyük észre Istent jártunkban-kelünkben. A ferencvárosi evangélikus lelkész a napokban megjelent, *Sietős történetek* című kötetével is arról szól: „Nyitott szem, fül, szív – ez mindenkinek meglehet. Ha valaki úgy indítja a napot, hogy »ma figyelek, és észreveszek egy történetet«, akkor az talál.”

Minden olvasónkat – áldott adventi időszakot kívánva – keresésre buzdítom én is.

■ KÉZDI BEÁTA

És ön olvas még könyvet, vagy már csak kommentel?

Igen távolinak tűnik a 2005-ös *A Nagy Könyv* elnevezésű tévés programsorozat, amely az egész országot megmozgatta. A Társadalomkutatási Intézet idén ismét felmérte hazánkban az olvasási szokásokat. Az eredmények több mint elgondolkodtatók.

24. oldal

Az ige hirdetésének és befogadásának „képessége”

„Nyugalmat sugárunk” – állítja a Pax Tv szlogenje. Gere Lilla ügyvezető igazgatót az evangélium tévés hirdetéséről, a korábbi „eklektikus” tematika megreformálásáról és természetesen a televízió evangélikus vonatkozásairól is kérdeztük interjúnkban.

40. oldal

Igehirdető, bibliaárus és balösszekötő

Évszázadokra visszanyúló evangélikus kántortanító- és lelkészcsaládba született százhusz évvel ezelőtt id. Harmati Béla Márton. Születési évfordulója alkalmából a néhai ósagárdi lelkész alakját idéztük fel fiával, dr. Harmati Béla nyugalmazott püspökkel.

42. oldal

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Szabó B. András	5
Új nap – új kegyelem • Ihász Beatrix	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Fabiny Tamás püspök írása	16
Portré • Józsné Botos Mariann csecsemő- és kisgyermeknevelő	18
Tallózó • Gyülekezeti lapok, keresztény hírportálok, blogok szemléje	19
Interjú • Evangélikus iskolák az élményben – Intézményvezetőket kérdeztünk	22
Fókusz • És ön olvas még könyvet, vagy már csak kommentel?	24
Interjú • Koczor Tamás a parányi mítoszokról	26
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	28
Hirdetés • A Luther Kiadó adventi könyvvására	29
Kötőszó-szemle • Evangélikus lelkész kérdez és válaszol az öngyilkosságról	33
Evangélikus.hu-szemle • Pángyánszky Ágnes a lombikprogramról	36
Nézőtér • A színház él	38
Jegyzet • Mikuláscsomagok – Boda Zsuzsa írása	39
Interjú • Beszélgetés Gere Lillával, a Pax Tv ügyvezetőjével	40
Múltidéző • Emlékezés id. Harmati Béla Márton ósagárdi lelkészre	42
Ajánló • Gryllus Dániel koncertjén jártunk	44
Ajánló • Kézikönyv templomba járáshoz	45
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	46
Krónika • Hírek, tudósítások	48
Oratio oecumenica	56
A vasárnap igéje • Joób Máté	57
Új nap – új kegyelem • Pelikán András	58

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

Cseryin Sándor nyugalmazott bányász, bányamentő, gyülekezeti felügyelő – Bakonycsérnye. Nagypám a gyülekezet presbitere, édesapám a közösségünk gondnoka volt. Harminchárom év föld alatti munkaviszony után mentem nyugdíjba. Ezután lett lehetőségem, hogy a gyülekezet életébe ne csak templomba járó és a közösségben időnként segítő tagként, hanem aktívabban is becsatlakozzak. 1996 óta vagyok a gyülekezet felügyelője. Amikor az első országos felügyelői konferencián részt vettem, az ott hallottak után úgy éreztem, hogy én erre a sokrétű szolgálatra nem vagyok felkészülve. Idővel megtapasztaltam, hogy ha a Jóisten feladatot bíz az emberre, akkor erőt is ad hozzá, hogy ténylegesen el tudja látni.

Bányában dolgozni nem könnyű feladat, hiszen a föld alatti, teljesen sötét világban kell megerőltető fizikai munkát végezni. A bányamentés különösen is embert próbáló, hiszen amikor az emberek a veszély miatt kifelé rohannak, nekünk akkor kell bemennünk oda. Régen, akik a bányában voltak, mind vallásosan éltek. Gyülekezetünk számos presbitere is bányász volt. Ezért korábban nem is volt kérdés, hogy imádsággal kezdtük a munkát. A bányász, amikor lemegy a mélybe, soha nem tudhatja, hogy mi fog történni vele. Azt viszont tudja, hogy a többiekkel egymásra és Istenre vannak utalva. Ez közösséggé formál, vallásságra és hálaadásra tanít.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Miniszteri közbenjárás a kórházlelkészi szolgálat ellátása érdekében. Levelet küldött október 26-án az egészségügyi intézmények vezetőinek az emberi erőforrások minisztere, amelyben arra hívta fel a figyelmüket: „Kiemelten fontos, hogy a Covid-19 világjárvány második hulláma során hitéleti szempontból is tekintettel legyünk betegeinkre.”

Kásler Miklós arra kérte a címzetteket, hogy fordítsanak kiemelt figyelmet az intézményükben kezelt „végstádiumú betegek és/vagy időskorúak vallási célzatú vigasztalásnak fontosságára, illetve a beteg által jelzeten vagy a hozzátar-

tozóktól kérés alapján a betegek szentségének biztosíthatóságára”. A miniszter azt is kérte, hogy az intézményvezető „a papi tevékenységet, illetve vallási vigasztalást végzők számára a megfelelő, vírushelyzetre vonatkozó óvintézkedések alkalmazása mellett soron kívüli belépést is engedélyezni szíveskedjen”.

Kásler jelezte: a betegek számára a szentségek adását a fővárosban a Budapesti Katolikus Kórházlelkészség koordinálja, ökumenikus szemléletben. Budapesten kívül a területileg illetékes, megbízott kórházi lelkész, pap kereshető meg.

Forrás: Hvg.hu

ORATIO
OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Dicsérünk és áldunk téged, mert szent vagy és mindenható, méltó a teljes imádatra. Bocsásd meg, ha gyengeségünkben ebben is elbukunk, és másnak adjuk a dicsőséget. Téríts meg rossz szokásainkból, vedd el méltatlan és téged káromló szavainkat, kísértő gondolatainkat. Szabadíts meg a világ kívánságaitól, amelyek eltávolítanak tőled, az egyetlen igaz forrástól.

Köszönjük, hogy hűtlenségünk ellenére te hű maradsz önmagadhoz és ígéreteidhez. Adj erős hitet, hogy ezekbe kapaszkodjunk, hogy a küzdelmekkel teli hétköznapokban a tőled kapott örök élet ajándéka éltesse, amelyet a benned hívőknek és téged követőknek ígértél.

Add, hogy másokat is tudjunk ezzel az élő reménységgel bátorítani és feléd vinni. Adj helyes szavakat és ígéretet, amikor szenvedők, félelemmel küzdők, elcsüggedtek, haldoklók vagy gyászolók mellett kell megállnunk. Küldd követeidet hozzánk, amikor mi magunk esünk ilyen mélységekbe. Ne engedd, hogy feledjük: te mindenütt ott vagy, mindenről tudsz, öröktől fogva, örökkön örökké uralkodsz.

Urunk, te látod a világ gonoszságát és az embert, ahogy hatalmával és lehetőségeivel visszaél. Különösképpen könyörgünk világi vezetőinkért, hogy térjenek a te utadra, és maradjanak meg hivatásuk kezdetén tett esküjükben: hogy másokért élnek és munkálkodnak. Könyörgünk egyházi előljáróinkért: püspökökért, esperesekért, lelkészekért. Add ígéretet szájukba, a te indulatodat szívükbe, hogy kompromisszumok nélkül képviseljenek téged a rájuk bízottak között.

Erősíts meg minket keresztyén hitünkben, imaéletünkben, igeolvasásunkban, hogy ezáltal nap mint nap ellenállhassunk e világi divatoknak, szokásoknak, ideológiáknak. Adj menekülést válságainkból és kitartást, hogy utaidon járjunk! Ámen.

Az egyházi esztendő utolsó (Örök élet) vasárnapja

Jel 7,9–17

Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan...

Saint-Exupéry kis hercege ezt mondja nekünk a mai vasárnapon is. Az örök élet valahol a keresztény ember távoli horizontján terül el. Olyan távoli, nagy cél, amelyet sokszor megpróbál a hívó ember apró, földi készpénzre váltani.

A *Jelenések könyve* első olvasóinak a választás sokkal élesebb volt. Lemondanak a biztonságról, és ráteszik az életüket a nagy ígéretre – vagy megtagadják azt, aki megígérte nekik, és biztonságban élhetnek. Két konkurens üdvösség versenyez egymással, de nekik a kettő összebékíthetetlen ellentétben van. Az egyik Jézus üdvössége, a keresztény hit végső nagy ígérete, a másik a Római Birodalom kínálta üdvösség a békés polgári élet létbiztonságával, az előrelépés sikereivel, amelyeket a császár kínál.

Ahogy Brian Blount (*egyesült államokbeli presbiteriánus lelkész, az Újszövetség professzora – a szerk.*) írja erről az ígéről: „János üzenete az üdvösségről minden porcikájában ugyanannyira politikai, mint lelki.” Az egyik üdvösség nap mint nap látható a polgártársak sikerén, az állami propaganda idealizált polgárképén; a másiknak legfeljebb a kudarcra látható naponta: a keresztények üldözésén.

A keresztények üdvössége láthatatlan. Erről kell tanúságot tenniük azoknak, akik kitaranak Jézus mellett. És minden veszély ellenére sokan éreznek valamit abból, hogy valahol hamis az e világi üdvösség állami garanciával. Számukra az ellenségnek megbocsátó szeretet hitelesebb a „szemet szemért” törvényénél. Ők gyűlnek össze, és az egy kenyér megtörésében, különleges gyógyulásban, egy kiegyenesedett életútban meglátnak valamit. Krisztus vérében a kiüresedett ember-Isten kapcsolat újraéledését tapasztalják meg, és bátorságot nyernek arra, hogy tanúi legyenek. A világi mérce szerint sikertelen, értéktelen emberek, akiktől mindenki elfordul, ezekben a gyógyító erőterekben értékesek lesznek.

A keresztények nagy víziója: istentisztelet az élet peremén túl. A *Jelenések könyve* erről a nagy vízióról beszél, a tökéletes istentiszteletről az idők végén. Blount így fogalmaz: „Isten létrehozta a csodát: a történelem igaz és igazságos befejezését.” Ami embereknek megoldhatatlan, az neki lehetséges. A szélen állók

középre léphetnek, a könnyes szemeket megtörlik, és a sikeresek legnagyobb reménye annyi, hogy valahol a peremen még ők is odaférhetnek. Itt nem az önmagát tökéletesre csiszoló ember, hanem a másikért kicsorbult élet számít eredménynek.

Egy néhány évente megismételt nemzetközi felmérésben a résztvevőknek tizennyolc értéket kell fontossági sorrendbe állítaniuk. Olyanokat, mint anyagi jólét, béke, boldogság, szabadság, szerelem és hasonlók. Az utolsó helyen általában (az Egyesült Államokat leszámítva) ugyanaz az érték szerepel: üdvözülés. Isten legnagyobb ígérete messze van. A messizi jövőbe vész a sok tennivaló között.

Egy ideig a vasárnap délutáni tévéműsorral és az ebéd utáni szundikálással versenyeztünk mi, lelkészek egy pesti idősoththonban. Meg lehet-e szerezni a figyelmet ebben az idősávban? Nem lehetett. Vannak, akik a rengeteg tennivalóra, az összesűrűsödött feladatokra, teli naptárakra hivatkoznak – legyenek akár fiatalabbak, akár idősebbek. Számukra az üdvösség kérdése az e világi feladatok mellett a perifériára sodródott.

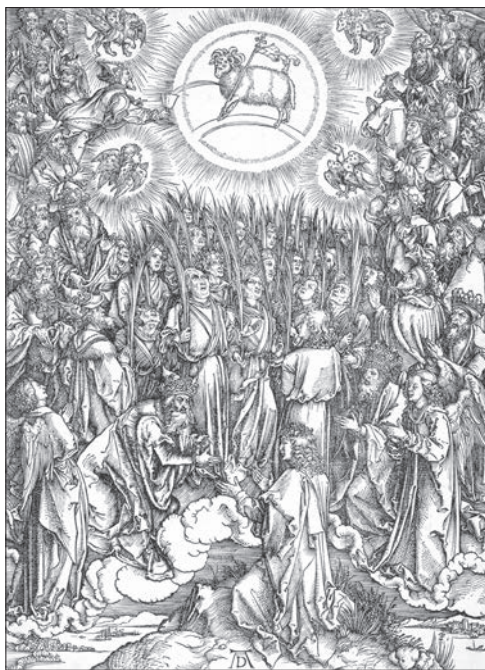
Az üdvösség viszont így lehet az a végső, igazságos lezárás, amelyet Isten hoz létre. Figyelmének középpontjában

a periféria, az odasodródott emberek állnak. A *Jelenések könyvének* nagy ígérete nehéz helyzetben élő keresztényeknek szól. Vasárnapi szundikálóknak, e világi sikereket halmozóknak, mindenek megsértődő hívőknek láthatatlan. Ezért már akkor nagyon boldog lennének, ha valahol a fehér ruhás tömeg szélén megkapaszkodhatnék kényelmes keresztény életem után.

Megváltásra szorulok, de reményem nem láthatatlan, amíg felebarátom látható. Megláthatom a bajban lévő testvéretem.

■ SZABÓ B. ANDRÁS

A kis herceg írójának, Saint-Exupérynek az imádságával kérjük a láthatatlan, mindenható Istent: Kérlek, tartsd távol tőlem a szorongást okozó gondolatot, miszerint életem hiábavaló lenne! Ne azt add, Uram, amit kívánnék, hanem azt, amire szerinted valóban szükségem van! Kérve kérek, taníts meg, Uram, a lépésről lépésre feléd haladás

ALBRECHT DÜRER: AZ IGAZSÁG HÓDOLATA A BARÁNY ELŐTT (FAMETSZET, 1496-1497)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 22.) *Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindeneknek; ő van mindenek felett és mindenek által és mindenekben.* Ef 4,5–6 (Ézs 43,11; Mt 25,1–13; Jel 21,1–7; Ézs 26,7–19) Örök élet vasárnapján új perspektívát nyit számunkra Isten igéje. Mi nap mint nap gondolunk életünk végességére, felhalmozott feladatainkat toljuk magunk előtt, az idő szorításában telnek napjaink. Hétköznapijaink gondját messze úzi, ha végre hátrébb lépünk, és így szemléljük teremtett világunkat, benne a magunk feladatát. Teremtő Atyánk elvisz minket egészen az öröklét ajtajáig. Krisztus kereszthalála „garancia” arra, hogy egykor majd megnyitják nekünk az a hely, ahonnan most még csak sejtelmes fény szűrődik át embervilágunkba. Ezen a héten ezt a fénysugarat követjük napról napra geolvasásunkban.

Hétfő (november 23.) *Jézus [...] meglátta a nagy sokaságot, megszánta őket, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélkül való juhok...* Mk 6,34 (Ézs 57,15; Zsid 12,18–25; 2Pt 2,1–11) Zűrzavaros korszak a mienk. Nemcsak ólálkodó farkasoktól kell tartani, igazi, felismerhető ellenségtől, hanem belső bomlasztóktól is szenvedünk. A közösségrombolás fegyverei tökéletesednek. Mit lehet tenni? Belekapaszkodni Jézus övéit megszáno tekintetében, hegyezni a fülünket, hogy a világ zajában mégis meghalljuk pásztorunk hangját, és a Szentlélek vezérlő fénysugarát követni.

Kedd (november 24.) *Vajon azért veszik elő a lámpást, hogy a véka alá tegyék vagy az ágy alá? Nem azért, hogy a lámpatartóba tegyék?* Mk 4,21 (Zsolt 98,3; 1Pt 1,13–21; 2Pt 2,12–22) Milyen egyszerű és egyértelmű kérdés ez! A válaszuk: dehogynem! Lámpásként bukkan elő Isten igéje. Célja a helyes út kijelölése számunkra. Fénysugárról fénysugárra közelebb kerülünk Isten titkaihoz. Nem a véka vagy az ágy alatt van a megoldás. Isten igéje, a belőle kapott útmutatás a lámpatartóba való, méltó helyére, hogy fénysugaránál eligazodhassunk.

Szerda (november 25.) *Azoknak pedig, akik e világban gazdagok, parancsolt meg, hogy ne legyenek gőgösek, és ne a bizonytalan gazdagságban reménykedjenek, hanem Istenben, aki megélhetésünkre mindent bőségesen megad nekünk. A gazdagok tegyenek jót, legyenek gazdagok a jó cselekedetekben, adakozzanak szívesen, javaikat osszák meg másokkal, gyűjtsenek maguknak jó alapot a jövőre, hogy elnyerjék az igazi életet.* 1Tim 6,17–19 (Ám 6,6; 1Kor 3,9–15; 2Pt 3,1–9) No, ez a parancs nem nekem szól! Mivel nem vagyok gazdag, a gőg enyhe szele sem érhet el engem. Valóban? Tán van okom mégis önvizsgálatra: Isten

igéje megérint, amikor a megélhetés aggodalmai törnek rám. Nem fontos, kinek milyen vastag a pénztárcája. A kérdés, hogy mit teszek. Észreveszem-e, hol tudok segíteni másokon? És a legfontosabb: a jövőmet mire alapozom? Isten igéjének fénysugarát most az igazi életre irányíthatom, kérhetem ebben a Szentlélek útmutatását.

Csütörtök (november 26.) *És adjatok hálát Istennek, az Atyának mindenkor mindenért, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében.* Ef 5,20 (1Krn 29,13; 1Thess 5, 9–15; 2Pt 3,10–18) Van okunk – még ilyen cudar körülmények között is – a hálaadásra. De néha alig találjuk a hálaokat elkeseredésünkben. Borongós hétköznapijainkba is bevilágít Krisztusunk szeretete, Istenünk nehézségeinkben is megmutatózó gondviselése. Szüleink megtanítottak minket arra, hogy a legapróbb ajándékot is megköszönjük – hogyné tanulhatnánk meg azt, miként kell hálátelt szívvel járnunk utunkat. Isten népének közösségében megsokszorozódik a lehetőség, egymást is segíthetjük, taníthatjuk. Mai igénk földre szegezett tekintetünket felemeli, fénysugarat hint Krisztus megváltó keresztségére, és az égig mutat.

Péntek (november 27.) *Uram, előttem van minden kívánságom, nincs rejtve előttem sóhajvásom.* Zsolt 38,10 (Jak 1,3; Zsid 13,10–16; Ézs 56,1–8) Az ige fénysugara most legrejtettebb érzéseinkbe világít be. Olyan jó tudni, hogy van valaki, aki érti lelkünk mozzanatait, ki nem mondott gondolatainkat hallja, és tudója meg nem fogalmazott vágyainknak is! A Mindenható mindent tudásának borzongató, egyszerre vonzó és taszító erejét csodálhatjuk, és ráeszmélhetünk: van, aki még önmagunknál is jobban ismer minket. Van, aki ismeri, és szeretetével összeköti múltunkat és jövőnket. Teljes emberi valónkat, szívünk legrejtettebb érzéseit is feltárhatjuk előtte. Simogató szeretetfénye árad ki ránk ma.

Szombat (november 28.) *Nem hagylok titeket árván, eljövök hozzátok..., mert én élek, és ti is élni fogtok.* Jn 14,18–19 (Ézs 66,13; Jel 21,10–14.21–27; Ézs 56,9–57,13) Az egyházi év utolsó napján nem az idő múlásán búsongunk, hanem hálátelt szívvel gondolunk vissza egyházi évünkre. Mint csúcspontokra, nagy egyházi ünnepeinkre. A karácsonyra – amikor még híre-hamva sem volt a veszélyhelyzetnek. A húsvétra – amikor templomaink kényszerű bezárása miatt csak online tudtunk összekapcsolódni, mégis megélhettük a feltámadás csodáját. A pünkösdre – amikor újranyílhattunk templomaink. Isten üzenetének reménysugarába kapaszkodva zárjuk a múltat, és kezdjük új egyházi évünket!

■ IHÁSZ BEATRIX

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Milliárdos állami támogatás parókiák, közösségi terek és óvodák fejlesztésére

Megszületett a kormányhatározat a Magyarországi Evangélikus Egyház és Magyarország kormánya közötti megállapodásban rögzített fejlesztési feladatok teljesítéséhez szükséges állami támogatásról. A több mint tizenegymilliárd forintos forrás egyházunk épített örökségének védelmére, valamint közösségi célú, közfeladat-ellátási és egyéb beruházásokra biztosít négyéves keretet.

A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) országos elnöksége, dr. Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő, valamint Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes ez év március 14-én írta alá a Magyarország kormánya és az egyház együttműködéséről szóló hosszú távú megállapodást. Ennek végrehajtását teszi lehetővé a Magyar Közlöny 235. számában Orbán Viktor miniszterelnök aláírásával október 30-án megjelent 1732/2020. (X. 30.) számú kormányhatározat. A forrásból parókiák és közösségi, gyülekezeti terek felújítása; óvodák építése, felújítása és bővítése; valamint sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja, felzárkóztatásának támogatása és ellátásuk biztosítása valósulhat meg.

Az előkészítő munka során egyházunk vezetése és országos irodájának illetékes szakemberei szorosán együttműködtek: az evangélikus gyülekezetek vállalásán és teherbíró képességén túl az általános

helyi igényeknek és közösségi céloknak, valamint a települések népességmegtartó ereje növelésének folyamatos szem előtt tartásával dolgozták ki az egyes fejlesztési elképzeléseket, amelyeknek a megvalósítását az egyház vezető testületei egyhangúlag támogatták.

A tervek szerint a következő években harmincöt parókia és huszonhét gyülekezeti-közösségi tér újulhat meg. Ez utóbbiak közül országos szinten három projekt emelkedik ki: megépülhet Piliscsaba új evangélikus temploma, elindulhat a szarvasi Tessedik Tanyának mint a hazai mezőgazdasági oktatás első jelentős intézményének a felújítása, valamint a határon túli fiatalokat és diakóniai célokat szolgáló gyenesdiási Kapernaum Szeretetotthon fejlesztésének a tervezési szakasza.

A felmerülő társadalmi szükségletek és intézményfenntartói igények alapján megvalósulhat hat új óvoda létesítése, további két óvoda új épületbe költöztetése és öt

– már működő – óvoda bővítése. A támogatási keretből a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésének támogatására országos hatáskörű gyógypedagógiai módszertani központként létrejön az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézet, amely a rászoruló gyermekek ellátását utazó gyógypedagógusi hálózattal biztosítja.

Az előzetes megállapodás szerinti ütemezésnek megfelelően a kormány több részletben bocsátja egyházunk rendelkezésére a támogatást. A parókiák felújítására és energetikai fejlesztésére 2020 és 2022 között egymilliárd forint; a közösségi és gyülekezeti terek megújítására 2020 és 2022 között hatszázmillió forint; a neveléshez kapcsolódó feladatellátási helyek létrehozására, bővítésére, fejlesztésére 2020 és 2023 között összesen több mint kilenc és fél milliárd forint; a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására pedig 2021-ben nyolcvanmillió forint használható fel.

Az evangélikus egyház országos elnöksége levélben mondott köszönetet Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettesnek és az Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságnak a megállapodás létrejöttének érdekében végzett munkájáért.

■ MEE

Kitüntették Kutyej Pál evangélikus lelkészt

Nemzeti ünnepünk, október 23. alkalmából – a miniszterelnök előterjesztésére – Áder János köztársasági elnök kítüntetésekről határozott. Kutyej Pál evangélikus lelkész, a Békéscsabai Evangélikus Szeretetszolgálat intézményvezetője részére a Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat) kítüntetést adományozta több mint két évtizedes lelkipásztori tevékenységének, valamint Békéscsaba községében, illetve a hazánkban élő szlovák nemzetiség szolgálatában vállalt szerepének elismeréséül. A kítüntetést Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes adta át Budapesten, a Miniszterelnökség székhelyén, az egykori karmelita kolostorban.

Kutyej Pál több mint húszesztendő békéscsabai szolgálati ideje alatt nemcsak a gyülekezeti élet újulhatott meg, hanem számos egyéb beruházás mellett Közép-Európa legnagyobb evangélikus temploma is. Mindemellett Kutyej Pál a civil életben is segíti városának polgárait: városi kisebbségi képviselő,

FOTO: MINISZTERELNÖKSÉG

országos szlovák kisebbségi önkormányzati tag, 2006-tól pedig három cikluson át Békéscsaba megyei jogú város képviselő-testületi tagjaként, illetve a civil, nemzetiségi és érdekegyeztető bizottság elnökeként dolgozott. Vallja: „Azért kaptunk erőt Istentől, hogy azzal felebarátainknak szolgáljunk.”

Forrás: Facebook.com / Déli Evangélikus Egyházkerület

A reformáció emléknapján

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa a budapesti VII. kerületi Reformáció parkban tartott megemlékezést október 31-én. Az Október a reformáció hónapja programsorozat záróünnepségének zenei közreműködője a Fóti baptista fúvóska volt.

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

„Ötszázhárom év távlatából az egykor szemben álló felek késői utódaiként megbékélten mondhatjuk: a wittenbergi kalapácsütések nem hiába hangoztak messzire” – fogalmazott köszöntőbeszédében Fischl Vilmos evangélikus lelkész. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtájkára Luther Márton 95 tételének megtérésre felszólító első pontjára utalva elmondta: „Ez a reformációnak jelentős és maradandó, sarkalatos igazsága. A megtérőnek és a környezetének áldás a megtérésből eredő élet.”

A köszöntő után Pataky Albert, a Magyar Pünkösdi Egyház elnöke mondott imádságot, majd a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium diákja szavalt.

„A keresztények közössége nem emberi alkotás – fogalmazott ünnepi beszédében Kecser István, a Magyar Pünkösdi Egyház

főtájkára. A szónok a keresztény és a világi gondolkodás eltéréseiről, a jó és a rossz megkülönböztetésének fontosságáról beszélt, továbbá arról, hogy a kereszténység eszméit ma számos módon próbálják elnyomni. Keresztényként „azt valljuk, hogy akaratunktól, szándékunktól függetlenül létezik egy rend, amelyben az emberi lét minden kérdésére teljes és tökéletes választ kapunk. Azt valljuk, hogy ez a rend magasabb értékű, minőségű és tekintélyű, mint bármely emberi alkotás” – fejtette ki.

Kecser István a keresztény értékrend és a világi ideológiák között egyre távoluló szakadékról is szólt, figyelmeztetve, hogy vejük észre a javak igazságtalan elosztásának vagy a magzati élet kioltásának egyre szélesebb körű elfogadottságát. „Keresztényként hiszünk abban, hogy az isteni eredetű törvényeket semmiféle emberi törvény nem írhatja felül, ezért a jog – bármilyen többség is alkotta meg – csak akkor legitim, ha megfelel Isten törvényeinek. Szilárdan hiszünk abban, hogy az embernek szüksége van egy időtálló, megbízható viszonyítási rendszerre, amellyel képes értelmezni és értékelni saját létét. A reformátorok üzenete: vissza az eredethez, vissza Isten kinyilatkozásaihoz, azaz vissza az élethez. Ma sem más az egyház küldetése, mint képviselni az emberek előtt, hogy Jézus a Krisztus, a Megváltó. Ebben nincs helye megalkuvásnak!”

A pünkösdi felekezet főtájkára az egyház egységével kapcsolatban azt hangsúlyozta, hogy bár sajnálatosak a felekezeti határok, de a megosztottságot ma az új szellemiségre nyitottak és a hagyományos értékekhez tartozó keresztények között látja egyre erősebbnek. Meglátása szerint „megérett az idő egy új reformációra”. Végül az egyéni döntés súlyára hívta fel a figyelmet. Aláhúzta, hogy a reformátorokhoz hasonlóan a mai keresztényeknek is meg kell hozniuk azokat a személyes döntéseket, amelyek újból Jézus Krisztus személyét állítják életük középpontjába.

Az ünnepségen áldást mondtak Karsay Eszter és Somogyi Péter református lelképásztorok, Mészáros Kálmán baptista lelképásztor és Aradi György, a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség lelkésze. Az ökumenikus eseményen a protestáns felekezetek jelen lévő képviselői virágokat helyeztek a reformáció emlékművéhez. ■ G. Á.

Bemutatták a Holtág című kötetet Bonyhádon. Volt reformációi istentisztelet a bonyhádi evangélikus templomban október 31-én, ám idén a szokásos református-evangélikus közös istentisztelet a járványhelyzet miatt elmaradt. Ennek hiányában könyvbemutatót tartottak az evangélikus gyülekezeti teremben.

A Luther Kiadónál nemrégiben megjelent *Holtág* című kötet kapcsán Antal Bálint kiadóigazgató beszélgetett a szerzővel, Füller Tímeával, valamint Fényes Endre református lelképásztorral, aki tizenöt évig a zsbriki Kallódó Ifjúságot Mentő Missziós Támogató Alapítványnál volt addiktológiai (szenvedélybetegekkel, függőségekkel foglalkozó) szakember.

Az alkalom témája az elmúlás, az elengedés, a szeretneink elvesztése utáni fájdalom, illetve a hit által való megnyugvás lehetősége volt. A *Holtág* kötetből Aradi András evangélikus lelkész olvasta fel a *Zeneanyu* című novellát. A könyvbemutató közös imával zárult.

Evangelikus.hu

Távollétilag ülésezett az országos presbitérium

Az eredetileg tervezett időpontban, november 5-én tartotta rendes ülését a Magyarországi Evangélikus Országos Presbitérium. Tekintettel azonban a járványhelyzetre, a résztvevők a távolléti ülés mellett döntöttek. Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke a Galata-levél 4,28 verse alapján tartotta a nyitóáhitatot, hangsúlyozva Isten ígéreteinek beteljesülését.

Napirend előtt Fabiny Tamás elnök-püspök emlékezett meg az 1956-os forradalomról és szomorú leveréséről, valamint az evangélikus Maléter Pálnak a forradalomban és szabadságharcban játszott szerepéről. Megemlítette, hogy orvostanhallgató korában Maléter az Üllői út 24. alatti Luther Otthon lakója volt. (Az ülés előtt az elnök-püspök, Krámer György országos irodaigazgató és az országos iroda munkatársai megkoszorúzták Maléter emléktábláját az épület – ma egyházunk országos irodájának székháza – homlokzatán. – Írásunk a 14. oldalon.)

Az egyházpolitikai és stratégiai ügyek között elsőként Pröhle Gergely országos felügyelő ismertette azt az örömdetes tényt, hogy a Magyarország kormányával kötött megállapodás immár kormányhatározatban is megjelent a *Magyar Közönyben*, így megfelelő ütemezéssel el lehet indítani az ott rögzített fejlesztéseket. Örömeinek adott hangot, hogy ez a megállapodás minden fél érdemi közreműködésével, egyetértésben jött létre.

A továbbiakban Csepregi Zoltán rektor számolt be az Evangélikus Hittudományi Egyetem elmúlt évi működéséről. Az intézményt elhelyezte a hazai és a nemzetközi felsőoktatás térképén, hangsúlyozva, hogy folyamatosan együtt kívánnak működni a fenntartó Magyarországi Evangélikus Egyházzal. Bemutatta az elindított új képzési területeket, egyebek mellett a diakóniával való együttműködésben. Az egyetemen komoly gyűjteményi és informatikai fejlesztés is indult.

A jelentést rendkívül élénk beszélgetés követte, amelynek során a résztvevők közösen kerestek választ arra, hogy miként lehetne megállítani a hallgatók létszámának csökkenését, illetve hogyan lehetne az egyetemet egyházunk teológiai és intellektuális központjává tenni. A jelenlegi társadalmi helyzetben különösen is fontos, hogy jó teológiai válaszok szülessenek a felvetődő kérdésekre. A résztvevők egyetértettek abban, hogy innovatív megoldásokra van szükség. A rektor felvázolta azokat a területeket, amelyeket a megnövekedett állami finanszírozással fejleszteni szeretne az intézmény. Ezek pontosítását a jövőben az egyetem vezetése és az országos elnökség együttesen végzi el.

Külön napirendi pontban foglalkozott a presbitérium a Luther Kiadó támogatásával. Tekintettel arra, hogy a kiadó szakmai működése rendezett, illetve megalkották a szükséges szabályrendeleteket, az országos presbitérium feloldott egy korábban nevesítetten elkülönített összeget, így nincs akadálya annak, hogy a kiadó érdemben megvalósítsa az írásban rögzített terveit. Örömdetes, hogy a külső nehézségek ellenére folyamatosan jelennek meg – immár a marketingszempontok érvényesítésé-

vel is – igényes könyvek, a korábbiaknál jobban megvalósul a különböző munkaterületek közötti integráció, továbbá áttekinthető a gazdasági működés is. A különböző munkaágak között az országos igazgatónak felelősséggel tartozó kommunikációs referens jelenti a kapcsolatot.

Csorba Gábor, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője terjesztette elő az ülésen egyházunk 2021. évi költségvetését, amelynek prioritása az egyházzene és a 2021-es népszámlálásra való érdemi felkészülés lesz. Négyéves orgonafelújítási program veszi kezdetét: megújul a zsbriki, a györkönyi, a péteri és a pilisi orgona. A népszámlálásra való felkészülés kommunikációs kampányát kiemelt fontosságúnak tekintik a presbiterek, ezért ehhez megfelelő forrást biztosítottak a költségvetésben.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Az országos presbiterek természetesen minden munkáját illetően tájékozódtak a járványhelyzetből adódó kihívásokról. Különösen is részletes tájékoztatást kaptak arról, hogy milyen körülmények között kell helytállni az oktatási, illetve a diakóniai intézményekben. Előbbiről Varga Márta, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetője számolt be, utóbbiról Kelemen Anna Gyöngyöt, a diakóniai osztály vezetőjét hallgatta meg a testület.

Az aktualitások áttekintésén túl konkrét határozatok is születtek intézményvezetői értékelésekkel, választásokkal kapcsolatban, továbbá az országos presbitérium döntött a Péterfy-díj idei odaítéléséről is. Hasonlóképpen – kuratóriumi javaslat nyomán – döntöttek a presbiterek az Ordass- és a Prónay-díj 2020. évi kitüntetettjeiről is (*tudósításunk és a díjazottakat méltató laudációk a 11-14. oldalon*).

Az ülésen beszámolókat hangzottak el a püspöki tanács és az országos elnökség elmúlt hetekben született döntéseiről. A testületek megkezdték az előkészületeket a négyszáz évvel ezelőtti csepregi vérengzésre való méltó megemlékezésre, amelyre a tervek szerint 2021 januárjában kerül sor.

Az országos presbitérium következő ülésének tervezett időpontja december 10.

Evangélikus.hu

Egyházmegyei felügyelők konferenciája interneten

A járványhelyzet miatt online rendezték meg november 6-án a Magyarországi Evangélikus Egyház egyházmegyei felügyelőinek konferenciáját. A fő téma a jövő évi népszámlálás, az evangélikus kórház ügye, illetve az egyházunk és a kormány közötti megállapodás volt.

Bár „egymást testvérnek szoktuk szólítani, de Jézus szava nyomán barátoknak is hívhatjuk” – mondta a konferenciát megnyitó, Jn 15,12-15 alapján tartott áhítában Fabiny Tamás. Egyházunk elnökpüspöke felelevenítette Dávid és Jonatán barátságát, míg az *Újszövetségből* Jézus példáját idézte. Az egyház feladata ketős – hangsúlyozta –, „minden tanítvány éljen boldogan és büszkén mint Krisztus barátja, másrészt igyekezzünk egymást is barátta tenni”.

Az egyházmegyei felügyelőket ezután Pröhle Gergely köszöntötte. Egyházunk országos felügyelője a jövő évi népszámlálásra hívta fel a figyelmet, hangsúlyozva, hogy az erre való felkészülés komoly evangelizációs lehetőséggel bír. Jézus missziói parancsára utalva felhívta a figyelmet: „Próbáljuk meg mindazokat tanítvánnyá tenni, akik környezetünkben vannak.” Pröhle Gergely ezen túl az immáron kormányhatározatban is rögzített, egyházunk és az állam között létrejött szerződéssel kapcsolatban ismertette, hogy a közeljövőben számos parókiá, gyülekezeti ház és óvoda fog korszerűsödni vagy épülni.

A Magyarországi Evangélikus Egyház *Népszámlálás 2021* elnevezésű kommunikációs kampányának fő irányelveiről Zászkaliczky Anna számolt be. Az országos iroda kommunikációs referense elmondta, hogy egy professzionális kommunikációs céggel együttműködve zajlik a népszámlálásra való felkészülés, amely októberben egyházunk püspökeinek megszólalásaival indult. A kampánynak két célcsoportja lesz: az ébresztésre várók, vagyis azok az evangélikusok, akiknek van valamilyen kötődésük az evangélikus egyházhoz, de vallási identitásukban ez nem meghatározó. A másik célcsoportot az egyházhoz aktívan kötődők jelentik, akiket keresztül meg lehet szólítani az ébresztésre várókat. „Azzal, hogy szerepvállalásra kérjük sa-

ját tagjainkat, valójában saját hálózatunkat erősítjük. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy az egyház szélesebb körben való láthatóvá tétele megtörténjen, s hogy új tagokkal bővíthessünk” – fogalmazott Zászkaliczky Anna.

„A népszámlálás elsősorban missziós lehetőség és feladat” – mondta *Építsünk hálózatot – Adataalapú programterv* címmel tartott előadásában Fábri György. Az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelője a 2011-es választói névjegyzék, illetve az az évi népszámlálás egymással összehasonlított adatait ismertette. Az elmúlt tíz évben mintegy nyolcvanezren kerültek kapcsolatba kauzális szolgálatok során az evangélikus gyülekezetekkel. Oktatási intézményeinkbe közel nyolcezer evangélikus gyermek jár, és hozzávetőleg nyolcszázötvenen vannak az ezekben szolgáló evangélikus pedagógusok. Ezen számok ismeretében Fábri György a személyes hitbéli identitás további erősítésére és annak missziói és megszólító erejű kisugárzására hívta fel a figyelmet, hangsúlyozva, hogy „evangélikusságunk megvallása része a hitgyakorlatunknak”.

A leendő evangélikus kórház előkészítéséről, háttéréről Kondor Péter számolt be. A Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke elmondta, hogy a betegellátás gondolata már a 20. század első felében felmerült az egyházban, az előkészületek akkor el is kezdődtek, de a Fébé diakonisszaegyesület feloszlata-

sával és az államosítással ez akkor nem valósulhatott meg. A rendszerváltás után először 2002-ben zajlott egyeztetés az állam és az egyház között evangélikus egészségügyi intézmény létrehozásáról. Ennek előkészítésére és operatív irányítására Cserháti Péter orvost kérték fel. 2018-ban kormányhatározat rögzítette a kórházalapítást.

Az intézmény szakmai profiljáról Kondor Péter elmondta: részei lesznek járóbeteg-ellátást biztosító szakrendelők és vizsgálok, műtőegység egynapos beavatkozások elvégzésére, kórházi fekvőbeteg-ellátás százötven ágygal, szakmai-specifikus betegosztály, valamint krónikus pszichiátriai nappali kórházi ellátást is végezni fog a kórház.

Az állammal kötött megállapodás megvalósításának folyamatáról ismét az országos felügyelő számolt be. Pröhle Gergely ismertette: hosszas előkészítés eredménye, hogy olyan ügyek kapnak támogatást, amelyek a tágabb közösség számára is hasznos projekteknek tekinthetők. Parókiák és közösségi terek felújításán túl az elkövetkezendő években számos evangélikus óvoda fog korszerűsödni vagy indulni. Pröhle Gergely a beruházásokkal kapcsolatban hangsúlyozta, hogy „az új vagy korszerűsödő intézmények a gyülekezetek és evangélikus közösségek megerősítését szolgálják”.

A konferencia Szemerei János áhítatával zárult. A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke Zsolt 23,4 alapján, a járványra utalva kiemelte, hogy a rendkívüli helyzet rendkívüli felismerést eredményezhet: „Az ember megtapasztalja, hogy az emberi segítség nagyon szerény. A segítség jelen pillanatban belülről jön, elsősorban az immunrendszernek köszönhetően. Az immunrendszert – miként a testünket – Istentől kaptuk.” A püspök arra is rámutatott, „a betegség megmutatja, hogy Isten szeretete mellettünk áll, és hordoz bennünket”.

A konferencián elhangzott előadásokhoz az egyházmegyei felügyelőktől számos konstruktív hozzászólás érkezett.

■ – GALAMBOS –

Házhoz vitt kitüntetések

Lakóhelyükön fogadhatták egyházunk legmagasabb elismerését az idei díjazottak

Szokatlan módon, de annál meghittebb formában került sor idén a Prónay Sándor- és az Ordass Lajos-díj átadására. Egyházunk elnöksége – Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő – házhoz vitte azokat a kitüntetőket, amelyeket eredetileg is ezen a napon, november 8-án nyújtottak volna át Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban tervezett Márton-napi ünnepség keretében. Az országos presbitérium döntése alapján Thurnay Béla gyülekezeti munkatárs, illetve Dedinszky Gyula nyugalmazott lelkész lehetett a várományosa a Magyarországi Evangélikus Egyház legmagasabb kitüntetései.

A fővárosból november 8-án, vasárnap kora délután útnak indult kisebb autókönvoj első állomása a piliscsabai Béthel Evangélikus Miszsiói Otthon volt. Az egyházi elnökség tagjait, valamint a köztelevízió evangélikus magazinjának forgatócsoportját, a közmédia evangélikus rádióműsorának szerkesztőjét, illetőleg az *Evangélikus Élet* és az *Evangélikus.hu* újságíróját, továbbá fotóriporterét itt, a piliscsabai lutheránus gyülekezet templomában fogadta – feleségével, Schulek Vilmával együtt – Thurnay Béla nyugalmazott vegyész-mérnök, gyülekezeti munkatárs.

A másodfelügyelőként korábban több gyülekezetben is szolgáló Thurnay Béla köszöntését imádsággal és igével kezdte Fabiny Tamás. A püspök a boldogmondásokból idézett: „*Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak nevezetnek.*” (Mt 5,9) A püspök rámutatott: úgy ismerte meg Thurnay Bélát, mint aki az elmúlt – hol viharosabb, hol nyugodtabb – évtizedek során mindig béketeremtő, békét sugárzó személyiséggel végezte szolgálatát. Házastársával együtt a krisztusi békét adják tovább mind a mai napig. Ez a béke nem belőlünk, embekekből fakad, hanem az Istentől kapott békéből, a Megváltóval való élő kapcsolatból ered.

Fabiny Tamás elnöktársa, Pröhle Gergely országos felügyelő személyes emlékekkel egészítette ki a laudációt. Elmondta: számára az a kelenföldi evangélikus gyülekezeti közösség a lelki otthon, ahová Thurnay Béla és felesége is tartozott. Gyermekkorától fogva, valamint szülei gyakori kortársi-baráti emléteiből ismeri „Béla bácsi és Buba néni” szolgálatát.

Mindketten a közösség összetartásának példaképeiként állnak előtte. Szeretet, hit, erő és józanság jellemzi életüket, az egyházért végzett munkálkodásukat. A jövőre nézve is van ok a hálára, hiszen Piliscsabán új templom épül, a közösség

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

ebben is számít Thurnay Béla és felesége áldozatos, imádságos segítő jelenlétére.

A Prónay Sándor-díj átvétele után Thurnay Béla meghatott szavakkal köszönte meg az elismerést. Végigtekintve életútjának kiemelkedő eseményein, elmondta, hogy vegyész-mérnök végzettséggel betöltött hivatása mellett – nyugdíjas korához közeledve – levelező tagozaton elvégezte a teológiát. Lelkészi vizsgát is tett, hogy a politikai rendszer változása után még közvetlenebbül szolgálhassa egyházát. Sorolta a szívének kedves területeket, többek között a tör-

ténelmet, a cserkészetet, a kóruséneklést és az ökumené iránti elkötelezettséget.

A díjátadás után pár perces beszélgetés erejéig maradt még a kis küldöttség, majd folytatta útját a nap másik ünnepeltjéhez, az Ordass Lajos-díjjal kitüntetett Dedinszky Gyula nyugalmazott evangélikus lelkészhez, aki Szobon várt rájuk.

Az autókönvoj Esztergomon át Visegrádra tartott, majd onnan – komppal átkelve a Dunán – Nagymaros felől érte el úti célját. Dedinszky Gyula a leányával, Katalinnal a szobi katolikus templom előtt várta az elnökséget és a média képviselőit.

A nyugalmazott lelkész, aki három évtizeden át szolgált Nagyborzsonyban, mostani lakóhelyén, Szobon tíz éve katolikus testvérek között végez áldott szolgálatot. Felnőttkatekézisére immár közel húsz fő jár rendszeresen. Számára az ökumené napi, megélt valóság. Személyében – tudomásunk szerint – ő az első olyan, Ordass Lajos-díjjal kitüntetett lelképásztor, aki nem „csupán” kortársa, lelkésztársa lehetett a mártírsorsú püspöknek, hanem családtagja is: Dedinszky Gyula néhai felesége, Zsuzsa ugyanis Ordass Lajos leánya volt. ►

Fabiny Tamás itt is igével, imádsággal nyitotta meg az alkalmat: a kitüntetett legkedvesebb igéjéről, a 23. zsoltár 1. verséről tartott rövid áhítatot: „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” Ez a tanúságtétel – mondta a püspök – Dedinszky Gyula zsoltára is. Minden pásztornak szüksége van arra, hogy megtapasztalja a jó pásztor pásztorlását, a nehéz körülmények között felülről érkező erőt. Dedinszky Gyula embert próbáló helyzetekben is mindig Krisztusba fogódzó hittel tudott dönteni, szolgálni, hitéről tanúságot tenni.

A méltatást folytatva Pröhle Gergely hangsúlyozta, hogy a díj kapcsán a megismert életpélda sokak számára szolgálhat erőforrással.

A díj átvétele után Dedinszky Gyula elmondta: meghatározó számára, hogy reggel Ordass Lajos 1956. november 2-i rádióbeszédét hallhatja a Kossuth rádióban, este pedig Ordass-díjat vehet át egyházának elnökségétől. Mint mondta, mindig érezte erejét és támogatását az Úrnak, akitől a jövő feladataihoz is kéri az erőt. „Igyekszem tenni azt, amit 1950-ben vállaltam, amikor elindultam Sopronba, a teológiára.” Kérte, hogy imádsággal kísérjék és erősítsék őt a jelenlévők is, miként érzi, hogy evangélikus egyházának tagjai és katolikus tanítványai részéről egyaránt sokak fohásza veszi körül.

Ahogy Piliscsabán, Szobon sem volt hiány vendégszeretben, meghittségben a szűk körű ünneplés során. Ilyesformán ennek a sok nehézséggel terhes 2020-as évnek egyik ajándékká vált alkalmá lehetett ez a november 8-a. A járvány kikényszerítette szigorú forgatókönyv ellenére – a médiacsatornák jóvoltából – sokan osztozhatnak az Isten iránti, e családias együttléteken kifejeződött hálában az áldott életutakért, hiteles szolgálatokért.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Az egyházunk országos presbitériuma által 2008-ban alapított Prónay Sándor-díjat azok a magyar és külföldi világi személyek kaphatják, akik kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással állnak a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett. Az Ordass Lajos-díj annak a felszentelt (aktív vagy nyugalomba vonult), feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi lelkésznek adható, aki a magyar evangélikusságért kiemelkedően sokat tett.

Thurnay Béla méltatása

Ezen az ünnepi alkalmon nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy 2020-ban – Pröhle Gergely országos felügyelő felkérésére és az illetékes kuratórium döntése, valamint személyes kapcsolatunk alapján – alátámasszam laudációval a Prónay Sándor-díjra javasolt Thurnay Béla testvérünknek evangélikus egyházunk számára, épülésére végzett, egész életét átívelő hűséges szolgálatát.

Thurnay Béla 1932. január 15-én született Budapesten polgári család első gyermekeként. Édesapja katonatiszt volt. Iskolas fiúként a háború idején a kőszegi katonai alreálgyimnáziumban tanult, és kapott érettségi bizonyítványt. Az egyetemen vegyészmérnöki diplomát szerzett. 1956-ban kötött házasságot Schulek Vilmával, Schulek Tibor evangélikus lelkész legidősebb lányával. Négy gyermekük született; családjáé okáival, menyével, vejével és a dédunokák családjával együtt harminchat főre gyarapodott.

Konfirmációját követően a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség ifjúsági csoportjához csatlakozott, és hamarosan meghatározó vezetőjévé vált. 1949-ben, kelenföldi konfirmációját követően ismertem meg őt, immár több mint hetven éve. Nyitott szívvel és jó szervezőkészséggel vezette ifjúsági csoportunkat a lelkészek mellett. Elfoglaltságuk esetén a bibliaóráinkat is ő tartotta. Különösen hangsúlyossá vált ez a tevékenysége, amikor az akkori egyházellenes világban eltávolították a gyülekezet éléről Kendeh György és Botta István áldott emlékü lelkészeket.

Thurnay Bélának Botta István lelkész szolgálatáról összeállított könyve a 20. századi egyháztörténetünk fontos fejezeteit dolgozza fel (*A te igéd igazság – Botta István lelkész szolgáló élete és munkássága címmel; Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség, 2016 – a szerk.*)

Összejöveleinkén ő is tanította és gyakoroltatta velünk az új *Cantate* próbafüzet énekeit, kiemelve régi magyar énekeink darabjait. A közös éneklések hatására egyre többen léptünk be a gyülekezet Sulyok Imre vezette kórusába, követve Bélát, aki a basszusszólam meghatározó egyénisége volt. Huszonnyolcadik éve szervezi és vezeti a hajdanvolt „ifjúság” – Kendeh György és Botta István lelkészek idejéből – rendszeres évi találkozót, ahol

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

a megjelenők száma és lelkesedése az ő egykori munkáját is dicséri.

1971-ben, elköltözésük után a budapest-fasori, majd a csillaghegy-békásme gyeri gyülekezetben végzett szolgálatot másodfelügyelőként, feladatot vállalva a békásme gyeri templom felépítésében is. 1985-ben Solymárra költöztek. Ugyan ebben az évben tevékenyen részt vett az egyházkormányzást megújító, szorgalmazó *Testvéri* szó közösségében. 1989 és 1992 között sikeresen elvégezte a levelező teológiai szakot, ezt követően Donáth László lelkész megbízásából istentiszteleti szolgálatot végzett Békásme gyeren, Solymáron, Pilisvörösváron és Piliscsabán.

1991-ben tagja lett a Magyarországi Evangélikus Egyház törvényeit újraalkotó zsinatnak, amelynek 1997 és 2000 között nem lelkészi elnökeként is szolgált. 2000-ben Piliscsabára költöztek, ahol gyülekezetépítési munkába kezdtek. Kézdy Péter lelkésszel együtt, keresték, látogatták a híveket, gyerektáborokat, bibliaórákat és rendszeres istentiszteletet szerveztek. A gyülekezet növekedésének eredményeként 2005-ben megalakult az önálló Piliscsabai Evangélikus Egyházközség.

Thurnay Béla jelenleg is végzi rendszeres szolgálatát Piliscsabán, és nagy reménységgel tekint a gyülekezet lelkészével és tagjaival együtt a vadonatúj tervezett templomuk felépítése elé.

Isten iránti hálával és köszönettel tekinthetünk vissza Thurnay Béla egész eddigi hosszú életének termékeny szolgálatára, továbbra is kérve hozzá a Teremtő gazdag áldását, kegyelmét!

■ CSORBA ISTVÁN *karnagy*

Dedinszky Gyula méltatása

A Magyarországi Evangélikus Egyház illetékes testülete, az Ordass- és a Prónay-díj kuratóriuma ebben az esztendőben Ordass Lajos-díjjal tünteti ki nagytiszteletű Dedinszky Gyula nyugdíjas lelkészt. A kuratórium felkérése alapján örömmel ismertetem életútját, laudációját. Őt teológus koromtól ismerem, bár közelebbi kapcsolatba csak nyugdíjas korunkban kerülünk.

Dedinszky Gyula Kiskőrösön született 1932. június 12-én, édesapja Dedinszky Gyula evangélikus lelkész, édesanyja Veres Margit, testvére Tamás. Kiskőrösön kezdte iskoláit. Édesapját 1942-ben a békéscsabai gyülekezet hívta meg lelkészéül, így tanulmányait Békéscsabán folytatta, ott is érettségizett 1950-ben. Fiatalként rendszeresen részt vett a gyülekezet életében, s látva édesapjának és lelkésztársainak gazdag és sokrétű szolgálatát, útja a soproni Evangélikus Teológiai Akadémiára vezetett. Az időközben Budapestre került akadémiát 1955-ben fejezte be, a békéscsabai templomban Dezséry László püspök szentelte lelkésszé, és a helyi gyülekezet segédlelkészévé nevezte ki. Amikor kiderült, hogy a fiatal lelkész a félreállított és börtönbüntetésre ítélt Ordass püspök leányát, Zsuzsát készül feleségül venni, Dezséry válaszút elé állította: ha házassági tervéről nem mond le, nem lehet a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkésze.

1956 tavaszán Andrej Ludovít Katina zólyomi evangélikus püspök meghívására Szlovákiába utazott több hónapos nyelvtanulásra. A naponkénti intenzív nyelvórákon túl lelkészek sora hívta meg szlovák nyelvű igehirdetésre és a békéscsabai gyülekezetéről szóló beszámoló megtartására. Dedinszky Gyulát Zólyomban érte Dezséry püspök levele, amelyben – valószínűleg 1956 nyarának politikai levegőváltozása miatt – visszavonta a házasságra vonatkozó ultimátumát.

Dedinszky Gyulát 1956 karácsonyán már Ordass Lajos püspök rendelte Irsára Válint János esperes mellé, majd két és fél éves egyházmegyei segédlelkési szolgálat után 1959-ben az alberti gyülekezet választotta meg másodlelkészének, ahol elsősorban szeretetotthoni szolgálatok és jelentős számú hittanóra töltötte ki idejét. Közben 1958-ban vet-

te feleségül Ordass Zsuzsa óvónőt. Két gyermekük született: Gyula és Katalin, akik három unokával ajándékozták meg őket.

1964-ben a nagybörzsönyi gyülekezet lelkésze lett, felesége pedig a helyi óvodában dolgozott vezető óvónőként. Ekkor kezdődött Dedinszky Gyula három évtizedes hűséges gyülekezeti lelkési munkája, amelyet 1992-ben történt nyugdíjba vonulása után is még két éven keresztül Ipolydamásdról helyettesként végzett. Harminc éven át folyamatos iskolai hitoktatás, mellette télen-nyáron vasárnaponként gyermekbibliaköri munka, havonta Vámosmikolán, Szobon

valóságában: „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” (Zsolt 23,1)

Feleségével együtt tudták, hogy az após, édesapa, Ordass püspök rendszeresen naplót ír, aki így intette őket: „Ne kérdezzetek erről, én sem mondom semmit, mert nem akarom, hogy nektek ebből problémátok legyen. Ha megkérdeznék, azt mondhattátok: nem tudok róla!” A püspök 1978. augusztus 14-én bekövetkezett halála után Ordassné arra kérte őket, vigyék haza a napló kötetét, és otthon égezzék el azokat. Szeptemberben két rendőrtiszt jelent meg Nagybörzsönyben, s ígérettel, majd fenyegetéssel arra akarták rávenni

és Letkésen szórvány-istentisztelet. Vízkeresztől három hónapon át sorra látogatta a gyülekezet tagjait helyben és a szórványfalvakban; ez mindössze abban az évben nem sikerült, amikor beteg volt. Hétköznaponként esti áhítatokat tartott, ezek közül azok a böjti esték voltak a leginkább látogatottak, amikor Hallgrímur Pétursson ízlandi költő *Passió-énekeit* énekelték énekeskönyvünk dallamai segítségével.

Közben a múlt idő megkövetelte a templom és a parókia renoválását, a harangok villamosítását, az orgona és a toronyóra felújítását, gyülekezeti terem létesítését. Mindehhez a kölcsönös megértésben és szeretetben élő gyülekezetől kapott elegendő segítséget, ő pedig ismételtelen megerősödött választott igéje

Dedinszky Gyulát, hogy anyósának távollétében lopja el a napló kötetét, ők egy napon belül lemásolják s visszaadják. A hívatlan vendégek nem értek el eredmény sem akkor, sem a december 23-án megismételt látogatásuk alkalmával. Dolgukvégezetlenül, de fenyegetésüket hangoztatva távoztak, nem is sejtve, hogy a napló kötetei a templom padlásán vannak elrejtve...

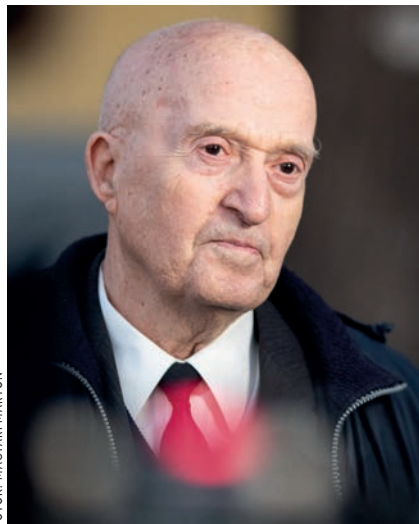
A szívszorító helyzetben a házaspár átélte Reményik Sándor *Békesség Istentől* című versének igazságát:

[...] a szív,
Amíg ver, mindörökre nyugtalan.
[...]
Nyugalma nincs, de Békessége van.
Békesség Istentől.

Az egyháztörténelmi jelentőségű napló kötetei harminc évvel később, 2008-ban kerültek át az Ordass Lajos Alapítvány tulajdonába, kiadásuk hamarosan megkezdődik.

Dedinszky Gyula az örömei közé számítja azt, hogy a szinte teljesen katolikus lakosságú Ipoly-völgyben az egyetlen evangélikus gyülekezet lelkészeként megélhetette az ökumenét. Testvéri, baráti és szolgálati kapcsolatba került már az első tíz esztendőben a községbe „büntetésből” helyezett dr. Szappanyos Béla plébánossal. Halála után a börsönnyi római katolikus hívek kívánságára evangélikus lelkészként prédikált az emlékező szentmisén. S ez a sor azóta csak folytatódott Ipolydamásdon és Szobon: ezekben a templomokban a paphiány miatt számos esetben végzett, Ipolydamásdon havonta egyszer ma is végez igeliturgiát és igehirdetést.

Idén lépett tizedik évébe az a szobi „különleges felnőttképzés” (lásd a *Keresztény Igazság* folyóirat 2018/2. számában, 28–32. o.), melyet az akkori, azóta már elkerült helyi plébános kérésére és Beer Miklós volt váci megyés püspök biztatására tart hétről hétre. A részt vevő

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

csoport tagjai elsősorban nyugdíjas aszszonyok. A kezdetben öt-hat fős létszám szép lassan tizenhét-tizennyolcra nőtt.

Nincs lehetőségünk a tíz év alatt végigtanított „esztendők” („Biblia-év”, „Jézus-év”) és témák (Ordass Lajos: *Nem tudok imádkozni*; id. Dedinszky Gyula: *A Biblia néprajza*; Mácz István: *Kísértés a jóra – Etikai olvasókönyv* stb.) felsorolására. A csoport tanulási vágya és óriási aktivitása messze átlagon felüli. A közöttük végzett munka színvonala, színessége és

eredménye bármelyik gyülekezetünknek vonzó alkalmává válhatna.

Megkérdeztem Dedinszky Gyulát, az igehirdetésre való felkészülés során számít-e az, hogy evangélikus, ökumenikus vagy kimondottan római katolikus gyülekezet előtt kell szólnia. Válasza egybehangzott sokunk tapasztalatával: az alapige mélyére hatoló megértése után – Krisztus-centrikus igehirdetésre törekedve – az elhangzó ige egyformán szól bármelyik közösség számára. Dedinszky Gyula mondanivalóját soha nem kellett igazítania a hallgató gyülekezet elvárása szerint. Az elhangzottak szerint elkészített prédikáció Isten igéjévé, áldott kegyelmi eszközzé lett és lesz Isten népe számára.

Meg vagyok győződve arról, hogy Dedinszky Gyula lelkész testvér ökumenikus szolgálata kicsinek látszó, de bátor lépés abba az irányba, amit Jézus főpapi imádságában kért az Atyától: „...mindnyájan egyek legyenek [...], hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél el engem.” (Jn 17,21)

Köszönöm, hogy mindezt a nyolcvannyolc évesen is aktív Dedinszky Gyula nyugdíjas lelkésztől elmondhattam.

■ ID. ZÁSZKALICZKY PÁL nyugdíjas lelkész

Megkoszorúzták Maléter Pál emléktábláját

Rövid megemlékezés keretében november 5-én Fabiny Tamás elnök-püspök és Krámer György, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója megkoszorúzták Maléter Pálnak, az 1956-os forradalom és szabadságharc mártírsorú honvédelmi miniszterének emléktábláját Budapesten, az Üllői út és a Szentkirályi utca sarkán, az iroda épületének falán.

„Kevesek előtt ismert Maléter Pál evangélikus kötődése. Mentalitásában és kulturális beágyazottságában döntő hatással volt rá édesapja, Maléter István, aki az eperjesi evangélikus jogakadémia neves tanára volt” – emelte ki beszédében Fabiny Tamás.

Minden bizonnyal ezért is kérte Maléter Pál budapesti egyetemistaként a Luther Otthonba való felvételét. A budapesti Evangélikus Országos Levéltárban fellelhető Maléter Pálnak az a saját kezű levele, amelyet a Luther Otthon vezetőségének írt: „Alulírott azon tiszteletteljes kéréssel fordulok a tekintetes Igazgatóságához, hogy engem, ki ev. vallású orvostanhallgató vagyok [...], a Luther Otthon bentlakó tagjául felvenni szíveskedjék.”

1949-ig az Üllői út és a Szentkirályi utca sarkán álló épületben működött az evangélikus egyetemi fiúkollégium, a Luther Otthon, amelynek Maléter 1939-ben lakója volt. Annyiban sorsának későbbi alakulását is meghatározta az itt eltöltött időszak, hogy nyilvánvalóan jó személyes kapcsolatot alakított ki a Luther Otthon akkori igazgatójával, Kuthy Dezsővel. Ezt a

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

kapcsolatot évekkel később is tartották. Erre példa, hogy 1954 májusában Kuthy – immáron nyugdíjas püspökként – eskette Maléter Pált és Gyenes Juditot titokban a lelkész pestszentlőrinci lakásán.

A megemlékezésen Fabiny Tamás hangsúlyozta: fontos lenne, hogy evangélikus hőseinkre, kiemelkedőt alkotó, közéleti emberekre, politikusokra akár újabb és újabb utcaelnevezésekkel is emlékezzünk, kezdeményezzük ezeket. A rövid megemlékezés végén a jelenlévők közösen elmondták az Úrtól tanult imádságot.

Evangelikus.hu

Sárvári emlékezet

Emléket állítottak a sárvári evangélikusok két, egykor közöttük szolgáló lelkésznek: a kétszázötven évvel ezelőtt született Ráhner Máténak, valamint a négyszázötven éve született és négyszáz éve püspökké választott Zvonarics Mihálynak. Az emléktáblák a gyülekezeti ház falán kaptak helyet. Leleplezésükre október 31-én az épület udvarán tartott szabadtéri istentisztelet keretében került sor.

Az ünnepség kezdetén Horváth Zsolt felügyelő, illetve dr. Máhr Tivadar, a város alpolgármestere köszöntötte a jelenlévőket, majd a Kortárs keresztény kórus éneke után Pethő Attila, a gyülekezet lelkésze tartott rövid áhítatot Jer 23,23 alapján. Igehirdetésében hangsúlyozta: nem számít közel és távol, ha Isten az, aki áthidalja a távolságot. „A hajdani reformátorok lelkesedése is azon a lelki örömmön alapult, hogy az Istentől eltávolodott és ezért célt tévesztett embert megtalálja az Isten. Sőt Jézus Krisztus által olyan közel lép hozzánk, amennyire csak lehet” – fogalmazott.

Ezután Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke ismertette püspök elődjének és tizenkettedik felmenőjének, Zvonarics Mihálynak az életútját. Zvonarics Mihály 1620-ban lett a dunántúli kerület lelkészi vezetője. Megszilárdította az egyház szervezetét, és fontos szerepet játszott az úrvacsorával kapcsolatos protestáns hitviták idején. Erről tanúskodik *Az Úr Vacsorája üdvösséges tudományának útába való rövid*

bemutató címmel 1643-ban Csepregen nyomtatott kátéja, amelynek idén megjelenik a faksimile kiadása. (Zvonarics

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Mihály egyenes ági leszármazottai közé tartoznak Szemerei Jánoson kívül Gáncs Péter és Ittész János nyugalmazott püspökök is.)

Ráhner Máté, az 1810–1877 között élt sárvári lelkész személyét és életét V. Molnár Zoltán, a sárvári könyvtár nyugalmazott igazgatója mutatta be, különös tekintettel az 1848–1849-es szabadságharc helyi eseményeiben játszott szerepére. Az előadó a jelenlévők figyelmébe ajánlotta Főnyad Pál István könyvét, amely az idén jelent meg *Ráhner Máté – a rebellis és konszolidált egyházépítő evangélikus lelkész* címmel.

A két emléktáblát ezután Szemerei János, valamint Pethő Attila és Pethő-Udvardi Andrea lelkészek leleplezték le,

majd a püspök Isten áldását kérte az ősök emlékezetére. Az ünnepség szeretetvendégséggel zárult.

■ – AM –

Arnóti kegyelet

FOTÓ: DR. ÜVEGESNÉ PÁSZTOR TÍMEA

A Miskolc melletti, nagy hagyományú evangélikus gyülekezetben, Arnóton a hívek mindig gondozták, virágokkal díszítették elhunyt lelkészeiknek és azok hozzátartozóinak a sírjait. Az utóbbi tíz évben – közmunkások foglalkoztatása révén – az önkormányzat is tevékenyen részt vesz a sírok tisztán tartásában, díszítésében; 2000-ben az önkormányzat állított új sírkömléket a gyülekezetben 1879–1899 között szolgáló Túróczy Pálnak.

Arnóton temették el a két világháború között szolgáló Berényi Sándor édesapját és a történelmi Független Kisgazdapárt tiszteletbeli elnökének, a gyülekezet 1933–1945 közötti kántortanítójának, Pártay Tivadarnak a másfél éves korában elhunyt kisfiát is. A temetőben nyugszik Abaffy Gyula lelkész is, aki 1955-től haláláig, 1989-ig szolgált a gyülekezetben.

E négy síron minden év november elsején – a reformátussal közösen tartott temetői istentisztelet után – elhelyezik a megemlékezés koszorúit az evangélikus gyülekezet tagjai. A helyi lelkész, Buday Barnabás esperes vezette kegyeleti eseményen idén is jelen volt Barcsák Pálné gyülekezeti és egyház-megyei felügyelő és Üveges István polgármester is.

EvÉlet-infó

Boldizsár, a száműzött szerezcsen király

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Számos templomban gyakorlat, hogy már advent első vasárnapján kihelyezik a betlehemet. Egy hazai tudósításban azt olvastam, hogy a németországi Ulm városának evangélikus gyülekezetében úgy döntöttek: a háromkirályokat, szakítva a több évtizedes hagyománnyal, most nem teszik ki közszemlére. Mindezt azzal magyarázzák, hogy egyiküknek bizony feltűnően rasszista az ábrázolása.

Megvallom, arra gondoltam – mert volt már ilyen tapasztalatom –, hogy ez a hír azért jókora torzítással érkezett hozzánk. Elhatároztam ezért, hogy mindenkinek pontosan utánajárok. (Ha már Lukács evangélista is így tett Jézus születésével kapcsolatban.) Miközben a *Die Welt* német napilap erről szóló tudósítását olvastam, még így biztattam magam „Ott ezek az újságírók mindig elferdítik az igazságot. Biztos valamit félremagyaráznak.” Talán még arra is gondoltam: milyen kár, hogy ők nem olvasnak József Attilát, aki olyan szépen írja: „Én vagyok a Boldizsár, / aki szerezcseny király.” (*Betlehemi királyok*)

Aztán meghallgattam, mit mondott a gyülekezet lelkésze a rádióban, sőt megnéztem az SWR csatorna erről szóló tudósítását. Ezek alapján meggyőződhettem arról, hogy a lelképásztor valóban úgy tartja: Boldizsár a maga vastag ajkival, hatalmas fülbevalójával és idomtalan alakjával rasszista gondolatokat ébreszthet a mai emberben. Kifogásolja továbbá, hogy a másik király köntösét pedig egy gyermek tartja, amit pedig megalázó ábrázolásnak vél. Ezért úgy döntöttek, hogy a figurák idén elzárva maradnak. Karácsonykor ráadásul a biztonság kedvéért nem *Máté evangéliumát* olvassák fel, hanem Lukácsot, mert ott egyáltalán nem szerepelnek a napkeleti bölcsek. Ezzel a

döntéssel az evangélikus gyülekezet szeretné elkerülni az ünnepek alatti feszültséget, vitát. Boldizsár figurájáról végleges döntést a lehető legnagyobb nyugalomban, az új évben szeretnének hozni.

Azok közé tartozom, akik a valóban rossz csengésű és megalázó, a niggerre

hajazó néger szó helyett a *feketét* igyekeznek használni. Azt is megértem, ha valaki önmagát nem cigánynak, hanem romának nevezi. Mint ahogy a szlovákokat sem hívom tótnak, még ha volt is idő, hogy önmagukat így határozták meg. Ugyanakkor eszembe sem jut kitérőlni a szótáramból

az olyan szavakat, mint a *négercsók* vagy a *cigánypecsenye*, de talán még a mondás is elhagyja az ajkamat: „Úgy hiányzott ez nekem, mint üveges tótnak a hanyatt esés.” Mindennek egészen egyszerűen kulturális jelentősége van.

Mint ahogy annak is, hogy a hagyomány szerint a napkeleti bölcsekben az akkor ismert három földrész – Európa, Ázsia és Afrika – képviselői érkeztek a betlehemi jászolhoz. Persze hogy ez későbbi, folklorisztikus elem. Bibliaismereti vetélkedőn magam is beugratós kérdésként szoktam feltenni: hányan voltak a háromkirályok? A jó válasz az, hogy nem tudjuk, hiszen az evangélista csak arról ír, hogy háromféle ajándékot vittek – éppenséggel két vagy négy ember is vihetett három ajándékot. (A legkorábbi illusztrációkon általában kettő–nyolc fiatal férfi látható frígiai sapkával, vagyis a keletiek, ázsiaiak szimbólumával a fejükön.)

De nem ez a fontos. Mint ahogy az sem tragédia, ha szembesülünk azzal,

hogy az eredeti görög szöveg szerint ők nem királyok, hanem *mágoi*, mágusok voltak. A Gáspár, Menyhért, Boldizsár nevet pedig csak a 8. században kapták, vagyis ez is későbbi hagyomány.

Mi baj van azzal, hogy egyiküket valóban kifejezetten afrikai karakternek ábrázolják ezen az ulmi kompozíción? Ez ugyanolyan agyrémrel házasított kép-mutatás, mint hogy Bécsben arra kényszerítették az 1350-ben alapított Mohren Apotheke tulajdonosát, hogy a kínosnak kikiáltott nevet megváltoztassa. Rossz hírem van odaát: Magyarországon bizony léteznek Szerecsen nevet viselő gyógyszerárak. Nem tudok elképzelni olyan bolondot, aki ebben faji megkülönböztetést lát. Ha jól belegondolunk: ebben az elnevezésben éppen elismerés rejlik, hiszen arról a meggyőződésről tanúskodott, hogy a leghatékonyabb gyógyszerek épp Afrikából, illetve keleti országokból származtak.

Mindig kész vagyok szavamat felémelni az emberi méltóság mellett és

mindenféle megaláztatás ellen. Megbolondulni azért nem kell.

A magunk magyar hagyományában kifejezetten üzenetértékűnek érzem, hogy Benczúr Gyula csodálatos festményéhez – amely a fasori evangélikus templom oltárképe – ismereteink szerint egy cigány fiú állt modellt, a köznyelvben „Csikágónak” nevezett környékről. Sértő ez a romákra nézve? Ellenkezőleg. E beszédes festmény alapján prédikáltam már arról, hogy tanulhatunk a cigányoktól, mert ilyen hódolattal mennek Jézushoz.

Ezért sajnálom, hogy az ulmi betlehemes idén visszazárták a nagy faládjába. Boldizsárt, a szerecsen királyt száműzték. Ha kissé eltúlzott karakterjegyeivel is, de ő arról szeretne tanúskodni, hogy a fekete kontinens is hódol a megszületett Jézus előtt. Legyünk őszinték: Afrika kereszténysége talán szenvedélyesebb és hitelesebb, mint a miénk, sápadtarcú európaiaké. ■

Nem véletlenül jézusi példa a gyermek

Józsáné Botos Mariann a bölcsődei nevelésről

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Józsáné Botos Mariann a debreceni Szabó Gyula Evangélikus Szeretetszolgálat Napocska és Holdacska Evangélikus Családi Bölcsődéjének munkatársa. A csecsemő- és kisgyermek-nevelővel a nemrégiben nyílt intézményről és a nevelő személyiségének fontosságáról is beszélgettünk.

– Debrecen első evangélikus bölcsődéje ez év január 20-án nyílt meg. Hogyan jellemezné az intézményt?

– Bölcsődénkben két csoportban tudjuk fogadni a gyermekeket, jelenleg azonban – a járványhelyzet miatt – még nem teljes létszámmal, egy csoporttal működünk. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy itt nyugalmat, csendességet és szeretetet élhetnek meg. Arra törekszünk, hogy hitben és szeretetben gondozzuk a ránk bízottakat. A napi gondozás, nevelés és számtalan játék mellett, amennyire lehet, minél többször belecsempésszük a foglalkozásokba, beszélgetésekbe az egyház tanítását. Az étkezéseket az asztali áldással kezdjük és zárjuk le, bibliai képeskönyveket lapozgatunk, rövid imádságokat mondunk. Korszerűen felszerelt az intézményünk, és családias légkör fogadja a kicsiket és a szüleiket egyaránt.

– Ön hogyan választotta hivatásának a kisgyermekkel való foglalkozást?

– Saját kislányom megszületésekor éreztem meg, hogy mekkora csoda a gyermek. Megtapasztaltam, hogy mennyi áldást kapok általa. Korábban más területen dolgoztam, de ekkor eszméltem rá, hogy én gyermekekkel szeretnék foglalkozni, hogy az életem a fiatalok gondozásáról, fejlesztéséről kell, hogy szóljon. Így ez hivatássá vált a számomra. Az a pozitív energia, szeretet pedig, amit visszkapok a gyermekektől, csak megerősít, hogy ezért érdemes felkelni és dolgozni! Nagyon örülök, hogy itt lehetek!

– Mit tapasztalt, miben különbözik ez az egyházi bölcsőde az államiaktól?

– A játék és a biztonság mellett a gyermekek számára a legfontosabb a napirend kialakítása. Az azonos napi rutint megtartva a fő különbség, hogy itt arra törekszünk, hogy megismertessük velük a vallás alapjait. Abban bízunk, hogy mindez a hétköznapi hangulatában is érezhető. Nagy örömünk, hogy a szülők örömmel veszik, hogy vallási légkört igyekszünk teremteni.

– Mit jelent önnek, hogy egyházi intézményben dolgozhat?

– Nagyon hálás vagyok azért, hogy reformátusként evangélikus bölcsődében szolgálhatok. Úgy gondolom, mindez jelzi, hogy a felekezeti különbségek helyett meg lehet élni azt, ami

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

összeköt minket. Előfordul, hogy a bölcsődés gyermek még nem érti az imádságokat, de figyel rá, és idővel már maga is a sajátjának érzi az elhangzottakat. Ha egy gyermek rendszeresen hallja tőlem az imádságokat, az megerősíti benne, hogy ez fontos és jó. Ezen túl én is jobban érzem magam, nyugodtabb és kiegyensúlyozottabb vagyok az imádság által. A bölcsődés korosztály nevelésében meghatározó a személyiségünk: még ha meg se szólalunk, egy mosoly, a megjelenés nagyon sokat számít nekik. Tapasztalatból mondhatom, hogy ha a nevelő nyugodt, akkor a gyermek is az lesz.

– Ön szerint mit lenne érdemes felnőtként megtanulnunk a kisgyermekektől?

– Jó lenne, ha azt az őszinte csillogást, ami a gyermekek szemében van, és a természetükből fakad, mi, felnőttek idővel nem halványítanánk el a saját szemünkben... A gyermeki őszinteség jó lenne, ha felnőtként is megmaradna bennünk. A kisgyermek érzései, gondolatai, mozdulatai őszinték. A gyermek olyan ártatlanul próbálja átadni az érzéseit, ami valóban példa lehet a számunkra. Ő azt várja, hogy biztonságot és szeretetet adjak a számára, ez még akár egy kanál megfogásában vagy egy nehezebb szó kimondásában is megmutatkozik. Jézus nem véletlenül állította példaként elének a gyermekeket.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Húsz éve született újjá a Dunántúli Egyházkerület

Személyes emlékezés az indulás éveire

Egyháztörténelmi időket éltünk meg akkoriban. Bár a zsinati döntés – 1997. február 23-án Márkus Géza somlóvecsei zsinati tag javaslatára – hosszú és méltatlan időszakot zárt le, és a status quót a végtelenségig megtartani akaró zsinati képviselőkkel szemben született meg a Dunántúli Egyházkerület megszervezéséről, mégis, hozzánk, a gyülekezetbe nem kellő súllyal érkezett meg ennek a híre. Akkor még tehát nem tudtuk, hogy olyan rendkívüli esemény történt, amely egész egyházunk életét érinti és meghatározza. Akkor még azt sem tudtuk, hogy éppen ez a döntés vet véget az egyházban annak az áporodott légkörnek, amelyet a hatalmi fölényeskedés, a kontraszelektió, a „ne szólj szám, nem fáj fejem” magatartása, a helyezkedések és ehhez hasonlóak jellemeztek.

A mi korosztályunk már semmi emléket nem őrizhetett az egykori dunántúli egyházkerületről, így arról a gazdag teológiai munkáról, tevékenységről sem, amelyet az egyházkerület végzett. Nekünk pedig, akik eredetileg a Déli Egyházkerületből indultunk, s az Északiban szolgáltunk, a dunántúli identitás sem jelentett semmit. Csak akkor kezdtük megérteni, hogy nagy dolgok történnek velünk, amikor az egyházmegyében mi, lelkészek azért gyűltünk össze, hogy püspököt és felügyelőt jelöljünk a Dunántúli Egyházkerület élére. Püspöknek nagyon sok lelkész neve merült fel. Végül hosszas beszélgetés után két név maradt. A felügyelői tisztségre azonban nem volt javaslat. Ekkor mi, veszprémi aktív és nyugdíjas lelkészek javasoltuk Weltler Jánost. Nagy volt az örömünk, amikor az egyházkerület gyülekezetei őt választották meg felügyelőnek, Ittész Jánost pedig a kerület püspökének. Ők kapták tehát azt a feladatot, hogy megszervezzék a kerületet, és újra olyan gazdag élettel töltsék meg, mint azelőtt volt.

A püspök- és felügyelőiktatás istentisztelete gyönyörűséges volt. A négyórás szertartás dugig tele templomban, rengeteg lelkész jelenlétében zajlott. A püspöki székfoglaló első mondati döbbenetesen hangzottak: „Rettenetes éjszakáim voltak! Álmatlanul, nyitott szemmel meredtem az éjszakai sötétségbe! – Temettem!” Az új püspök az egykori Dunántúli Egyházkerület temetését átélő Kapi Béla püspök szavait idézte. Megértettük, micsoda erőszak állt egykor a kerület megszüntetésének háttérben, és milyen nagy vágy volt a már idősebb dunántúli testvérek szívében arra, hogy megéljék a kerület újjászületését.

Az ünnepi istentisztelet után hamarosan megindult az élet is az új kerületben. Az egykori kerületi újság, a *Harangszó*, amely anno a kerülettel együtt megszűnt, és amelyet Weltler Sándor lelkész a soproni gyülekezetben *Dunántúli Harangszó* címen újraindított, ismét a kerület gondozásába került. Az újság a tájékoztatás mellett a lutheránus-evangélikus identitás formálását is szolgálta: hosszú sorozatban ismertette egyházunk tanítását és a keresztyén etika legfontosabb kérdéseit. Az újság azóta is végzi tájékoztató, tanító szolgálatát. Teológiai pályázati felhívások születtek, amelyekben a lutheri teológiai örökség lényeges

kérdései kerültek terítékre. A jól sikerült pályázatokat a kerület könyv formájában is kiadta. A pályázatok eredményhirdetése a kerületi napokon történt, amelyeken tulajdonképpen a kerület születésnapját ünnepeltük a zsinati döntéshez kötött időpontban.

Maradt azonban valami, ami a mai napig mutatja az egykori egyház és zsinat áporodott légkörét: egyházkerületünk neve. Vajon miért is lett „Nyugati”? Csak azért, mert egykor a Déli és

az Északi Egyházkerület vezetőségei jogfolytonosak akartak maradni (pedig mindkét kerület és a nevük is az egyházellenes kommunista hatalom ránk erőszakolt kényszerűségét tükrözte, ami nem szolgálta az egyház javát), és ha már van Déli és Északi Egyházkerület, akkor ahhoz a Nyugati illik leginkább. Milyen szép lenne, ha ettől a Nyugati névtől egyszer végre megszabadulhatnánk, és maradna – zárójel nélkül – a Dunántúli Egyházkerület.

Az az Úristen, aki munkálta kerületünk újraindulását, aki egykor még Kapi Béla szívében elrejtette a feltámadás reményét, aki kiválasztott embereket, hogy a kerület elnöksége és egyéb tisztségviselői legyenek, aki munkásokat állított aratásába, megadhatja még ezt is nekünk. Azért, hogy egyházkerületünk újraindulhatott, övé a hála, a dicséret és a dicsőség most és mindörökké.

■ ISÓ DOROTTYA – ISÓ ZOLTÁN

Forrás: Dunántúli Harangszó – a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja, 2020. ősz

Három hír

Egy hírszerkesztő gondolatai

Illisz László presbiter testvérünk hírekkel foglalkozik, így óhatatlanul is találkozik azokkal a válságjelekkel, amelyek világunkban jelen vannak. Ezekről ír most. El akar gondolkodtatni mindannyiunkat. Öröm az, hogy úgy tud írni ezekről a jelekről, hogy ismeri a félelmet oszlató Jézust. Csak az általa és benne megújult élet képes tenni a válságjelek enyhítéséért, visszaszorításáért.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: BAZ RATNER / REUTERS

A népességnövekedés és a csökkenő természeti erőforrások miatt 2050-re több mint egymilliárdan kényszerülhetnek otthonaik elhagyására – áll a londoni székelyű Gazdasági és Békekutató Intézet (IEP) jelentésében. A tanulmány rámutat arra, hogy becslések szerint a világ lakossága 2050-re mintegy tízmilliárdra növekszik majd, a természeti kincsekért folytatott harc pedig tovább éleződhet.

A nemzetközi kutatóintézet, amely évente teszi közzé globális terrorizmus- és békeindexét, a jelentésben a fekete-afrikai, a közel-keleti és a közép-ázsiai térséget emeli ki, ahonnan vélhetően a legtöbben kényszerülhetnek otthonaik elhagyására. A kutatás leszögezi, hogy a migráció világszerte akár 1,2 milliárd embert is érinthet – hozzátevé, hogy ez a szám 2019-ben körülbelül harmincmillió volt. Az is olvasható a jelentésben, hogy a világban máris hatvan százalékkal kevesebb édesvíz van, mint ötven évvel ezelőtt; az élelmiszer iránti kereslet a következő harminc évben pedig vélhetően mintegy ötven százalékkal nő, nagyrészt az ázsiai középosztály növekedése miatt.

A kutatás a várható fenyegetéseket két kategóriába sorolja: az egyik az élel-

miszer- és ivóvízhiány, valamint a népességnövekedés; a másik pedig a természeti katasztrófák, beleértve a globális felmelegedést is. A dokumentum százötven országot vizsgál a rájuk váró nehézségek szempontjából, illetve abból a nézőpontból, miként tudnak az egyes államok szembenézni velük. Eszerint míg néhányukat – például Kínát és Indiát – elsősorban a vízhiány fenyegeti, mások – például Pakisztán, Irán, Mozambik, Kenya és Madagaszkár – többféle veszélynek is ki vannak

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: PETROS GIANNAKOURIS / AP

téve. „Ezek az országok jelenleg nagyjából stabilak, de nagymértékben ki vannak téve ökológiai fenyegetéseknek” – áll a kilencvenoldalas jelentésben.

Az idézett jelentés nyilvánosságra hozatalának másnapján érkezett a hír, hogy leégett a görög Leszbosz szigetén található Moria menekülttábor. Hiába küzdött a lángokkal tíz tűzoltóautó és huszonöt tűzoltó, a sziget kormányzóhelyettese helyi sajtónak adott nyilatkozatát idéző BBC szerint a tábor teljesen elpusztították a lángok. A négyszeresen túlterhelt táborban körülbelül tizenháromezer ember élt, zömében afgán menekültek – őket mind evakuálni kellett. A táborlakók közül többen füstmérgezést szenvedtek. A tűz a helyi tűzoltóparancsnok szerint rövid időn belül egyszerre három helyen lobbant fel. Oka egyelőre nem tisztázott.

Ugyanazon a napon a hírügynökségek jelentették, hogy Matteo Salvini, az olasz ellenzéki Liga párt vezetőjére támadt egy bevándorló egy kampányeseményen Toscanában, ahol szeptember közepén tartottak regionális választásokat. Matteo Salvini a Firenze-közi Pontassieve utcáin kampányolt, amikor a harmincéves nő a közlébe került, és rátámadt: rángatta, majd elszakította a bevándorlásellenes politikai ingét, és letépte a nyakáról a nyakláncokon hordott keresztet. A nőt gyorsan lefogták. Mint kiderült, ghánai származású, tartózkodási engedéllyel él és dolgozik Olaszországban. A hatóságok szerint a nő „feldúlt állapotban” követte el tettét.

Vajon miért lobbant fel a pusztító tűz Leszboszon? Cikkem megírásakor erre a görög hatóságok még nem tudtak egyértelmű választ adni, de a szándékos gyújtogatást sem lehet kizárni – tekintettel arra, hogy egy időben több helyen

gyulladtak ki a sátrak, konténerok. Lehet, hogy a helybeliek okozták a tüzet, akiknek elfogyott a türelmük? Esetleg elég lett abból, hogy a korábban jövedelmező turistaparadicsomnak számító szigetüket elárastották a migránsok? Bizony lehet, és a maguk módján igazuk is van. Hiszen a feszültség ott lappang mindenütt, ahol az őslakosok szemben találják magukat a hivatlan jövevényekkel. (Hogy ez mennyire így van, álljon itt egy közbevetett hír: amazonasi őslakosok lenyilázták a brazil kormány néprajzkutatóját, honfitársukat, aki a dzsungellakók helyzetét tiszta jó szándékból szeretne volna tanulmányozni...)

De helyes magatartás tizenháromezer emberre rágyújtani a menekülttáborba? Nem. És ugyanígy: nyilván pattanásig nőtt a feszültség abban a nőben is, aki nekirontott a migrációellenes volt olasz kormányfőnek. Megszaggatta a politikus ingét, és kitépte nyakából a keresztet. Vajon üzeni akart ezzel? Esetleg arra akart utalni, hogy megkérdőjelezhető a keresztény megalapozottsága annak az – egyébként korábban Salvini által hozott – döntésnek, amely alapján nem engedték kikötni az olaszországi kikötőkben a tengerben hánykolódó migránsokat kimentő civil hajókat? Bizony lehet, hogy arra is utalt ez az erős gesztus. Ha így van, teljesen alaptalan ez a vélemény? Aligha. De helyes magatartás megtépni egy másik embert? Nem.

Hol a rettenetes, megfellebbezhetetlen igazság? Az első hírből. A hírszerkesztőnek nem tiszte, sőt – ha szakmáját becsületesen műveli – kifejezetten tilos véleményt fűznie a hírekhez. Én sem teszem. Csupán annyit írok még ide, hogy a három hírből nyilvánvalóan látszik: a teremtett világ és benne az uralkodó faj, az ember olyan háttorzongatóan súlyos globális, pusztító problémákkal küszködik, melyek szinte lehetetlenné teszik a nyugodt, a jövőre bizakodással tekintő létezését.

„Ne féljete!” Aki ezt mondta nekünk, múlhatatlan példát adott a tettekre alapuló egyéni felelősségvállalásból. Ebből kellene ma is erőt merítenünk. De nagyon nehéz. Hiszem, hogy dolgaink keresztény etikán alapuló intézése hozzásegítene bennünket a problémák leküzdéséhez.

De vajon képesek vagyunk-e még erre?

■ I. L. L.

Forrás: Budavári Hírmondó – a Budavári Evangélikus Egyházközség hírlevele, 2020/3. szám, reformáció

Lelkészképzési gyakorlat a Fasorban

Dr. Szabó Emese jogásszal – Emberi Erőforrások Minisztériuma –, az Evangélikus Hittudományi Egyetem másoddiplomás lelkészképzésének hallgatójával egyre gyakrabban találkozhatunk gyülekezetünkben. Gyakorlati képzésének a helyszínül ugyanis gyülekezetünket választotta, Aradi György lelkész pedig mentorának. A villáminterjúban mentora kérdezte Emesét.

– Kik voltak a hited alakulása szempontjából a legfontosabb emberek?

– Az apai nagyapám, aki evangélikus lelkész volt; a „teológiai megalapozást” mindenképpen ő adta. Az anyai nagyanyám pedig gyakorló katolikus, akinek a hite igazi példa volt számomra. Megemlíteném még a Luther Otthonban kapott barátaimat, akik a mai napig kísérek az életemben ilyen szempontból is.

– A lelkési szolgálat milyen területein kell gyakorlatot szereznie az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológia mesterképzés szakos hallgatóinak? Mik ezzel kapcsolatban a várakozásaid?

– Mivel gyülekezeti lelkész mellett kell a gyakorlatot teljesíteni, elsősorban a gyülekezetben folytatott munka az, amiben gyakorlatot kell szerezni, bár ez persze szinte mindent átfog. Számomra az egész egy nagyon izgalmas kihívás, teljesen más, mint amit most csinállok.

– Hogyan került be egy jogász pályaképbe a lelkési képzés gondolata?

– Negyvenévesen úgy éreztem, szeretnék valami mást tanulni. Amikor ez kikristályosodott bennem, akkor indította el az egyetem a másoddiplomás lelkészképzést. Talán nem túlzás azt mondani, hogy ez igazi jel volt, ami ezt az utat mutatta.

– Miért éppen a fasori gyülekezetet választottad?

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– A „fasori evangélikusok” egy fogalom. Tetszik az a kulturális pezsgés, ami ezt a gyülekezetet jellemzi. Nagyon megtisztelő, hogy itt tölthetem a gyakorlati éveimet, és talán kicsit én is hozzátehetek valamit ehhez a nagy múltú gyülekezethez. Szeretettel kérem is a te segítségét és a gyülekezet segítségét is ebben.

■ AGY

Forrás: Körlevél – Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség, 2020, reformáció

Evangélikus iskolák a legjobbak között

Intézményvezetőket kérdeztünk az előkelő helyezésről

A Heti Világgazdaság című lap ez évben is elkészítette a száz legjobb magyarországi gimnázium listáját. A Deák Téri Evangélikus Gimnázium ismét az első helyen végzett az egyházi intézmények között, a legjobb gimnáziumok rangsorában pedig a tizennyolcadik helyet foglalja el. A győri Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium szintén a legjobb száz közé került a gimnáziumi rangsorban. E két intézmény igazgatóját kérdeztük az eredményről és háttéréről.

Nem szabad a rangsorbeli helyért erőlködni

Gadóné Kézdy Edit, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatója

– „Dagad a lutheránus kebel” – írta korábban a *Kötőszó* evangélikus közéleti blogon. A tantestület és ön felé van-e külső vagy belső elvárás, nyomás, hogy minden évben hasonlóan jó eredményt hozzon az intézmény?

– Valóban írtam ilyet, de ironikusan értettem. Nem esne jól, de nem lenne tragédia, ha az egyháziak közötti legelső helyünkről néhányal lecsúsznánk. Nem szabad a rangsorbeli helyért erőlködni, az több kárt okoz, mint hasznot. Érdekes, hogy a gyerekek között vannak olyanok, akik nyomásként élik meg a jó helyezésünket. „Tudok-e teljesíteni én egy ilyen jó iskolában?” Ez nemkívánatos irány – semmi nem jó, ami növeli az iskolai szorongást. Én magam mindent elkövetek, hogy ne hangozzanak el az iskolában olyan mondatok, amelyek a helyezéssel vagy bármivel kapcsolatban a gyerekek teljesítményszorongását növelik.

– Mit tudhatunk a Deák térre jelentkező diákok háttéréről, társadalmi összetételéről? Mekkora részük evangélikus?

– Azt gondoljuk, hogy a mi iskolánkban azok a gyerekek érzik jól magukat, akiknek korábban sem volt idegen az egyházi közeg, és ezen belül jobb tanulási képességűek. Amikor egyszer – máig

sem értjük, hogyan – az összesített ötödik helyre ugrottunk előre, akkor ezt követően igen sokan jelentkeztek hozzánk,

akiknek semmi közük nem volt sem az evangélikussághoz, sem úgy általában azokhoz az értékekhez, amelyeket mi fontosnak tartunk, csak egy „menő” iskolát kerestek. Ez nem cél. Fontosabb nekünk, hogy több evangélikus gyerek járjon hozzánk, akik megerősödhetnek identitásukban a gimnáziumi évek alatt. Jelenleg tanulóinknak kicsit kevesebb mint a fele evangélikus.

– Mit tapasztal a mostani Deák téri diákok pályaválasztását illetően? Mennyire változott meg a külföldön és belföldön tanulók aránya az elmúlt időszakban?

– Tavaly néhány más iskolaigazgatóval végeztünk egy kis összehasonlítást a továbbtanulással kapcsolatban. Csupa olyan – döntően budapesti – gimnáziumot vizsgáltunk, amelyek ebben a bizonyos rangsorban elől állnak. Azt találtuk, hogy az egyházi iskolákban kicsit kevesebb a külföldi egyetemet választók aránya, mint a többi „elit” iskolában. Még egy különbség volt szembevetve: az egyházi iskolákból többen választanak segítő pályákat, az orvosi mellett tanárit is – ami nagy szó – és más egészségügyi pályát, valamint a pszichológusit. Ez a tendencia a Deák teret is jellemzi. Örültem ennek az eredménynek, valamit tükröz az értékeinkből.

– Mi az, amit a rangsorral kapcsolatban nem kérdeztek meg öntől, de fontosnak tartaná elmondani?

– Természetesen büszkék vagyunk az eredményeinkre, de jó, hogy egyházunkban kifejezetten törekszünk arra, hogy iskoláinkat sokféle szempont szerint értékeljük, ne egyetlen rangsorba állítsuk. Hozzáadott érték, közösségépítés, a tanulók megtartása, hitélet, a sajátos nevelési igényű gyerekek szakszerű nevelése

– ezek lehetnek további szempontok, amelyek egy iskola értékét mérik.

– **Az elmúlt időszakban mi volt az a Deák téri eredmény, amely nem kapott széles nyilvánosságot, de ön büszke rá?**

– Büszke vagyok arra, hogy a tanárok és a gyerekek hőiesen dolgoztak tavasszal, az online oktatás idején. Büszke vagyok az online passiónkra, a ballagási videóinkra, énekarunk és színjátszóink online összeállításaira. Ez a vírusos tavasz mindannyiunk számára élményszerűvé tette, hogy az iskola sokkal több mint a tanulnivalók beletöltése a gyerekek fejébe. Közösség, kapcsolatok, ünnepek, áhítatok, beszélgetések, színház, alkotás, zene, az élet elmondhatatlan gazdagsága – mindebből egy szelet az, amit a rangsor megmutat.

Szeretettel tanítani és megértéssel nevelni

Kolarovszki Zoltán, a győri Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kolégium igazgatója

– A Péterfy idén a HVG középiskolai rangsorában a kilencvenegyedik helyen szerepel, vagyis a száz legjobb magyarországi gimnázium egyike. Igazgatóként miként értékeli ezt? Volt már az intézmény ezen vagy hasonló listán?

– Legutóbb 2018-ban szerepeltünk a HVG középiskolai rangsorában, akkor a hetvenhatodik helyen. Akkor is, és most is büszkeséggel töltött el a diákjaink szorgalma és pedagóguskollégáim odaadó munkája. Tisztelettel gondolok Hallgatóné Hajnal Juditra, iskolánk korábbi igazgató asszonyára, aki áldozatos, a minőség iránt elkötelezett munkájával megalapozta ezeket a szép eredményeket. Az elismerés természetesen jólesik, de ennél talán fontosabbak a diákjainktól és családjaiktól érkező köszönő szavak, és ezekből bőségesen akad. Itt említeném meg, hogy iskolánk fenntartója a Győri Evangélikus Egyházközség – Csorba János igazgató lelkes és úr tolmácsolta a gyülekezet elismerését is.

– **Ezzel az elismeréssel együtt nehezedik valamilyen nyomás önre mint igazgatóra, esetleg a tanári karra?**

– Véleményem szerint nem nehezedik ránk nyomás. Ajándékként élem, éljük meg a HVG rangsorában való szereplést. Az ajándékot pedig meglepetésként éli meg az ember, és örül neki. Ugyanolyan

FOTÓ: VÁNYI ÁKOS

elkötelezettséggel fogunk dolgozni a továbbiakban is, mint eddig. Ha ez újabb ajándékokat eredményez, annak nagyon fogunk örülni.

– **Mit gondol, mi vezethetett ehhez a helyezéshez?**

– Az általános iskolánkban dolgozó tanítók és tanárok megalapozták a középiskolai tanulmányokat, a továbbhaladó diákoknál ez nélkülözhetetlen. Kívül-

– Mi egy „nagy család” vagyunk, ahol vannak kicsik – ők az óvodások –, akiket szeretettel vesz körül az óvodai közösség, és vannak nagyok, ők a gimnazisták, akik már a felnőtt életre készülnek. A családban a legfontosabb a megértés és a segítség nyújtása. Szeretettel tanítani és megértéssel nevelni. Azt a szeretetet, amit a gondviselő Isten kegyelméből nap mint nap megélhetünk, próbáljuk gyakorolni az iskola mindennapi életében is.

– **Miként döntik el, hogy kit vesznek föl a gimnáziumba?**

– A felvételt az általános iskolából hozott eredmény és a központi felvételin elért pontszám határozza meg. A szóbeli meghallgatás ismerkedés, ahol az evangélikus-keresztény értékek iránti elkötelezettségről tájékozódunk. Ennek köszönhetően iskolánkba döntően olyan tanulók nyernek felvételt, akiknek a családjában megvan a keresztény gyülekezethez való tartozás igénye. Ezt a kötődést a megszo-kott formákon túl – áhítatok, hittanórák – azzal is erősítjük, hogy elvárás a diákjaink felé, hogy rendszeresen vegyenek részt gyülekezeti, istentiszteleti alkalmakon.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

ról is komoly érdeklődés van a gimnáziumunk iránt. E kettőnek köszönhetően a középiskolánk és a tanulmányok iránt elkötelezett tanulók nyernek felvételt a Péterfybe. Ez igaz a négy- és a nyolcosztályos gimnáziumi képzésre egyaránt. Ki kell emelni a középiskolai tanárok által hozzáadott pedagógiai értéket – ez a legfontosabb. A tanulóink többsége átlagos képességekkel rendelkezik, a pedagóguskollégák magas színvonalú munkájukkal hozzák ki a legtöbbet a rájuk bízott gyermekekből.

– **Hogyan jellemezné a Péterfy-gimnázium szellemiségét?**

– **Terveznek-e további fejlesztést, vezetnek-e be újdonságokat az intézményben a jövőben?**

– A mondás szerint jól bevált recepten nem érdemes változtatni. Ez persze nem igaz... Természetesen fenntartjuk az iskola képzési szerkezetét, a csoportbontások rendkívül nagy számát, a kifejezetten jó oktatási infrastruktúrát. Ezen túl megpróbáljuk minél nagyobb mértékben kihasználni a digitális eszközökben, oktatásban rejlő lehetőségeket. Hiszünk benne, hogy a mindenható Isten áldása van és lesz az iskolánkban folyó nevelő-oktató munkán.

■ **Összeállította: TORDA ESZTER**

És ön olvas még könyvet, vagy már csak kommentel?

A megváltozott olvasási szokásokról

Emlékeznek még a 2005-ös A Nagy Könyv elnevezésű programsorozatra, amelyben az ország megválasztotta a kedvenc regényét? Soha azóta nem volt annyi vita a legjobb könyvekről, olvasási szokásokról, irodalmi kedvenceinkről, mint akkor. Zajlott abban az évben (is) egy olvasási szokásokat górcső alá vevő nagyobb felmérés is, idén pedig a Társadalomkutatási Intézet ismét végzett – szokatlan körülmények közt – ilyen kutatást. Az eredmények több mint elgondolkodtatók. Ennek apróján a Luther Kiadó két munkatársa ragadott tollat.

Ijesztő tendenciát mutat a Társadalomkutatási Intézetnek (Tárki) a 2020 nyarán a felnőttek körében végzett reprezentatív kutatása. Eszerint az elmúlt tizenöt év alatt tizenkét százalékkal csökkent a könyv olvasók száma: ma csupán a felnőtt lakosság tizenhárom százaléka olvas rendszeresen. A kutatásból az is kiderül, hogy 2020-ban a legalacsonyabb az alkalmoszerűen és a rendszeresen olvasók aránya. Az országos átlagnál nagyobb arányban olvasnak rendszeresen a nők, a fiatal felnőttek, a középfokú vagy magasabb végzettségűek és a hatvan évnél idősebbek.

Mit olvas a magyar?

„Az országos reprezentatív kutatást Magyarországon élő 998 felnőtt válaszolta meg, amely minta a tizennyolc éves és idősebb, nem intézményes háztartásban élő magyarországi magyar népességet nem, életkor, iskolai végzettség és lakóhelyének településtípusa szerint reprezentálja” – olvassuk a kutatás eredményeit közlő dokumentumban.

Az eredmények megerősítik a korábbi kutatások festette képet: a könyv olvasó felnőtt népesség szépirodalmi műveket és a szórakoztató irodalmat veszi kézbe legszívesebben, tehát regényeket, novellákat, verseket és drámákat olvas, krimi, fantasyt és sci-fit fogyaszt. Népszerűek a memoárok, életrajzok, interjúk. Sőt az olvasók közel fele elolvassa évente legalább egy idegen nyelvű könyvet is. Egyre fontosabbak ezek mellett a fiatal

felnőtteknek és a gyermekeknek szóló kiadványok – a gyermekes családok költenei általában a legtöbbet könyvekre, s egyre tudatosabban is választanak a hatalmas kínálatból –, de az életmóddal kapcsolatos kiadványok is reneszánszukat élik.

A nagy könyvesboltok sikerlistáit áttekintve az első tízben a pszichológiai és önismereti kötetek mellett szép számmal jelennek meg a mesekönyvek is, illetve népszerű hazai és külföldi szerzők legfrissebb kötetei, sőt oknyomozó kiadvány is szerepel, az pedig talán nem meglepő, hogy a klasszikusok is helyet kaptak.

És az evangélikus könyvvásárló?

Hasonlót látunk, ha egyházunk kiadójának tavalyi és idei sikerkönyveit nézzük. A bibliaolvasó *Útmutató* és az *Evangélikus naptár* után a gyermekeknek szóló színezők, kiadónk névadójának a nagyközönség számára is közérthető, a mindennapokban is irányt mutató írásai és a lelkeségi irodalom áll az élen.

Az evangélikus könyvesbolti eladási adatok alapján vásárlóink között népszerű a *Szerelemládkó* című, Luthernek a házassággal kapcsolatos írásaiból válogató kötet, nagy sikert arattak Varga Gyöngyi áldáskönyvei (*Áldáskönyv, Remény s ég, Élők földje*), illetve egyházunk más lelkeszeinek az írásait is szívesen olvassák a *Napi íge* című kiadványban, amelynek folytatásaként 2021-re az *Örömmüzenet* című kötetet vehetik hamarosan kezükbe

olvasóink. 2020-ban az említettek mellett Prodán Márta és Ittész Szilvia kötete (*Egy asztalnál a világ*, illetve *Tanárnő, kérem!*), valamint a Novotny Zoltán életét és szakmai pályafutását bemutató interjúkötet (*Sport, rádió, hit*) vált az olvasók kedvencévé.

Az előttünk álló adventi időszakban a legtöbb kiadó kínálata bővülni szokott, így van ez a Luther Kiadónál is; több regénnyel, novelláskötettel, teológiai munkával jelentkezünk az őszi-téli időszakban.

Fesztiválok és számok bővületében

Felmerül a kérdés, hogy miért nem olvasnak a többiek, az a nyolcvanhét százalék. A kutatásból kiderül: a válaszolók elsősorban arra hivatkoznak, hogy nem szeretnek olvasni – ezt a korábbi felmérések során még nem merték vállalni a megkérdezettek –, s csak másodsorban nevezték meg okként az időhiányt.

Ezzel arányosan csökkent a könyv vásárlók száma is: a magyar lakosság ötvennyolc százaléka nem vásárolt könyvet még soha vagy szinte soha, s csupán hét százalék az, amely legalább negyedévente vásárol. Milyen formában? Jó tudni, hogy továbbra is a nyomtatott könyvek vezetnek a piacot: a válaszadók kilencvenhét százaléka vett nyomtatott könyvet, huszonkilenc százaléka e-könyvet, és nyolc százalékuk gyarapította könyvtá-

FOTO: FREESTOCKS.ORG / PEXELS.COM

rát hangoskönyvvel. (Ez a teljes lakosságot nézve azt jelenti, hogy harmincnégy százalék vásárolt könyvet, két százalék vett e-könyvet, egy százalék pedig hangoskönyvet az elmúlt évben.)

A felmérésből az is kiderült, hogy általában a könyvfesztiválokon és advent idejében veszünk könyvet. A magyarok kedvelik az egyszeri leértékeléseket, szezonális kiadásokat és az „egyét fizet, kettőt kap” akciókat, ezeket sokszor tudatosan igyekeznek is kihasználni.

Nagy jelentőséggel bír e tekintetben is a közösségi média, hiszen gyakran ilyen oldalakról és blogokról értesülünk könyvekről. Érdemes kiemelni a *Lapozz a 99-re* elnevezésű podcastot (Lapozza99re.simplecast.com), Instagram-oldalt, amely Szabados Ágnes televíziós műsorvezető, riporter olvasásra buzdító kezdeményezése. Ott Anna pedig a Hadik kávézó művészeti vezetőjeként, a *Margó irodalmi fesztivál Extra* programozat szerkesztőjeként, a Société Buda-

pest irodalmi programjainak felelőseként népszerűsíti huszonkétezres Instagram-követőtáborával az olvasást, „#olvass” jelszóval.

Akik olvasnak, de nem vásárolnak – így elsősorban a könyvtárakat veszik igénybe –, azok főként anyagi okokra hivatkoznak, érthető módon, hiszen például a kortárs magyar szerzők könyveit nemigen vehetjük meg négyezer forintos ár alatt, így az irodalomrajongónak igen komolyan a zsebébe kell nyúlnia, ha a polcára akarja helyezni a magyar szerzők legújabb alkotásait.

Könyv és írás az online térben

Nem meglepő – és talán mondhatni: örömteli – adat, hogy a koronavírus-járvány idején megnőtt a könyv olvasók száma, növelve a nyomtatott könyvek forgalmát is. „Könyv olvasás terén azt tapasztaljuk, hogy az online válaszadók közül harmada (31%) több időt szán papíralapú könyv olvasására, mint a járványt megelőző időszakban. A digitális könyvek olvasására az online válaszadók 18%-a, hangoskönyvek hallgatására pedig 6%-a fordít több időt” – olvassuk a felmérésről szóló jelentésben.

Többen néztek online beszélgetéseket, könyvbemutatókat, többen olvastak könyvajánlókat, kritikákat is – így biztos állíthatjuk: ahogy sokak számára volt lelki mentstár az istentiszteletek online elérhetősége, ugyanígy a lelkeségi irodalomba való kapaszkodás is.

Hagyományos könyv olvasási szokásaink változásával párhuzamosan azonban az online kultúránk is megváltozott. Régebben az internetes fórumok voltak igazán népszerűek a felhasználók körében, ahol nemcsak olvasni, de véleményt írni is lehetett egy-egy témához. Ma, ha véleményt szeretnénk nyilvánítani, a közösségi médiában futó hírfolyamokban megjelent bejegyzésekhez kommentelhetjük nézőpontunkat – gyarapítva egy új csoportot és jelenséget is, a „fotelforradalmárok” vagy más néven „kommenthuszárok” halmazát. Ebbe azokat az embereket szokták sorolni, akik bár a közösségi platformokon lelkesen osztják meg a többiekkel akár pozitív, akár negatív véleményüket az adott témáról, a való életben ezt sosem vagy csak nagyon körülményesen, óvatosan tennék.

Tények helyett élmény

Az online világ átalakította a tartalmak előállítását szemben korábban általános elvárásokat is. Míg a nyomtatott sajtóban az újságírókkal szemben alapvető követelmény volt (és magára valamit adó lapnál ma is az) a szakmai felkészültség, az alaposág, a pontosság, illetve az is, hogy több forrásból ellenőrizzék az adataikat, járjanak utána az információknak – persze mindemellett nem volt elhanyagolható szempont az íráskészség sem –, ma az online világban ezek már nem szükségesek „kellékek”.

Hírverseny zajlik, a gyorsaság és a technikai tudás a fontos. A jó online újságíró rekordidő alatt értesül a friss információkról, külföldi cikk esetén fordít, ha szükséges, fotókat keres, majd miután hasonlóan gyorsan megírta az anyagát, szinte azonnal publikálja is, hogy lehetőleg gyorsabb legyen a konkurenciánál – mindebbe már nem fér bele a minőségi újságírás kívánalmainak való megfelelés, és persze a nyelvhelyesség, a helyesírás (meg az áttekinthető, érthető mondatokban való fogalmazás, a logikusan felépített szöveg – az olvasó szerkesztő megjegyzése) ugyancsak áldozatul esik a gyorsaságnak. Mivel a hírportáloknál az „az győz, aki gyorsabb” elv működik, érthető, hogy az olvasó szerkesztésre, korrektúrára nem marad idő, legfeljebb utólag javítják ki a szöveget, ha egyáltalán javítanak rajta.

Az online tartalmak tehát másként készülnek, és más igényeket elégítenek ki. Korábban az emberek számára érdekes volt az a cikk, amelyben szakértők szóltak meg, olvasmányosan volt megfogalmazva, hiteles és valós tényeket és eseményeket közölt. Napjainkban a már említett gyorsaság a tét, illetve az adott szövegnek egyedinek kell lennie, de legalább olyan témát kell boncolgatnia, amely aktuális, hovatovább botrányos. Ha csak pár sort olvas is el az olvasó, legalább keltse fel az érdeklődését az írás, kattintson, kommenteljen – ez a cél.

Nem csoda tehát, ha a könyvkiadónak a média folyamatos versenyében, a nagy hír- és kommentáradatban rendre újra kell gondolniuk a stratégiájukat, jelen kell lenniük az online térben honlappal, webbolttal, Facebook- és Instagram-oldalakkal. Mindez azonban csak átalakulást, újraértékelést, frissülést jelent, de semmiképp sem a Gutenberg-galaxis pusztulását.

■ ISÓ M. EMESE – TORDA ESZTER

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Észrevenni Istent jártunkban-keltünkben

Koczor Tamás a parányi mítoszokról

A napokban jelent meg Koczor Tamás Sietős történetek című kötete a Luther Kiadó gondozásában. A körülötte lévő világot, az embereket, a történeteket érzékeny lélekkel rögzítő evangélikus lelkésszel a történetmesélés erejéről, az apró dolgok meglátásának mindenki számára megkapható adományáról és arról is beszélgettünk, hogy bármiről írjon is, mindig Istenről szeretne beszélni.

– Újonnan megjelent könyvének a borítóján egy biciklis alak látható. Most is biciklivel érkezett...

– Nekem a kerékpár nem díszlet. Ferencvárosi szolgálatom sok gyülekezeti hittanórával indult. Kiderült, hogy Pesten sem autóval, sem tömegközlekedéssel nem tudtam volna időre eljutnom egyik iskolából a másikba. Akkor szoktam rá a biciklizésre. Szeretem is nagyon. Tavaly pedig a családom ajándékozott nekem egy nagyon jó kerékpárt.

– Az írás, az élmények rögzítése mikor vált fontossá az életében?

– Nem tudnám megmondani a pontos dátumot. A legelső írásra sem emlékszem. Naplót nem írtam soha. Az kétségtelen, hogy egy társaságban, tanítási órán vagy igehirdetés alkalmával egyaránt jó egy-egy frappáns történet, ami akkor hat igazán, ha az ember jól megfogalmazza, van egy csattanója. Valahogy így kezdődhetett. Elkezdtém leírni a történeteimet. De például vidéki lelkész nagyapám hajszálpontos, olvasmányos naplót írt minden életeseményéről. Apám egy évig írt naplót, később csak jelentős eseményekről, mint például '56.

Én nem szeretek magamról beszélni, még akkor sem, ha ezekben a történetekben óhatatlanul szereplő vagyok. Mégis azért jó elmesélni, amit látok, mert a történetek sokkal jobban mutatják a valóságot is, a pillanatnyi érzéseket is, mint a napló. Ha filozófiát akarnánk ennek adni, azt mondhatnánk: az emberiség ilyen történetekből él. Ilyen parányi mítoszokból, amelyek az élet élményeit hordozzák. A történeteim nem öncélúak, jó, ha továbbvezetnek. Az elmesélése nem a publikumnak szól elsőrendben, hanem önmagam lenyomatai.

– Olvasni is szeret ilyen kis történeteket?

– Hogyne! Nagyon szeretem Dino Buzzatit, Örkényt, Karel Čapeket. A gyülekezetben van is egy ilyen körünk, amelyben a teológiai mondanivalót kis történeteken keresztül próbáljuk megragadni. Épp egy Örkény-novellát veszünk most, azt

értelmezzük, egész héten ezen „pörgök”. András barátom [Ötvös András színművész – a szerk.], aki a könyvem bevezetőjét írta, zseniális történetmesélő. Társaságban sosem fogok tudni olyan jól mesélni, mint ő. Az én történeteim persze nem csak jó sztorinak készülnek: alapvetően Istenről szeretnék beszélni.

– **Úgy beszél a hitről, hogy nem ír igehelyet a szövegbe, mégis kristálytisztán megjelenik a Biblia igazsága.**

– Ilyen történetei mindenkinek vannak! Ha komolyan vesszük, hogy Isten van, és itt van, jelen van a világunkban, akkor ez azt jelenti, hogy minden történet valahogy megmutatja őt. Ha megyek az utcán, és meglátok valakit, akkor nem más történik, mint amit Isten akar: hogy vegyünk észre az ő jelenlétét. Vannak köztük sok éven át húzódó drámai események, van nyugodt boldogság, hirtelen találkozások vagy spontán kialakult helyzetek.

– **Adottság észrevenni az apró dolgokat? Vagy magunkat is rávehetjük a figyelmes, Isten jeleit kereső életre?**

– Isten adta adottsága ez mindenkinek. Nem különleges képesség, ezért nem is tartom magam írónak. Egyfajta érzékenység kell hozzá, mint amilyet például a jézusi boldogmondások körvonalaznak. Az ember képes arra, hogy az adott pillanatban sírjon, tiszta szívű legyen, vagy békeséget teremtsen. Nyitott szem, fül, szív – ez mindenkinek meglehet. Ha valaki úgy indítja a napot, hogy „ma figyelek, és észreveszek egy történetet”, akkor az talán nem olyat, amit le lehet írni, mert személyes, szomorú vagy épp felemelő, de mindenkinek vannak ilyen történetei.

Koczor Tamás

Sietős történetek

– **Mindig ilyen figyelő ember volt?**

– Valószínűleg, de biztosan a korrallal együtt jár ez. Bibliai tanúságtétel is: az embernek egyre inkább van rálátása, visszatekintése az életre, van belé költözött irgalom, nagyvonalúság, megértőbb lesz a világgal. Bölcsebben lát, összegez az ember.

– **Valamilyen formában a kötet minden írása a hitéről vall.**

Ha komolyan vesszük, hogy Isten van, és itt van, jelen van a világunkban, akkor ez azt jelenti, hogy minden történet valahogy megmutatja őt.

– A hit ennél sokkal „problémásabb” dolog. Azt sem mondanám ki így, hogy „az én hitem”. Ez egy érzékeny, folyton változó valami, nem egy állapot. Ugyanolyan, mint az emberi érzések hullámváltozása. A hitben Istenrel való találkozásról van szó, amiben az ember néha nagyon semmi, kőszívű, teljesen hitetlen akár, máskor meg hegyeket tud megmozgatni. Nem konstans állapot. Elmondok egy kulisszatitkot: kevés olyan jó történet születik, amelyeknek a vége nem bögés. De ugyanezt elmondhatjuk egy igehirdetésről is: meg kell, hogy érintsen. S nem erényszerű hitről beszélünk, hanem érzékeny, találkozások létrehozta élményekről.

– **Személyes, mégis általános emberi tapasztalatokat kínálnak a történetei. Olvasóként az a benyomásom, az írójunktól kifejezett célja, hogy a történetmeséléssel utat építsen ember és ember közé. Mondhatjuk ezt?**

– Feltétlenül. Az emberiség egész történetére igaz, hogy a történetek voltak azok, amik egyrészt egyben tartották a közösséget, másrészt továbbsegítették, adtak olyan tapasztalatokat, amelyeket megismerve fölbátorodtak emberek. Az emberiség egyik legfontosabb kommunikációs eleme a történetmesélés. Amíg vagyok, addig nem hagyom abba ezt én sem. Fontos, hogy egy igehirdetésben is jelenjen meg legalább egy történet. Nagyon gazdagítják az embereket, és én is így erősödöm.

– **A történeteiben rendszerint egyik helyről a másikra siet, hol ferencvárosi gyülekezetébe, hol Deák téri iskolalélekesi szolgálatát végezni. Hogyan érzi magát e két különböző feladatban?**

– Azt érzem: a helyemen vagyok. A ferencvárosi gyülekezet nagyon szerethető: kicsi, nagyon aktív társaság. A jövetelem óta sok fiatal, kisgyermekes családdal bővült a közösség. Ebben a városban sok templom van. A mienk egy „hely”. Mi itt vagyunk, nyitottan, befogadóan, aki szeretne, jöhet hozzánk. És hála Istennek, jönnek! Baráti szálak alakulnak ki. Nem a hagyományos egyházközségi élet jellemz minket. A járvány alatt a gyülekezeti tagok aktívabban hívják, látogatják egymást, mint ahogyan én egymagam képes vagyok erre. Jelen vagyunk egymás életében. De nemcsak az itt élőket szeretem, hanem a városrészt is; szép, lakható, tükös társasházi belső udvarokkal, parkokkal. Közvetlenül az emberek, sok utcai beszélgetésem van. Nem cserélném el ezt az egészet! A Deák térről hasonló szépeket tudok mesélni: fantasztikus hely, nagyon komolyan imádkozó emberek dolgoznak ott, csak éppen nem lelkészek, hanem tanárok. Minden oldalról kítűnő emberek vesznek körül. Munkájukban, lelkeségükben fantasztikusak, és a diákok ezt óhatatlanul megérik. Itt lelkészek lenni – álom. Elindítottunk egy segítő közösséget, amely hihetetlen hatékonysággal működik. A diákok nagyon vágnak felnőttekkel beszélgetni. Nekem nincs szünetem, nincs „irodám”, nem kell elvonulni, benne vagyunk az egészben, tanárok és jómagam együtt végzünk lelkipásztori munkát az iskolában.

– **Ijesztő ingerek érkeznek 2020-ban. Ad ez ihletet az íráshoz?**

– A járvány alatt szomorú történetekkel találkozunk. Az elszigetelődés sok fájdalmas helyzetet teremt. Vannak, akiket nem ismernénk fel maszk nélkül, mert csak abban látjuk. Lelki kiéhezettségeket látok. Biztos vannak kis történetek, de az egésznek a nagy története torokszorító. De ahogy a háborús történetek között is van sok derű, úgy mostanában is észrevehető sok nagyszerűség és vidámság.

– **A kötete válogatás. Bizhatunk abban, hogy kapunk újabb lélekerősítő gondolatokat, sietős vagy lassú pillanatképeket?**

– Nem hagyom abba, ezután is gyarapodik a gyűjtemény. Ha az olvasók szeretik ezt a könyvet, lehet folytatása.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

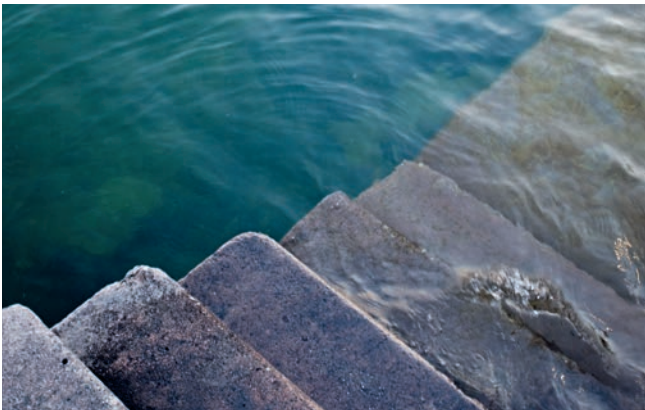
Kezdzetek el úszni!

(Zsolt 73,1–28)

Négy évvel ezelőtt az irodalmi Nobel-díjat szokatlan módon nem egy neves kortárs író kapta. A popzenész-poéta, Bob Dylan – Oscar-, Golden Globe-, Grammy-díjas énekes, dalszerző – verseinek, dalszövegeinek a hatása vitathatatlan, művészete megkerülhetetlen érték mindenki számára, aki hisz még abban, hogy lehet másképpen is élni, mint ahogyan azt többség által éljenzett és bálványozott fogyasztói társadalom szabályai elvárnák.

Változnak az idők című dalában így fogalmaz Dylan:

Gyűljetek ide, emberek,
bármerre is legyetek,
És valljátok be, hogy a hullámok
Összecsapnak a fejetek felett.
És fogadjátok el, hogy hamarosan
Bőrig fogtok ázni.
Ha az az idő, ami neked adatott, érdemes a megmentésre,
Akkor jobb, ha elkezdesz úszni,
Vagy el fogsz süllyedni, mint egy kő.
Változnak az idők.

Ászáf zsoldtárára hihetetlen pontos és fontos reflexió lehet ez a néhány Bob Dylan-sor. Merthogy bár valóban változnak az idők, ezen közhely igazsága ellen nem a beletörődés, nem az agónia és még csak nem is nihilista szkepszis a jó válasz, hanem az – ahogyan Dylan fogalmaz –, „ha elkezdesz úszni”. Amit hadd fordítsak le úgy: ha lépsz, ha teszel valamit azért, ami életed legfontosabb alapja.

Az Istenbe vetett bizalom zsoldtára a 73. zsoldtár, és ez a bizalom az alap. Ez a bizalom az örök élet alapja is. És bár úgy tűnhet, ha figyelünk világunk, társadalmunk eseményeire, hogy valahogyan mindig azok járnak jól, akiknek nem kellene, a látszat csal. Ebben teljesen biztosak lehetünk.

Jézus fantasztikus leleplező volt, ami megerősíti az iménti gondolatokat. Mert ő tudta, sőt ő tudta csak igazán, hogy mekkora különbség van a farizeusi, képmutató vallásosság és az őszinte, alázatos, igazi hit között. Hány és hány evangéliu-

mi történet szól arról, hogy Jézus leleplez! Rávilágít arra, hogy nem minden arany, ami fénylik, nem minden kóser, amit annak hívnak, és nem minden Isten akarata, amit valaki egyszer csak úgy elnevez annak.

A *Máté evangéliumból* szóló figyelmeztetés ma is releváns üzenetet hordoz: „Akkor ketten lesznek a mezőn, az egyik felvétetik, a másik otthagytatik...” (Mt 24,40) Isten számára és a jobbán mindennek Uraként jelen lévő Úr, Kúriosz, Jézus, az Emberfia számára – akire bízott az ítélet felelőssége – kizárólag az számít az örök élet szempontjából, ami valójában az ember szívében van, és ami ebből az életében következik, szavai, tettei, tanúságtétele alapján. A legkisebbekkel elkövetett vagy el nem követett szó és tett az, ami mérvadó az ítéletkor. A cezúra.

Nincs köztes tér és idő, sem lízingelés, sem purgatórium, sem bűnbocsátó cédula, sem bebiztosított helyfoglalás a mennyben, lehet bárki bárkinek a bárkije. Csak a kegyelem van. És csak a hit. És csak a Szentírás. És ami, aki a viszonyítási pont: csak Krisztus.

A látszat persze mást sugall: éppen azok sikeresek, akik (ahogyan a zsoldtáros idejében is...) elnyomnak, hazudnak, pénzéhesek, irgalmatlanok, akiknek semmi és senki sem drága, se föld, se ég, se emberek, se semmi. Mértani pontossággal fogalmaz Ászáf zsoldtára: „...a kevélység nyakláncát hordják, és az erőszak köpenyébe burkolóznak. Jómódjukban kérkedve néznek szét, szívükben öntelt gondolatok járnak. Gúnyolódnak, gonoszul beszélnek...” (6–8. v.)

Igen, ők a látszat győztesei mindenhol, szinte akármerre nézünk. De az a reménységünk, hogy Isten szeme nemcsak hogy mindent lát, de ő mindent ért is. És pontosan érti: a kényelem, a hatalom, a vagyon, a pozíció, a tapsvihár mindig is vonzó volt. Olyan szép, ahogyan ezt Jézus kigúnyolja. Olyan bölcs, ahogyan ezt Luther kritizálja. Olyan biztató az, hogy ebben a több ezer éves szövegben is ott van az őszinte vallomás. És majd kétezer évvel később is.

Jobb, ha elkezdünk úszni, különben el fogunk süllyedni, mint egy kő... Változnak az idők. De Isten szeretete örök. És Jézus Krisztusban ez a szeretet a miénk örökké. És általa az örök élet is.

Semmi kétségünk ne legyen afelől, hogy valójában minden az örök életéről szól. Főleg ne ijedjünk meg ettől, éppen az egyházi év utolsó vasárnapján, örök élet vasárnapján. Ha végiggondoljuk az előző, feje tetejére állt, állított évünket, és mellé tesszük a 73. zsoldtár diagnózisát, akkor tudatosítanunk kell magunkban, hogy minden esemény, minden dráma, minden történés ellenére valójában minden – ismétlem, minden – az örök életéről szól.

János első levelében ezt olvashatjuk: „...Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet az ő Fiában van.” (1Jn 5,11) Ebbe a szeretetbe kapaszkodva zárhatjuk le egyházi évünket. És elkezdhetünk úszni. Elkezdjük?

■ GÁNC S TAMÁS

ADVENTI KÖNYVVÁSÁR

2020. NOVEMBER 23. – DECEMBER 23.

10–66% kedvezmény • igénybe vehető boltunkban, webáruházunkban (bolt.lutherkiado.hu), illetve levélben és e-mailben elküldött megrendelés esetén is • a kedvezmény a december 23-ig beérkezett megrendelésekre érvényes, más akcióval nem vonható össze • a Luther könyvklub tagjai nem akciós kiadványainkat 10% kedvezménnyel vásárolhatják meg.

ERŐSÍTSD MEG A SZÍVEDET!

Lutherrel az éven át

3400 Ft

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

Határidőnapló Luther-idézetekkel, igehirdetési textusokkal, bőséges jegyzetelési felülettel, könyvjelzővel 216 oldalon. Megújult külsővel!

ÚJDONSÁGOK

SIETŐS TÖRTÉNETEK

2100 Ft

Koczor Tamás

Humorral átszőtt, megindítóan őszinte vallomások emberi gyengeségekről, hiányosságokról – és Isten végtelen szeretetéről

egy evangélikus lelkész tollából. Akár hittanórát tart, akár a főváros utcáin tapossa a pedált, a szerző bárhol észreveszi a mindennapok megörökítésre érdemes apróságait.

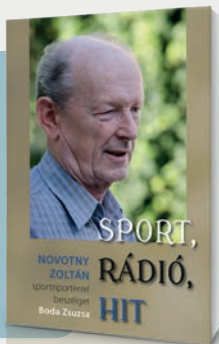
SPORT, RÁDIÓ, HIT

Novotny Zoltán sportriporterrel beszélget

Boda Zsuzsa

3200 Ft

13 nyári olimpia, több ezer sportközvetítés, sporttörténeti érdekességek, páratlan életút – mindez egy kötetben, humorral átszőtt, élvezetes stílusban.

RÓZSÁK A HÓBAN

Katharina von Bora élete

2500 Ft

Ursula Koch

Fordította: Fabiny Katalin

Az egykori apácából lett feleségnek, anyának, a fekete kolostor úrnőjének, a reformátor méltó párjának nem mindennapi életét mutatja be a női lélek rezdüléseire érzékenyen Ursula Koch regénye, amelyet az olvasó második, javított kiadásban vehet kézbe.

ÖRÖMÜZENET

Lelki útravaló az év minden napjára

2000 Ft

Szerkesztette: Galambos Ádám

Százhuszonöt evangélikus lelkész és teológus napi igemagyarázatai, áldásai és imádságai a 21. század nyelvében.

EVANGÉLIKUS NAPTÁR 2021

1200 Ft

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

Lelki írások egy évre, szépirodalom, egyházi és világi évfordulók, viccek – mindez egy kötetben, a Magyarországi Evangélikus Egyház név- és címtárával kiegészítve.

ÚTMUTATÓ 2021

A Biblia rendszeres olvasásához

570 Ft

ÚTMUTATÓ OLVASMÁNYOKKAL 2021

790 Ft

A KÖNYVESBOLT ADVENTI NYITVATARTÁSA DECEMBER 1-JÉTŐL 23-IG:

hétfőtől péntekig 8 és 17 óra között;

december 5-én és 12-én, szombaton 9 és 14 óra között;

december 23-án, szerdán 8 és 14 óra között.

ÚJDONSÁGOK

HOLTÁG

Varga Gyöngyi
gondolataival
2500 Ft

Füller Tímea
Levelek előrementeknek
ittmaradóktól, imádsá-
gokkal kísérve.

ÉGI HÍVÁS – FÖLDI PÁLYA

avagy miért (ne) legyek lelkész?

2700 Ft

Szerkesztette: Szabó Lajos

„Vajon mennyiben befolyásolja a lelkészről alkotott képedet, ha megismered a lelkészek vasárnapon túli életét? E könyv segítségével bejárhatod a lelkési pálya magasságait és mélységeit, és talán az egyházi közösségekhez is máshogy fogsz viszonyulni az olvasása után.”

SZERELEMLÁDKÓ

avagy a házasság dícsérete
2300 Ft

Szerkesztette: Isó M. Emese
A kötet Luther Márton házassággal
kapcsolatos írásából nyújt válogatást.

EGY ASZTALNÁL A VILÁG

~~1800 Ft~~ helyett 1620 Ft

Prodan Márta

Szerkesztette: Diószegi Rita

„Miközben főz, ápol, számol, olvas, énekel, bevásárol, gyülekezetbe és kórusba jár, munkát keres és zongorázik, ő szépirodalmat ír, s még inkább: nagyon szép irodalmat lelki történekekről, belső rezdülésekről, Istennel járó, hiteles, koherens és önazonos életről.”

NÉPSZERŰ KÖNYVEINK

ÁLDÁSKÖNYV • REMÉNY S ÉG • ÉLŐK FÖLDJE

1890 / 1890 / 1890 Ft

Varga Gyöngyi

Áldás- és imádságcsokor három kötetben minden alkalomra.

SZÍVRÁZÓ

Novellák, tárcák

~~2100 Ft~~ helyett 1680 Ft

Füller Tímea

Nem mindennapi történetek álmokról, harcokról, megérkezésről. Felráznak, elgondolkodtatnak, a szívünkre hatnak.

NEVETŐ SÁRÁK

Boda Zsuzsa

~~1490 Ft~~ helyett 1192 Ft

Lelki útvalónak szánt írások és fordítások gyűjteménye, amelyek korábban az *Evangélikus Élet* hasábjain jelentek meg.

A szövegeket harmonikusan egészítik ki a szerző meditatív fotói.

A VÁRAKOZÁS MEGSZENTELÉSE

Napi elmélkedések adventtől
vízkeresztig

~~1980 Ft~~ helyett 1780 Ft

Zászkaliczky Pál

Zászkaliczky Pál adventi áhítatai szeretnének megállítani minket naponta legalább néhány percre, lecsendesítve gondolatainkat. A kötetben szereplő áhítatok, versek, énekek és imádságok tartalommal töltik meg a várakozás csendjét, miközben elvonul előttünk az egyházi év adventtől vízkeresztig tartó időszakának minden szereplője Gabrieltől Erzsébetig, a napkeleti bölcsektől Kezresztelő Jánosig.

GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI

ANGYALKA SEGÍTETT

Schmidt Egon
1490 Ft
A Kossuth-díjas író óvodás-és
kisiskolás korú gyerekeknek
szóló bájos mesekönyve.

PÉLDÁZAT-TÜKÖR

Bullet Journal
1500 Ft helyett 1350 Ft
Ha ezt a kis füzetet lapozod, eszed-
be juthat, hogy egy bullet journal
üres oldalait népszerű témák,
életed fontos eseményei és saját feljegyzéseid töltheted meg
szabadon. Mi azonban most Jézus Isten gondviseléséről szóló
tanításának, valamint tizenöt jézusi példázatnak a megismeré-
sére, újralfedezésére hívunk, hogy ezeket dolgozd fel.

JÉZUS PÉLDÁZATAI

Bibliai színező
280 Ft

TÖK TÓBIÁS KALANDJAI

990 Ft
Füller Tímea
Grafikus: Jenés Katalin
Kicsoda Tök Tóbiás, és hogyan kerül az
adventi koszorúra? Milyen kalandokban
lesz része, mire elérkezik a szenteste?

Mindezekre választ ad Füller Tímea elbűvölő, tanulságos és
mulatságos meséje, amely második kiadásban látott most
napvilágot.

AZ IMÁDKOZÁS ÁBÉCÉJE

Imádságkönyv kicsiknek
1290 Ft helyett 1160 Ft
Szerkesztette: Szabó Lajos
Kedvet szeretnénk teremteni az imá-
dkozáshoz, hogy kis kezek nyissák ki ezt az imádságkönyvet.
Lapozgassák, nézegessék a rajzokat. Van üres lap – rajzolásra.
Van vonalas lap – a legkedvesebb imádságok leírására. De a
legfontosabb, hogy elkezdjünk beszélgetni Istennel.

AJÁNDÉKÖTLETEK

FA KULCSTARTÓ

(kétféle)
háttoldalán Luther-rózsával
600 Ft/darab

COFFER KÁVÉ

Brazília Fazenda (100 % Arabica)
250 g
2990 Ft

KITŰZŐ

(négyféle)
300 Ft/darab

EVANGÉLIKUS TERMELŐI BOROK

Csak a könyvesboltban kaphatók,
webshopban nem rendelhetők.
1250 Ft / 1350 Ft

EGYHÁZ ÉS TEOLÓGIA

NOMÁD TEOLÓGIA

Varga Gyöngyi

2300-Ft helyett 2070 Ft

A kötet képzeletbeli vándorútra hív az Ószövetség népével.

Közérthető, élvezetes stílusban veszi sorra – többek között –, hogy Isten milyen formában volt jelen az úton levő bibliai szereplők élethelyzeteiben, és hogyan vezeti a mai kor emberét a mindennapokban.

-10 %

TEOLÓGIA ÉS HATÁROK

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak tanulmánykötete

2500-Ft helyett 2250 Ft

Szerkesztette: Orosz Gábor Viktor

Jelen kötet szerzői saját kutatási területeikhez tartozó határelményeket elemeznek, és olyan új eredményeket mutatnak fel, amelyek méltán járulnak hozzá, hogy életünk csodáit meglássuk, határainkat megértsük, és Isten ismeretében gazdagodjunk.

-10 %

KONKORDIAKÖNYV – A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HITVALLÁSI IRATAI

3700 / 3700 / 3700 / 3300 Ft

A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratainak új, kritikai kiadása öt kötetben.

1. Egyetemes hitvallások
2. Ágostai hitvallás (újra kiadás alatt)
3. Apológia, az Ágostai hitvallás védőirata
4. Schmalkaldeni cikkek, Értekezés a pápa hatalmáról és elsőbbségéről, Kis káté, Nagy káté
5. Egyességi irat

LUTHER VÁLOGATOTT MŰVEI

4990-Ft helyett 4490 Ft

A Magyarországi Evangélikus Egyház legnagyobb vállalkozása a 2017-es jubileum alkalmából Luther Márton válogatott műveinek új, tudományos igényű magyar kritikai kiadása tizenkét tematikus kötetben. A sorozatból már hét rész kézbe vehető.

-10 %

MEGRENDELŐLAP A 49. OLDALON

TELJES KÍNÁLATUNKAT KERESSE A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON!

FIZESSZEN ELŐ MAGAZINUNKRA!

A Magyarországi Evangélikus Egyház kéthetente megjelenő magazinja Interjúk, színes riportok, hírek a világból, Magyarországról keresztény szemmel

EVANGÉLIKUS ÉLET

FOTÓ: PABLO GUERRERO / UNSPLASH.COM

Isten ítéelhet, segíteni a mi lehetőségünk

Evangelikus lelkész kérdez és válaszol az öngyilkosságról

Öngyilkosság. Újra és újra elénk kerül a téma. Van, hogy közvetlen közelről üt arcul az elmúlás, a halál: amikor arról értesülünk megdöbbenve, hogy a szűkebb-tágabb környezetünkől vetett véget valaki saját kezűleg az életének. Ilyenkor óhatatlanul elkezd dübörögni bennünk a kérdés: miért? Miért tett ilyet? Ő elmegy, nekünk, élőknek pedig marad a miért. A miértet pedig sokszor önvád, kétségbeesés, be nem vallott félelem, frusztráció, valamint – ami a legrosszabb – hibáztatás és egy másik miért követi. Miért nem vettem észre, miért nem vette észre az, akinek észre kellett volna vennie? Hogyan nem láttuk, mire készül?

De észre lehet-e venni? Ki gondolta volna Robin Williamsről, a nagy amerikai nevetettőről, hogy megteszi? Igen, néha olyan is megteszi, akiről a legkevésbé gondoltuk volna. Válaszokat keresünk és védelmet, hogy ne kelljen így elveszítenünk senkit, akit szeretünk.

De van-e válasz, létezik-e védelem? Hol, kit talál meg, kit csábít el, kit igéz meg ez a démon? Van-e rá recept, mi az, amitől óvakodnunk kell? Kimondható-e,

hogy a mentális egészség hiánya vagy akár egyetlen megrázó negatív történet, esetleg társadalmi nihilizmus áll a háttérben? Mi vezet oda, hogy valaki öngyilkos legyen?

Veszélyes helyzetek?

Elmondható, hogy egyes foglalkozásokban dolgozók különösen veszélyeztetettek. Idetartoznak a fegyveres testületek

tagjai és az orvosok, az egészségügyi dolgozók, akik gyakran szembesülnek a halál tényével. Két esetről is tudok a környezetemben, akiknél látszólag minden rendben volt. Vidámak voltak, harsogott róluk az élet szeretete. És amikor bekövetkezett a tragédia, és a vizsgálat visszakövete az eseményeket, kiderült, hogy biztosra mentek. Olyan és annyi gyógyszer használtak fel, hogy még véletlenül se lehessen őket megmenteni.

A sorkatonaságot még megtapasztalt generációk tagjai emlékeznek rá, milyen hangulat uralkodott el egy-egy bekövetkezett öngyilkosság után a laktanyában. Volt olyan őrtorony, ahová a tisztek babonából többé nem merték éles lőszerrel felküldeni őrségbe a közkatónákat, mert abban a toronyban az előző három évben négyen lötték fejbe magukat az éjszaka közepén, őrségben. ►

Még ha nincs is tériszonyunk, az öngyilkosság gondolatával való találkozás sok ember számára olyan érzés, mint lenézni egy magas torony vagy sziklameredély tetejéről: bizsergető. Kimondjuk, elítéljük, tudatosítjuk magunkban: minden öngyilkos örült. Én pedig biztosan nem az vagyok. Én nem teszem. Miért is tenném? De ott fent állva és lenézve valami mégis sokakat megcsap. Mi lenne, ha mégis megpróbálnám, ha levetném magam idefentről? – tesz fel a kérdést. Tudjuk, hogy nem jó, fájdalmas, hogy teljességgel

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján Magyarországon a legtöbben, 4911-en 1983-ban vetettek véget önmagukkal az életüknek. Ez az év az 1955-ben kezdődött meredek emelkedés csúcspontja volt. Néhány évig az öngyilkosságok száma magas szinten ingadozott, majd 1987-től csökkenni kezdett. Tizennyolc év leforgása alatt a százezer lakosra jutó öngyilkosságok száma negyvenhét százalékkal csökkent, számuk 2006-ban 2460 volt. A javuló tendencia azóta is tart.

2014-ben sikerült először éves szinten kétezer fő alá jutni az öngyilkosságok tekintetében. A KSH adatai alapján a csökkenő tendencia nem állt meg, 2019-ben 1550-en vetették el maguktól önként az életet. Az öngyilkosságok arányszáma időskorban a legmagasabb, de magas a negyvenöt-ötvenöt év közötti korcsoportban is. Ennek az életközépi válságként emlegetett jelenség, időskorban pedig az életerő csökkenése és a vele járó időskori depresszió állhat a háttérben.

Nemtől függetlenül a házások ritkábban követnek el öngyilkosságot, mint az özvegyek vagy az elváltak. Közel háromszor-négyszer annyi férfi lesz öngyilkos, mint nő. Figyelemre méltó az önkezüleg kioltott életek földrajzi megoszlása is. Öngyilkosság-gyakoriság szempontjából kettéosztható az ország egy nagyjából Nyíregyháza–Pécs között húzott ívelt vonallal: efölött alacsonyabb, alatta magasabb az önpusztítási hajlandóság. (Forrás: Zonda Tamás – Paksi Borbála – Veres Előd: *Az öngyilkosságok alakulása Magyarországon 1970–2010*, KSH, Budapest, 2013; *Statisztikai Tükör 2008/10.* szám, KSH, Budapest.)

eszement gondolat, mégis, ha csak egy ezredmásodpercre is, de sokak agyán végigfut a mi lenne, ha... A következő ezredmásodpercben pedig már el is hessegetjük magunktól a kísértő, félrevezető démont, és egészséges élni akarásunk már visz is tovább.

Adjon még időt magának

Úgy négy-öt évvel ezelőtt a szokásos nyári táborunkra készültünk a gyülekezeti ifjúsággal. Hétfőn kezdődött a tábor, előtte, vasárnap ebéd után pár perccel megcsörrent a telefonom. A vonal túlsó végén egy riadt női hang: „Tisztelendő úr, azonnal jöjjön, mentse meg a szomszédasszonyomat!” – hallottam köszönés helyett. Nem egészen érttem, miről van szó. Ki ez a nő? Ki a szomszédja? Vajon mi történhetett náluk éppen, aminek a megoldásához nem mentőre, tűzoltóra vagy rendőrré van szükség, hanem én mint lelkész kellenék? Megkaptam a címet, kocsiba ültem, odahajtottam.

A telefonáló néni a kiskapuban várt, és folytatta, amit a telefonban elkezdett: „Tisztelendő úr, a szomszédom öngyilkos akar lenni, menjen át, és beszélje le róla!” Harminchat fokos hőség volt, de ott akkor elkezdtem fájni. Becsengettem. Azon gondolkodtam, hogy tanítottak-e nekem akár csak valami hasonlót is, valami helyzetkezelést az egyetemen, mi ilyenkor a teendő. Végig az zakatolt bennem, hogy időt kell nyernem. Adjon még időt magának... valami célt kellene felmutatnom, amiért érdemes élnie.

A telefonáló szomszéd a nyomomban. Belülről fájdalmas, elhaló hang: „Szabad.” Bemutatkoztam, és megláttam egy összetört embert. Ennek a nőnek a szemében látszott a szenvedés. A mai napig emlékszem a tekintetére. És amikor kiderült, hogy ki vagyok, onnantól a szemrehányás is látszott ugyanezekben a szemekben. Nem mondta ki, de éreztem rajta, hogy mi zajlik a fejében. Hogy tehettem ezt vele? Minek jöttem én ide? Betörtem, és meg akarom nehezíteni a dolgát, amely amúgy is nehéz. El akarom tántorítani őt a céljától, attól a tétől, amelyet ő már megérlelt és elhatározott. De ott volt a szemében a szomszéd felé is a szemrehányás: hogy vihett oda engem? Minek hozta ide a papot?

Beszéltettem. A lánya rá sem néz, jó, ha kéthetente erre téved – mondta. –

Unokája nincs. Nem foglalkozik vele senki. Egyedül van. Mindene fáj. Ezért megvárja a holnapi nyugdíját, és utána öngyilkos lesz. Nem kertelt.

Bevégzett elhatározás

A következő másfél órában végighallgattam egy élettörténetet. Kérdeztem, vannak-e barátai. Mondott neveket. Kettőt ismertem, ők a helyi idősoththonban éltek már. Ez egy másik felekezet idősoththona volt, rögtön felhívtam a vezető lelkészét. Kiderült, hogy pont van egyetlen üres helyük, a néni nyugdíja elég is a beköltözéshez, keressék egymást, befogadják.

Megbeszéltük, hogy ez jó lesz. Ott nem lesz egyedül. Lesz társasága, lesz, aki gondoskodik róla, lesz kivel beszélgetnie. A gyógyszereit is megkapja, van bent orvos is. Minden rendben lesz. Még egy óra beszélgetés, és már szörpöt is kaptam. Újabb fél óra, kiírtam az idősoththon számát a konyasztalra egy papírra, hatalmas számokkal. Még egyszer felhívtam a kollégát, igen, holnap beszélni fognak. Eljöttem.

Másnap elindultam táborozni a Mecsekbe negyven gyerekkel. Egy hét múlva hazaértünk, hívtak a helyi temetkezési vállalkozótól. Halottunk van, temetni kell. Találtak egy idős asszonyt, egy hét után nyitott rá a szomszédja, de már oszlásnak indult ebben a hőségben. Igen, ő volt az. Felvette a nyugdíját, amelyre várt, aztán még azon a hétfőn végzett magával úgy, ahogy megmondta.

Nincs öngyilkos típus

Én ezt a történetet évekig nem mondtam el senkinek. Utána is mind a mai napig csak a legbelső barátainak. Vádoltam magam. Lehet, hogy ott és akkor valamit rosszul csináltam. Rosszat mondtam, valamit máshogy kellett volna. Jobban, meggyőzőbben kellett volna. És igen, borzasztó nehezen éltem meg, hogy bár lehet, hogy nagyon nehéz és ismeretlen pályán, de vesztettem a halállal szemben. Nem vagyok pszichológus. Ha az lennék, lehet, hogy máshogy alakul? Nem tudom. De arcul csapott a halál, kifogott rajtam. Még úgy is, hogy minden évben eltemetek negyven-ötven embert, és közöttük szinte minden évben van egy öngyilkos is, de ez sok volt.

Újra feltehetjük a kérdést: miért lesz valaki öngyilkos? És mi a védelem az öngyilkossággal szemben? Mindenekelőtt le kell szögeznünk: nincsenek öngyilkos típu-

Hogyan beszéljen az öngyilkosságról? Öngyilkosságról beszélni egy báráttal vagy családtaggal bárki számára nagyon megterhelő lehet. De ha bizonytalan abban, hogy valakinek öngyilkossági gondolatai vannak-e, a legjobb, ha egyszerűen rákérdez. Gyakran tartanak az emberek attól, hogy ezt megkérdezzék, mert attól félnek, hogy ez fokozhatja az öngyilkosság veszélyét, ötletet adhat a másíknak, stb., de valójában ez téves hiedelem. Odafordulás, törődés miatt senki sem lett még öngyilkos! Az öngyilkossági gondolatokkal küzdő személy számára az a lehetőség, hogy valakivel beszélhet a nyomasztó érzéseiről, megkönnyebbülést jelenthet, enyhülhet magányosságérzése, kiadhat magából sok rossz érzést, és ezzel megelőzhető az öngyilkosság.

Hogyan kezdje el a beszélgetést? „Aggódok érted mostanában...” „Az elmúlt időben észrevettem néhány változást rajtad, és aggódok, vajon jól vagy-e.” „Érdekelne, hogy vagy, mert mostanság nem vagy olyan, mint régebben.”

Mit kérdezzen? „Mióta érzed így magadat?” „Történt valami, ami miatt így érzed magad?” „Hogyan tudnánk a legjobban támogatni ebben a helyzetben?” „Gondoltál már arra, hogy segítséget kérj?”

Mit mondhat/mondjon, ami segít(het)? „Nem vagy egyedül, itt vagyok melletted.” „Lehet, hogy most nehéz elhinned, de az, ahogyan most érzel, meg fog változni.” „Lehetséges, hogy nem értem meg, pontosan hogyan érzel, de törődöm veled, és segíteni szeretnék neked.” „Amikor feladnád, mondd azt magadnak, hogy még egy napig, óráig, percig tartani fogod magad – azt mondd, amire úgy véled, képes vagy.”

(Forrás: Ongyilkossagmegelozes.hu)

sok vagy személyiségek. Nem determinált, hogy valaki egyszer majd önkézevel vet véget az életének. Mint ahogy az is tény, hogy az öngyilkosságok száma megfelelő pszichiátriai ellátórendszer esetén kimutathatóan csökkenthető.

A különböző szintű rizikófaktorok ismertek. Idesorolhatók egyes pszichiátriai zavarok – mint a depresszió, az alkohol- vagy drogfüggőség, a skizofrénia, hangu-

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: KAT JAYNE / PEXELS.COM

Ha ön úgy érzi, segítségre van szüksége, hívja a krízishelyzetben lévőket segítő lelkisegély-szolgálat ingyenes számait: 116-123 vagy 06-80/820-111 (egész nap, huszonnégy órán át elérhető). E-mail: sos116123@gmail.com. Felkeresheti gyülekezeti lelkészét is – ne féljen elmondani, ha bajban van!

latzavarok –, az öngyilkosság korábbi előfordulása a családban, a szerotonin nevű agyi ingerületátvivő anyag csökkent szintje. De kockázatnak mondható a negatív élethelyzet is.

A számos veszélyeztető tényezővel szemben kevés kapaszkodó akad, amely biztos védelmet jelent a meghívott halál ellen. Ezek között emlegetik a vallásosságot, a tradicionális értékrendet, a jó családi és szociális háttérrel, a terheséget, a szülést követő egy évet, a nagyobb gyermekszámot és a rendszeres testedzést.

Az ítélkezés joga Istené

Eddigi lelkési pályám egyik legnehezebb szolgálata volt az említett öngyilkos aszszony temetése. Mint mindig, akkor és ott is elmondtam, hogy az ítélkezés joga egyedül Istené. Nem tudjuk, hogy milyen folyamaton, hány átvirrasztott, depressziós, kétségbeesett éjszakán, milyen szenvedéseken van túl az, aki megérlelte magában a gondolatot, hogy megteszi. Nem tudhatjuk, mekkora elkeseredés vezette őt a tettéig, netán érzelmi zsarolás vagy bosszú áll-e a háttérben.

Éppen ezért azt is elmondom újra meg újra minden öngyilkos ravatala

mellett megállva, hogy ez nem megoldás. Még csak eszébe se jusson senki-nek sem, hogy feleletet vagy megoldást talál bármire, ha megteszi. Tévedés, hogy az öngyilkosságban van valami hősiesség, és csak az tud öngyilkos lenni, aki elég bátor. Tévedés, hogy a megkérdőjelezhetetlen tragédia romantikáján túl, kilépve a 19. századi wagneri vagy nietzschei világból, van benne valami heroikus, valami mélabúsan is vonzó.

Óriási tévedés azért eldobni magamtól az életet, mert képes vagyok rá, mert ennyire erős vagyok, mert ez a szerintem mindent letaroló, végső megoldás. Tévedés: az öngyilkos nem hős, hanem rászedett ember. Megtévésztett. Újra hangsúlyozom: egyedül Istené az ítélkezés joga. A másik mellé állás és a gyászolók vigasztalása a miénk. Az öngyilkosság nem vezet sehová, az öngyilkosság semmire sem megoldás.

■ HOMOKI PÁL

.....
A szerző evangélikus lelkész, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese

.....
Cikkünk a Kötőszó evangélikus közéleti blogon október 27-én Miért lesz valaki öngyilkos? címmel megjelent írás szerkesztett szövege.

„Az én megküzdött történetem másoknak erőt és reményt ad”

Pángyánszky Ágnes lelkész a lombikprogramról és egyházi álláspontokról

Ismét vitatott kérdés lett az elmúlt hetekben a lombikprogram teológiai problematikája Veres András győri megyés püspök újbóli kijelentése nyomán. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia újraválasztott elnöke egy vele készült interjúban azt mondta: „...virágzik a számomra még mindig nagyon fájdalmas lombikprogram. Ezt teljesen ki kéne iktatni a gyakorlatból, súlyos bűnöket követünk el vele!” A Karc FM rádió munkatársa, Bóna Judit dr. Pángyánszky Ágnes evangélikus lelkészt, az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusát kérdezte a teológiai háttéréről és személyes történetéről.

– Mit szolt ahhoz, hogy Veres András megyés püspök újra élesen kritizálta a lombikprogramot?

– Köszönöm a témával kapcsolatos megkeresést. Veres András megyés püspök úr újbóli véleményét közvetlenül nem hallottam, de érdekes, hogy futótűzként terjedt el a híre, így elég sok médiafelületen lehetett újra olvasni róla. Szeretném a püspök úr véleményével kapcsolatban hangsúlyozni, hogy nem személyes kritikát fogalmaz meg, hanem a római katolikus egyház hivatalos álláspontjának ad hangot, és tiszteletben kell tartanunk véleményének megszólaltatását. Ez a véleménynyilvánítás jó alkalom arra, hogy újra dialógus szülessen erről, bár olvasgatva a közösségi médiában megfogalmazódó véleményeket, eléggé szerteágazóak a reakciók. Látnunk kell, hogy sok olyan területe van az életünknek – ilyen a lombikprogram is –, amelyeknek van etikai és teológiai kérdésfelvetése. Teoretikusan egyáltalán nem baj, hogy tanuljuk ezt a folyamatot, és most éppen a római katolikus állásfoglalás kapcsán mindenki átgondolhatja, mit tud, mit hisz, mit tart fontosnak a lombikprogramban.

– Mi a bibliai háttere ennek, mi a teológiai érvelés?

– A lombikprogram bibliai háttere az ember teremtettségében keresendő: Isten ajándéka az élet, és a fogantatás két ember, egy férfi és egy nő szereteteli házassági szövetségében történik. A római katolikus álláspont a „lesznek ketten egy testté” bibliai ige fizikai és lelki megvalósulását egyszerre feltételezi mint a fogantatás feltételét. Az orvostudomány segítségével számunkra nem fér bele ebbe az ősi egységbe. A női petesejt és a hímivarsejt egyesülésétől fogva Isten által adott emberi életnek tekintik az embriót, ám ha az embrió nem ágyazódik be, nem fejlődhet tovább. Tudom, hogy sokak számára ezek a biblikus és teológiai érvelések idegen környezetnek számítanak, mégis ezen az alapon kell átgondolnunk, hogyan fér bele ebbe a lombikbeprogram lehetősége. Evangélikusként ehhez a bibliai alaphoz elengedhetetlennek tekintem keresztény hitünk másik nagy pólusát, ez pedig a szeretet, ami magába foglalja az áldozathozatalt, a vigasztalást, az együttérzést, az együtt szenvedést, Isten és az emberek irgalmát. A biológia törvényszerűségei és a szeretet törvénye mind ott állnak azon kérdés mögött, hogy kiknek és hogyan születhet gyermeke. Isten szeretete olyan tulajdonság és olyan erő, amit úgy tapasztaltam, hogy még ek-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

kora dilemmát is fel tud dolgozni az emberben, mint a gyermekvállalás minden öröme és küzdelme. Ezért ha a teremtettségünk és a bennünk munkálkodó szeretet kérdését egybevetem, akkor el tudom fogadni, hogy két ember szerelme és kapcsolata eleget tesz a „lesznek ketten egy testté” kritériumának, és a családalapítás ösztönös és Isten teremtő akaratá-

nak engedelmeskedő vágya nem zárja ki a szintén Isten teremtő akaratát tükröző orvostudomány lehetőségeit. Aki már átélte a meddőség fájdalmát, elfogadja ezt a teológiai dilemmát is, mert a bennünk lévő szeretet ereje képessé teszi rá. Mindenki elkerülné a lombikprogramot messziről, ha tehetné, de ha csak ez a megoldás marad, én úgy látom, ez az eljárás összhangban van Istennek az embert kreativitással megajándékozó szeretetével. Az embriók kérdését hasonló logikával gondoltam át: igen, senkinek nem jó érzés azt tudni, hogy kiszolgáltatott helyzetbe kerülnek a megfogant embriók. Hasonlóképpen, mint azon embriók, amelyek egy nő életében természetes

törekedni arra, hogy amit teszünk, az minél közelebb lehessen Isten akaratához, még a lombikprogramban is.

- Hogyan kellene az egyháznak kommunikálnia ebben a témában?

- A római katolikus fél nevében nem tudok nyilatkozni, saját területemen azonban el tudom mondani, hogy a nyílt kommunikációnak hatalmas ereje van. Nem gondoltam volna, hogy az én megküzdött történetem másoknak majd erőt és reményt ad. Mi, evangélikusok elfogadjuk a lombikprogram létjogosultságát, és törekszünk arra – teológiailag és etikailag is –, hogy ez a szeretetet, az emberi méltóságot és a teremtés jó rendjét tükrözze. Ezért én szívesen beszélge-

voltam akkor –, végig úgy tervezte orvosunk a programot, hogy három embriónt ültetnek vissza. Kétszeri próbálkozásunk nem jutott el a beültetésig, de a harmadik alkalommal sor került rá. A beültetés utáni nyolcadik napon már nem bírtam ki, és vettem tesztet, ami kimutatta, hogy állapotos vagyok. Az első ultrahang pedig igazolta az orvos sejtését az ikerterhességről, bár amikor a második szívhang után jött a harmadik is, még az orvos is elcsodálkozott. Három gyermekünk megszületett, már mindjárt tizenhét évesek, és mivel nem egypetéjű ikrek, ezért úgy mondanám, hogy három különböző gyerek, akik éppen egy időben születtek. Sajnos a terhesség alatt olyan rendelkezést találtam nálam, ami kizárta, hogy még egyszer gyereket vállaljak, de higgye el, a szülés után, amikor tudtuk és láttuk, hogy három egészséges gyermekünk van, hálát adtunk Istennek azért, hogy ekkora csodát tett velünk, és azóta is nagyon hálásak és boldogok vagyunk.

- Ön hogyan tekint a lombikprogramra önmagában és a saját istenhitével összefüggésben is?

- Érdekes kérdés, mert – gondolom, az elmondottakból kiderült – szembe merek nézni azzal is, hogy egy biblikusan és teológiailag más alapokon megfogalmazott vélemény tényleg komoly kérdéseket vet fel mindezzel kapcsolatban. Én a lombikprogramra úgy tekintek, mint amiben az orvostudomány segít és asszisztál a természetnek, az Isten által teremtett világnak, hiszen mindannyian hálásak vagyunk azért, hogy oly sok területen van lehetőségünk a gyógyulásra, betegségeink kezelésére. Valahol én szent célnak látom azt, hogy gyermekáldásra vágyó családok segítséget kaphassanak az élet továbbadásában. A felelősséget és a szeretet parancsát megtartva élhetünk ezzel a lehetőséggel. Saját istenhitemben pedig megerősített, de nem csupán azzal, hogy én örülhetek, hogy nálunk működött a lombikprogram, hanem azzal is, hogy sokkal jobban megértem ezt a küzdelmet, amit mások is vívnak. Tudom, hogy nem mindenkinek a története sikeres, de a lombikprogram kapcsán annyi reménységet tapasztaltam, hogy hiszem, ez fog segíteni mindenkinek, aki tiszta szívből gyermeket szeretne.

Forrás: Karc FM

■ Riporter: BÓNA JUDIT

Az interjú eredetije október 27-én jelent meg az Evangelikus.hu honlapon.

Mindenki elkerülné a lombikprogramot messziről, ha tehetné, de ha csak ez a megoldás marad, én úgy látom, ez az eljárás összhangban van Istennek az embert kreativitással megajándékozó szeretetével.

folyamatokon keresztül nem ágyazódnak be, és nem lesz belőlük kifejlődő emberi élet. Ha vetélésekre, koraszülésekre gondolunk, sok-sok elhordozhatatlan fájdalomra, akkor látjuk, a létünk kiszolgáltatottsága nehéz, de jelen lévő egzisztenciális tény. Amit tehetünk, az, hogy mindenben megpróbálunk felelősen gondolkodni és felelősen cselekedni,

tek erről bárkivel, mert jó azt elmondani, hogy milyen volt megtapasztalni azt, amikor a bajban is mellettünk volt Isten.

- Mi az önök története?

- Nőgyógyászati problémáim miatt és többéves várállás után lett nyilvánvalóvá, hogy természetes úton nem lehet gyermekünk. Mivel már nem fiatal szülőnek számítottam – harmincnégy éves

A színház él

Bár a veszélyhelyzet fokozódása miatt a színházak bezárni kényszerültek, közülük több online, élő, interaktív, úgynevezett streamelőadásokra állt át. Ha van rá lehetőségük, a kedvelt teátrumukat támogassák egy-egy online előadásra szóló jegy vásárlásával is. A modern technikának köszönhetően így is egészen profi, magas minőségű – bár szokatlan – színházi élményben lehet részük. Vigyék a kedvenc darabjukat az otthonukba! A legújabb bemutatókból ajánlunk néhányat figyelmükbe.

Klasszikusan kedves kikapcsolódás. László Miklós *Illatszertár* című darabját a legtöbben talán a Kern András és Pap Vera főszereplésével készült 1987-es tévéfilmből ismerhetik, ám a színházak is előszeretettel tűzik műsorukra a bájos szerelmi történetet.

A harmincas évek nyüzsgő, színpompás Budapestjének egyik belvárosi drogériájában mindent lehet kapni. Parfüm, púder, fogkefe vagy éppen tornacipő – a tulaj és az eladók lesik a vevő kedvét. A jó hírű üzletben dolgozók vágyak, remények, pletykák, félreértések közepette élik az életüket, ezenközben egy titokzatos szerelmi levelezésre is fény derül. Hogy aztán ki kihez kerül közel, és kinek hogy végződik a kapcsolata, azt megtudjuk a sodró lendületű, kedves komédia végén.

A Thália Színház előadásának minden figurája telitalálat, de Szabó Győző és Hunyadkürti István futárként az egészen kis szerepeikből a vártnál is többet hoznak ki. Nagy Viktor Sipos úrja a humor legszerethetőbb forrása. A főszereplők, Szinetár Dóra és Ember Márk kettőse is

elragadó, játékokból összhang és profizmus sugárzik.

Béres Attila rendezésén nem lehet fogást találni; talán csak az első felvonás hosszúságából csippentenénk le szívesen, hogy az előadás mielőbb a tettek és a humor mezejére térhessen.

Shakespeare ma, tisztán, világosan. „Nem az vagyok, aki vagyok” – mondja Jago, a százados, aki ezredes akar lenni. A férfi mindenkire féltékeny, mindenkinek hazudik. Tisztában van az emberek manipulálhatóságával, azzal, hogy a „valóság” nem egyértelmű, minden tálalás kérdése. Biztos érzékkel kitapintja a meglévő repedéseket szerelmesek, barátok, szövetségeseik között, és hazugsággal szakadékká mélyíti. Szétválasztja a világot. Bizonytalanságra, félelemre és előítéletre épít, megoszt és uralkodik. Othello hisz az „őszinte” Jagónak, mert Jago bravúrosan alakítja az őszintét – olvasható a Katona József Színház „modern klasszikus” előadásának ajánlójában.

Székely Kriszta rendezése valóban a mindent elsöprő taktikázást, önzést, manipulálást, hamisságot ábrázolja lényeglátón; ahogyan egy alaposan kimódolt hazugság következtében pillanatok alatt szétesik minden. A letisztult színpadkép és a minimalista modern jelmezek a mindig a színpad közepén zajló eseményekre helyezik a hangsúlyt. A paszellszínű ruhák közül csak Othelloé fekete. Nincs szükség maszkírozásra, mindenki érti, hogy ő a kívülről jövő, a más kultúrájú fekete. Bányai Kelemen Barna átütő erejű játékkal hozza Othello fájdalmas vívódásait.

A cselekménynek szinte az összes szálát mozgó Jago szerepében Kovács Lehel alakítása briliáns, az intrikus az események minden mozzanatát átszövi fondorlataival. Rujder Vivien Desdemónája egyszerre finom és szenvedélyes. A rendkívüli jellembeli fejlődésen és ráeszmélésen át eső Emilia szerepében Borbély Alexandra nyújt kiemelkedőt.

FOTÓK: SZKÁROSSY ZSUZSA

Mikuláscsomagok

Szörényi 75 – István, a király. Bizonyára nincs ma Magyarországon olyan ember, aki legalább egy dalt ne tudna kívülről az *István, a király* című, közel negyvenéves rockoperából, amelynek zenéjét Szörényi Levente szerezte, szövegét Bródy János írta Boldizsár Miklós *Ezredforduló* című drámája alapján. Az Erkel Színházban a rockopera szimfonikus operaváltozatát állították színpadra két részben, magyar nyelven, angol felirattal.

A Kossuth- és Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, Szörényi Levente hetvenötödik születésnapja alkalmából operai hangszereléssel, operaénekesek közreműködésével színre vitt előadásban most még inkább az énekeseken van a hangsúly. A produkció hangszerelése Gyöngyösi Levente nevéhez fűződik. A Bartók Béla-Pásztory Ditta- és Erkel Ferenc-díjas zeneszerző munkája főhajtás Szörényi Levente művészeté előtt. És ez a zeneszerek, valamint a Liszt Ferenc-díjas érdemes művész Kesselyák Gergely karmester közreműködésével maximális minőségben sikerült.

Ugyanakkor az október 17-i ősbemutatón István szerepében Boncsér Gergelyt a hatalmas térben sajnos alig lehetett hallani, de Gizella szerepében Kriszta Kingának, Koppányként Cseh Antalnak ezzel nem volt gondja. A közönség szívét leginkább Réka megformálója, a csillogóan tiszta hangú Máthé Beáta, valamint a Magyar Állami Operaház gyermekkarának szólistája, Ercsey Zsuzsanna Júlia rabolta el.

Szinetár Miklós látványos rendezésének több jelenete lenyűgöző, a csúcspontja mégis a *Himnusz* éneklése, a múlt és a jövő felmutatása, ahogyan minderre ráerősítve a gyermekkar a jövő generációba vetett hitünkre helyezi a hangsúlyt.

■ K. B.

Nemrégiben kíváncsiságból és mert volt egy kis időm, betétem egy autókereskedésbe kicsit nézelődni. A sok szép autó között az egyik sor szélén, távolabb is a többtől, parkolt egy szemmel láthatóan szinte új példány. Különleges színével – leginkább az almazöld és az aransárga keverékéhez hasonlított – valósággal mágnesként vonzotta a tekintetet. Nem volt rajta az ára, ezért kíváncsiságból megkérdeztem a kereskedőt, mit lehet róla tudni.

Jól sejtettem: milliós összegre rúgott a meghirdetett vételi ára, mert csak néhány hónapja jött le a gyártósorról, tulajdonosa pedig alig néhány kilométert tett bele. Ám volt vele egy komoly gond – hatalmas összegű hitel terhelt tíz évig tartó visszafizetési kötelezettséggel, amelyet a leendő vevőnek át kellett vállalnia. Emiatt minden valószínűség szerint a bank fogja birtokolni – tette hozzá az eladó.

Ekkor belém villant egy másik autó képe, amelyet a megelőző nap láttam; érdekességként le is fotóztam. Egy csendes utcában egy fa alatt elhagyottan állt, és csak azért nem lepte be vastagon a por, mert akkor már két napja folyamatosan

esett az eső. A legfeltűnőbb az volt rajta, hogy a szélvédőjén csak úgy sorakoztak a zacskószerű mikuláscsomagnak becézett büntetőcédulák. Bele sem akartam gondolni, mekkora összegnél tarthat a végösszeg, mert egyértelmű volt, az autó nem most kezdte a „rosszat tevést”...

Az ablaktörő lapátjai alatt, a Mikuláscsomagok mellett egy fehér papír is díszelgett a következő üzenettel: „Kérem, hívjon fel, ha el akarná adni az autóját!” Alatta pedig egy telefonszám. Ezt a csendéletet a kocsinak árnyéku szolgáltató fa lehangoló levelei tették még lehangolóbbá.

Mindezt látva arra gondoltam, mi is ilyenek vagyunk sokszor: „rosszat tevéseink” miatt egyre csak gyűlnek a „Mikuláscsomagjaink”, ázós-fázós, elkeseredett hangulatunkat csak fokozzák a mindennapok csendben ránk hulló, falevel méretű problémái. Ráadásul a sátán is örömmel igényt tart ránk, amit egyértelmű üzenettel értésünkre is ad.

Az autó helyzete kilátástalan volt, de hála a Teremtő szeretetének, a mi büntetőcéduláinkat közel kétezer éve már rendezték.

■ – BZS –

FOTO: BODA ZSUZSANNA

Az ige hirdetésének és befogadásának „képesége”

Interjú a Pax Tv ügyvezetőjével

„Nyugalmat sugárzunk” – állítja a Pax Tv szlogenje, de azt csak a naponta reggel kilenctől hajnali egy óráig közvetített adás nézői tudhatják, hogy ennek a nyugalomnak – békének – a fundamentuma ma már egyértelműen az a Jézus Krisztus, akinek evangéliumát a teljes műsoridőben igyekeznek hitelesen tolmácsolni. Gere Lilla ügyvezető igazgatót természetesen a televízió evangélikus vonatkozásairól is kérdeztük.

Rideg, lepusztult gyárépület tömbjei magasodnak a főváros III. kerületében, a Bogdáni út 1. szám rozsdás kapuja mögött. A Pax Televízióhoz háromemeletnyi lépcsősor leküzdése árán sikerül feljutnunk, hogy odabenn azután egy hamisítatlan tévéstúdió kulisszái adjanak háttérrel beszélgetésünkhöz.

– A Pax Tv – néhány kisebb szolgáltató mellett – régóta szerepel a Digi, a Vodafone és az Invitel csomagjában, ám a kábelen vagy egyéb módon műsort szolgáltatók némelyike száznál több televíziós csatornát kínál. Ön mivel érvelne amellet, hogy a Pax csatornahelyét is felvegyük a kedvenceink közé?

– A Pax Televízió mára egyértelműen keresztény televízió lett. És az egyetlen, amelynek programjában valamennyi keresztény felekezet megjelenik. Tehát miközben a teljes műsoridőben keresztény üzenetet sugárzunk, a műsorok között minden keresztény néző – legyen akár evangélikus, református, katolikus, akár kiségyházhoz tartozó – megtalálhatja saját felekezetének tartalmát is. Mindeközben persze imádkozunk azért, hogy a keresők, illetve az Istenben nem hívók számára is eszköz lehessünk Krisztusra találásukban.

– Emlékszem, 2001-es indulásakor valóban missziós lehetőségként tekinttünk a Pax Tv-re, és még azt is érteni

véltük, hogy tulajdonosai nem tartottak igényt hivatalos együttműködésre az egyházakkal. Csakhamar kiderült azonban, hogy nem a keresztény az egyetlen vallás, amely teret kap a csatorna műsorában. A Pax Tv szép lassan szinkretista, majdhogynem new age-es adóként kezdett bevonulni a köztudatba.

– Igen, az én ismerőseim között is voltak számosan, akik emiatt szoktak le a Pax nézéséről. Tulajdonosunk, Ferenczy Károly úr ugyan eredetileg is keresztény kulturális értékek közvetítését tűzte ki célul, de a csatorna arculatának formálását másokra bízta...

– Mikor és minek köszönhetően sikerült visszatérni az eredeti szándékhoz?

– A korábbi ügyvezető elhalálása után keresett meg tavaly a tulajdonos vezérigazgató, hogy átvenném-e a munka koordinálását. Őszintén elmondtam, hogy ezt csak akkor tudom vállalni, ha a műsort megtisztíthatom a keresztényiséggel össze nem egyeztethető műsor-elemektől. Szabad kezet kaptam...

– Az ön személyében kit ért ez a megtiszteltetés?

– A Magyarországi Szabadkeresztény Gyülekezet – MSZKGY – pesterszébeti közösségének szervező pásztor vagyok, amely közösségnek férjem, Gere József a pásztor. Azt talán az evangélikus olvasók is tudják, hogy a szabadkeresztény gyülekezetek mintegy száz évvel ezelőtt református, illetve baptista gyökerekből sarjadtak. Én magam korábban a világon mintegy kétszáz ezer tagot számláló felekezetközi női keresztény szervezet, az Aglow International magyarországi, majd európai vezetője voltam, és ebbéli tisztségemben szerkesztője a szervezet magyar nyelvű magazinjának. Persze az is önkéntes szolgálat volt...

– **Hogyhogy „az is”? Feltételezem, hogy a Pax Tv ügyvezetése teljes embert kíván. Nem jár érte fizetség?**

– Ezt a munkát én önkéntes szolgálatként végzem. De nem titok, hogy nálunk a műsorkészítő „beszállítók” sem kapnak honoráriumot. A státuszban lévő, tehát munkabérért dolgozó munkatársak száma öt-hat fő.

– **Eleddig úgy tudtam, hogy a televíziózás felettebb költséges vállalkozás. Nem szeretnék üzleti tittkokat fessegetni, de meg kell kérdezem: miből tartják fenn magukat? Reklámokat ugyanis még nem láttam a Pax Tv adásaiban.**

– Ezen azért szeretnék változtatni. Pillanatnyilag azonban a műsorszolgáltatóktól – néhány országos sugárzású és sok helyi kis kábeltévétől – befolyó összegek jelentik a fix bevételt. Köszönettel szoktuk fogadni a nézői adományokat. Ezek összege két-háromszázezer forint havonta, és a különböző pályázatokon elnyerhető forrásokból is inkább csak csurran-cseppen. Anyagi helyzetünket talán érzékelteti, hogy eddig még „nézettségmérésre” sem futotta. Szerencsére a hirdetőket mindenekelőtt az érdekli, hogy hány háztartásban vagyunk foghatók, és a jelenlegi egymillió-hétszázezres szám rövidesen további egymillió-kétszázezer háztartással fog bővülni. Január elsejével ugyanis a Telekom is visszateszi kínálatába Pax Tv-t.

– **A napi tizenhat órányi adásban milyen arányt képviselnek a saját gyártású műsorok?**

– A Pax Tv programjának gerincét az istentisztelet-közvetítések képezik. Ha a különböző felekezetek filmeseitől kapott anyagokat nem számítjuk, akkor nagyjából tíz százalékra tehető a saját gyártásban készülő műsor.

– **A korábbi – mondjuk így: „eklektikus” – tematika megreformálásán túl ügyvezetőként milyen koncepciót próbál megvalósítani?**

– Jó néhány évvel ezelőtt „csapódtunk” férjemmel együtt a Pax Tv-hez. Amikor elkezdtem bedolgozni az *Igazgyöngy* című keresztény női műsorral, még világosabbá vált előttem, milyen fontos, hogy „felekezetközien gondolkozunk”, és értékeljük a más felekezethez tartozók hitét, vallásgyakorlatát. Szóval, amikor felkértek erre a tisztségre, a szívem már elő volt készítve arra, hogy ökomenikus televíziót álmodjak, amelyben prioritása a Szentírás tiszta tanításának

van. Nekem nagyon fontos a személyes hitem. Hálás vagyok Istennek, hogy rátalálhattam, s hogy immár éveim számával igazoltan is buzdíthatok másokat a Biblia olvasására, s benne a szerető Isten felfedezésére.

– **Tekintettel arra, hogy ma már nem is egy televízió kötődik közvetlenül is a római katolikus egyházhoz, nem lehetne a Pax Tv-ből még egyértelműbben protestáns tévécsatorna?**

– Túl azon, hogy a tulajdonos maga is római katolikus – és kifejezett kérése volt, hogy legyen helye szentmise-közvetítésnek –, én magam sem szeretném „eltüntetni” hazánk legnagyobb felekezetét a palettáról. Rengeteg katolikus nézője van – protestáns műsorainknak is.

– **Honlapjukon olvasom, hogy a Pax Televízió „a történelmi keresztény egyházak hathatós közreműködésével” igyekszik megvalósítani a céljait. Miben áll ez a „hathatós közreműködés”?**

– Húsz évvel ezelőtt az alapító tulajdonos partnerként a történelmi egyházakra gondolt elsősorban, de a kisebb evangéliumi felekezetek fedezték fel inkább a Pax Tv által kínált lehetőséget az evangélium hirdetésére. A történelmi egyházaktól egy fillér támogatást nem kapunk, ám szinte minden felekezetből vannak lelkes segítők. Evangélikus részről hadd nevesítsem a Zákeus

Médiacentrum, illetőleg az Evangélikus Információs Szolgálat operatőr-szerkesztőjét, Győri András Timótheust, aki a kezdetektől rendszeresen eljuttatja hozzánk minőségi anyagait. Deák László evangélikus lelkész nálunk műsorvezetőként is bizonyította tehetségét és elhivatottságát, de kaptunk már értékes gondolatokat Fabiny Tamás püspök úrtól és számos más lutheránus szolgátrástól is.

– **Értsem úgy, hogy mi, evangélikusok különösen is magunkénak érezhetjük a Pax Tv-t?**

– Azt hittem, már régóta így érzik! Sok kedves testvérem, barátom van az evangélikusok között.

– **Szlogenjük nem új keletű, miként az a szövecc sem, hogy a csatorna nemcsak nyugalmat sugároz, de unalmat is. Múlt időbe tehető-e már ez a vitriolos vád?**

– Még nem teljesen, de számos új programmal igyekszünk minél előbb kiváltani a régebbi, megörökölt műsorainkat. Keményen dolgozunk azon, hogy az evangélium „tálalásában” is megújuljunk. Jó példa erre a modern kortárs dicsőítés növekvő műsorideje vagy az a két új főzőműsor, amelyekben nemcsak receptek, de hitvallások is elhangzanak – az egyikben egy budapesti indiai étterem pakisztáni, ám keresztény szakácsának a szájából.

■ T. PINTÉR KÁROLY

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Igehirdető, bibliaárus és balösszekötő

Emlékezés id. Harmati Béla Márton őszagárdi lelkészre

Évszázadokra visszanyúló, többgenerációs evangélikus kántortanító- és lelkészcsaládba született százhusz évvel ezelőtt id. Harmati Béla Márton. Harmincegy éven át volt az őszagárdi gyülekezet lelképásztora, de számos írásával, időnként pedig némileg rendhagyó módon is szolgálta Krisztusnak és egyházának az ügyét. Születési évfordulója adta az alkalmat, hogy az evangélium továbbadásának tüzeiben élő néhai lelkész alakját felidéz- zük fiával, dr. Harmati Béla nyugalmazott püspökkel.

„Családnevünk eredetileg Horeczky volt – kezdi az emlékezést a püspök –, őseim között az 1650-es években Wittenberget meg- járt lelkész is volt. Apám 1900. március 21-én Tiszaföldváron szü- letett Horeczky Béla evangélikus kántortanító fiaként. Amikor nagyapa első felesége meghalt, az özvegy öt gyermekkel maradt magára. Hamarosan Brozik Etelka személyében talált egy fiatal- asszonyt, aki segítette a gyerekek ellátásában. Egy idő után ösz-

A Harmati család négy generációja együtt

szeházasodtak, és nekik is született öt gyermekük, közöttük az apám, aki első keresztnévét édesapja után, a másodikat Luther iránti tiszteletből kapta” – idézi föl a családtörténetet a Déli Egy- házkerület nyugalmazott lelkészi vezetője.

A kántortanító nagypapát az 1910-es években a maroknyi debreceni gyülekezet hívta meg, így gyerekei közül Béla a tiszán- túli civisvárosban fejezte be gimnáziumi tanulmányait, majd az első világháború utolsó évében a tizennyolc éves fiatalember egyéves önkéntes katonai szolgálatot teljesített a debreceni 3-as honvéd gyalogezredben, illetve tiszti iskolát is végzett.

Nemcsak a kántortanító és lelkész ősök családi hagyományát követve, hanem Isten elhívását személyesen is megtapasztalva kezdett teológiai tanulmányokba. 1924-ben Kapi Béla püspök Szombathelyen avatta lelkésszé Horeczky Bélát.

Frontról hazahívott focista

„Édesapám kiváló sportoló volt – meséli Harmati püspök. – Szer- torna, korcsolyázás, úszás, kerékpározás, futball, mindezekben je- leskedett. A debreceni első osztályú futballcsapatnak, a Debreceni Vasutas Sport Clubnak a balösszekötője volt. A Magyar Labdarú- gó-szövetség az első világháború idején hadibajnokságokat hirde- tett, és mivel a balösszekötőre szükség volt, elkérték őt a frontról” – tudhatjuk meg a családi legendárium egyik érdekességét.

Kiváló fizikai állapotát a fiatalember a későbbiekben is meg- őrizte. „1927-ben, miután befejezte kétéves angliai, illetve skóciai teológiai tanulmányait, és a Manchesteri Városi Misszióban töltött nyári evangelizációs szolgálata is véget ért, apám fölpattant az Angliában vásárolt biciklijére, és Manchesterből hazakerekezett Debrecenbe...”

Horeczky lelkész jó nyelvérzékkel megáldott, több nyelven beszélő ember volt. 1921–1923 között Németországban vég- zett teológiai tanulmányai során anyanyelvi szintre fejlesztette némettudását. Angolul a már említett cambridge-i, glasgow-i és manchesteri hónapok során tanult meg tökéletesen. Az orosz nyelvet a hároméves szovjet hadifogságban sajátította el, mert- hogy a második világháború idején is behívták katonai szolgálatra.

Szlovákul viszont gyülekezeti hatásra tanult meg egy év alatt. Amikor ugyanis 1932-ben testvérbátyja után őt választotta lel- készeül az őszagárdi gyülekezet, a Transcius nyelvét is használó őszagárdiak feltételül kötötték ki, hogy tíz-egynéhány hónap múl- va – elődjéhez hasonlóan – ő is tartson tótul istentiszteleteket. „Apám teljesítette is ezt – meséli a püspök –, néhány hónap alatt kiválóan megtanulta az irodalmi szlovákot, amivel azonban a gyü- lekezet tagjainak gyűlt meg a baja. Ezért aztán kétségbeesetten kérték őt: »Tisztelendő úr, legalább a hirdetést mondja magyarul, hogy legalább azt értsük.«”

FOTÓK: DR. HARMATI BÉLA LÁSZLÓ CSALÁDI ALBUMÁBÓL

Id. Harmati Béla Márton

Bibliát bőröndből

Id. Harmati Béla a magyarországi ébredési mozgalom hatására egészen fiatalon egy konferencián fogadta el Krisztust a személyes Megváltójának. Később pedig lelkészként élete végéig lan- kadatlan tűzzel állt az evangélium terjesztésének és hirdetésének a szolgálatában. Tagja volt például az evangelizációs Baráti Moz- galomnak, amelynek soraiba Túróczy Zoltán püspök vagy Tekus Ottó lelkész is tartozott.

Egyéves mezőberényi segédlelkészi és vallásánári szolgálata után öt évig a Brit és Külföldi Bibliatársulat iratterjesztője lett. Az ügy iránti elkötelezettségét és karakánságát mi sem bizonyítja jobban, mint a következő történet.

„Apám a biciklijére egy nagy bőröndöt szerelt, telepakolta Bibliákkal, és településről településre járt. Az üzletekbe is bement, hogy rábeszélje az embereket, vegyenek Szentírást. Az egyik ilyen alkalommal azt mondta neki az eladó:

– Ez engem nem érint, mert én zsidó vagyok.

Mire apám azt felelte:

– Drága uram! Van nálam egy Újszövetség, amelyben egy zsidókhöz írt levél is található. Ha maga kap egy levelet, nem olvassa el?

Meg is vette tőle a boltos a Bibliát...” – idézi fel nevetve a nyugalmazott püspök.

Az 1932-es év a majdnem krisztusi korban lévő lelkész szá- mára komoly változásokat hozott. Tiszaföldvári segédlelkészként megismerkedett leendő feleségével, Macsuga Margittal. A követ- kező évben megesküdtek, házasságukból egy fiú, Béla és három leány, Margit, Éva és Lídia született. Ezenkívül 1932-ben vette át a már említett ósagárdi gyülekezet lelkipásztortoját Aladár nevű bátyjától.

A hívek életében sok szempontból kihívást jelentett a lel- készváltás. A gyülekezet hatodik, húsz éven át szolgáló, közben iskolát építő, orgonát vásároló, templomot renováló lelkipászto- ra, Horeczky Aladár a kántortanító-család sarjaként kiváló zenei vénával volt megáldva. Ráadásul egyházi szolgálatán kívül mással is szívesen foglalkozott. Remekül hegedült, s hangszertudását – falubeli zenésztársaival – olykor esti, ablak alatti szerenádokban,

máskor a váci főtér elegáns éttermében a cigányzenészek primá- sától elkért hangszeren csillogtatta meg.

Amikor tőle pietista lelkületű öccse, Béla vette át az ósagárdi evangélikusok pásztorolását, a hívek hamarosan a gyülekezet felügyelőjéhez, vitéz jószási Purgly Lajoshoz, Horthy Miklós kormányzó közeli rokonához mentek panaszra, mivel ő mindig a szívén viselte a gyülekezet ügyét. „Felügyelő úr, ez az új pap állandóan imádkozik! Túl sokat kíván tőlünk, hívőktől, azt szeret- né, ha mi is így tennénk” – tárták elé a sajátos problémát. „Purgly felügyelő akkor összehívta a presbitériumot, ahol rövidre zárta a problémát, mert azt mondta, hogy azért lelkész az új lelkész, hogy imádkozzon” – fejezi be a történetet Harmati püspök.

Tollforgatóként is evangelizálva

Az ósagárdi lelkészt nemcsak a saját gyülekezete „hit- és erköl- csi színvonalának emelése” hajtotta, hanem az evangélium tisz- taságának és féltőn szeretett egyházának védelme is. Álljon itt – a teljesség igénye nélkül – néhány kiadvány címe, amelyet id. Harmati Béla (ekkor már ezt a nevet használta) a széles közönség- nek írt: *Isten tíz parancsolata – Népies magyarázat Luther Kis kátéja nyomán* (Győr, 1937); *Olvasod-e a Bibliát? – Nélkülözhetetlen tud- nivalók a könyvek könyvéről* (Ósagárd, 1939); *A Miatyánk – Népies magyarázat Luther Kis kátéja nyomán* (Győr, 1938).

Ezenkívül több gyermekmissziós témájú traktátust, illetve színdarabot is papírra vetett. Vallásos költeményei nyomtatásban is megjelentek, 1938-ban, a második világháború közeledtével pedig visszament Németországba, hogy meglátogassa barátait. Hazatérvén *Mit láttam Németországban? – A német egyházi álla- potok hű rajza* címmel megírta és saját kiadásban megjelentette tapasztalatait.

Talán legnagyobb visszhangot kiváltó irata 1943-ban látott napvilágot *A lélek halhatatlansága – Biblia-teológiai értekezés a halálutáni életéről – A lélek haláláról szóló tévtan cáfolata* címmel. Ebben egy németországi teológiai irányzat hazai képviselőivel – élükön Karner Károly professzorral – szállt vitába a lélek ha- lál utáni halhatatlanságának védelmében. A vitában – amelynek folytatásaként 1944-ben megjelentette *A lélek halhatatlanságának védelme – A Szentírás tanítása a lélekről* című könyvét – bibliai ige- helyekkel alátámasztott érvekkel állt ki igaza mellett.

Evangelizációs elkötelezettségét 1963. évi nyugdíjba vonulá- sa után sem adta fel. Rendszeresek voltak például a kezdeménye- zésére teológushallgatók számára megszervezett bibliaversenyek – a legjobbak díjazásához ő maga is hozzájárult.

Az ige hirdetését utolsó leheletéig feladatának tekintette – szó szerint. Életének kilencvennegyedik évében, 1994. február 2-án a fővárosi Üllői úti evangélikus szeretetotthonból bibliaórai szolgálatra indult. Egy forgalmi akadály miatt azonban az utasok- nak le kellett szállniuk a járműről, csak gyalog mehettek tovább. A lelkipásztor idős szervezete a gyaloglást már nem bírta, az utcán esett össze. Az Ige akkor őt a földről a mennybe emelte – ahogy az *Ének a Bibliáról* című versének utolsó előtti versszakában írta:

Mikor eljő végső órám,
S porsátorom leteszem,
Elszakadnak mind a szálak,
S végső búcsúmat veszem...

Akkor sem hágy el nyugalmam,
Mert az Ige bizodalمام,
A földről mennybe emel.

■ BODA ZSUZSA

Áhítat zenében és csendben

Gryllus Dániel koncertjén jártunk

Ritka kiváltságban és örömben volt része a Gryllus Dániel hetvenedik születésnapját ünneplő koncert közönségének október 28-án a budapesti Várkert Bazárban. Az esten a Tíz példázat és A teljesség felé című lemezek dalai hangoztak el. A bibliai történetek és Weöres Sándor gondolatai oly módon keltek életre, hogy a hallgatóság még órákkal a koncert után is emelkedett lélekállapotban volt. A kétrészes koncertet bátran ajánljuk veszélyhelyzetmentes időkben gyülekezeti, egyházi alkalmakra hívni: garantáltan áldott zenei élmény.

FOTÓ: VÁRKERTBÁZÁR NÉZET / KÁRÁSZ KÁROLYINA

Gryllus Dániel a Kaláka együttes alapító tagja és vezetője, immár több mint ötven éve. Születésnap koncertjének első részében azonban számos önálló műve közül egy két éve született bibliai lemez dalait adta elő barátaival, a második részében pedig egy, az 1980-as évek közepén írt dalsorozat csendült fel egyedi hangszerelésben.

A *Tíz példázat* című lemez dalai Sumonyi Zoltán verseire születtek, és céljuk, hogy felelevenítsék a jézusi történetmesélést, amely által valóban láthatóvá válik a lényeg. A példázatok emberekről, döntésekről szólnak, így többek között meghallgathatjuk az irtalmas samari-

tánus, a tékozló fiú, a talentumok vagy éppen a magvető történetét is.

Smidéliusz Gábor, a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházközség igazgató lelkésze minden történet előtt rövid bevezetőt tart, amelyben rendkívül jó érzékkel és lényeglátással vezeti fel a későbbiek. Modern misszió ez világi környezetben, amely által Isten országához kerülünk közelebb. Külön öröm, hogy igazi összhang van a zenészek (Gryllus Dániel – ének, furulya, pánpip, citera; Smidéliusz Gábor – ének, gitár; Apáti Ádám – zongora; Becze Gábor – nagybőgő; Huszák Zsolt – gitár; Pintér Zsolt – mandolin) között; mindig csak tizedmá-

sodpercnyi szünetet tartanak, így példázatról példázatra haladva nem tapsol a néző, és ily módon sokkal inkább hat a lelkünkig a zene és az ige hallgatása.

A koncert második felében a színpadra vonul a hazai világzenei élet színe-java az idősebbektől egészen a fiatal generációig. A *teljesség felé* tulajdonképpen egy dalsorozat, melyet Weöres Sándor azonos című költői prózájának részleteiből a nyolcvanas évek elején készített el Gryllus Dániel. Ám az időszak zenei cenzúrájának döntését követően a zenei album végül csak 1988-ban jelenhetett meg, Weöres Sándor hetvenötödik születésnapjára.

Gryllus Dániel fia, Samu zeneszerzőként 2010-ben új hangszerelést készített a műből. Ennek előadására édesapjának pályatársait és fiatalabb, hozzá közel álló kollégáit kérte fel, így igen illusztris társaság jött össze, név szerint: Bognár Szilvia, Both Miklós, Ferenczi György, Palya Bea, Sebestyén Márta, Sebő Ferenc, Szalóki Ági, Szirtes Edina Mókus. A zenekar pedig olyan csodálatos muzikusokból áll, mint Balogh Kálmán (cimbalom); Balázs Gergely (hegedű, mridangam – indiai ütőhangszer); Bizják Gábor (kürt); Bolya Mátyás (citera, brácsa); Borbély Mihály (szaxofon); Jávorka Ádám (brácsa); Kovács Zoltán (nagybőgő); Frankie Látó (hegedű); Pozsár Eszter (fuvola, bansuri – indiai bambuszfuvola); Holló Miklós (ütőhangszerek). Az új hangszerelés első nyilvános előadására 2010. április 23-án, a zeneszerző hatvanadik születésnapján került sor.

Az egyórás dalfolyam olyan színes és szerteágazó, hogy szinte percről percre új hangok, hangszerek szólalnak meg. Ám minden dalban eljön a pillanat, amikor teljesen letisztult, éteri a hangzás. Az egységből létrejövő kakofóniából újfent minden kristálytisztává lesz, izgalmas utakat mutatva a hallgatóságnak. Látványosan a művészek is örömmel élnek meg ezt, amelynek során nemcsak énekelnek, hanem szöveget is mondanak, egymásnak adják a szót.

Megrázóan szép az a szakmai alázat, ahogyan befutott szólista énekesek az egységért dolgoznak. A koncert zárása pedig egészen felemelő, hisz a hűs csodálatos művész mozdulatlanul ül az utolsó hang utáni csend szentségében, és ez a csend a hallgatóságra is hat. Egypercnyi néma áhítat. Mindenkinek jár az életében egyszer egy ilyen koncertélmény.

■ – KÉZDI –

Kézikönyv templomba járáshoz

Épüljete fel lelki házzá! – könyvajándék a száz éve született Bencze Imrétől és családjától

A kelenföldi evangélikus gyülekezet az őszi templomszentelési ünnepen hálaival emlékezett száz éve született egykori lelkészére, Bencze Imrére: mindmáig az ő huszonöt éves gyülekezeti lelkészi szolgálata volt a leg-hosszabb Kelenföldön. „Imre bácsira” oly jellemző módon azonban nem az ő személye került az ünneplés középpontjába, hanem „tőle” és családjától kapott ismét ajándékot a gyülekezet.

A Bencze Imre és Benczné Ruttkay-Miklian Ágnes által 1992-ben készített kézikönyv bővített kiadása most a családtagok naprakész kiegészítései és Hódi Márton tervezésében kerülhetett kézbe. A főként az újonnan a gyülekezethez csatlakozóknak szánt kötet a kelenföldi templom tárgyain keresztül mutatja be hitünk alapvető tanításait, liturgikus cselekedeteit és szimbólumait.

A politikai rendszerváltozás idején Kelenföldön is megsokasodtak a templomba járók, a gyermekes szülők hittanórák után érdeklődtek. Az oktatás a templom megismerésével kezdődött. Imre bácsi minden órára lerajzolt egy templomi tárgyat, berendezést, és Ágnes néniel közösen kérdéseket fogalmaztak a rajzlap másik oldalára. Ezt adták a fiatalok kezébe, és beszéltek a tárgyak jelentéséről, igei mondanivalójáról. A gyerekek az órák végén kitétték az énekszámokat, gyertyát gyújtottak, elrendezték

az oltári virágot; még a harangozást is kipróbálták. Így a tanév végére megismerték az evangélikus egyház tanítását, liturgiáját, a gyülekezet szokásait.

Az ebből az anyagból összeállított kézikönyv szól a templomról és környezetéről, a toronyról, az oltárról, a keresztelőről és az úrvacsoráról, az esküvői és temetési szolgálatról, a kolumbáriumról. Tanít az igehirdetés, az imádság, a gyülekezeti éneklés, az orgona jelentőségére, bemutatja a templomban látható szimbólumokat, a szolgálattevők feladatait, de figyelemmel van a gyülekezet hétköznapi életére és a templomi viselkedésre is.

Egyik kedvenc mondatom ez utóbbi részből való: „A templomot Isten házának nevezzük, Isten hív meg magához bennünket. Ő tudja, kik vagyunk, nem azt várja, hogy a gyermekek felnőtt módjára viselkedjenek. Inkább érezzék otthon magukat Isten népében.”

Bencze Imre 1920. augusztus 5-én született Erzsébetfalván (ma Pesterzsébet). A fásori gimnáziumban érettségizett, majd Sopronban volt teológiai hallgató. Raffay Sándor püspök 1942. szeptember 6-án avatta lelkésszé. Vácott, majd Csepelen volt segédlelkész. Két év helyettes lelkészi szolgálat után 1947-ben szülővárosában lett parókus lelkész. Eredeti nevét, a Brennert 1948-ban magyarosította. 1955-ben vette feleségül Ruttkay-Miklian Ágneszt.

1966-ban a kelenföldi gyülekezet – nem fogadva el az Állami Egyházügyi Hivatal által javasolt személyt – őt hívta és választotta meg lelkészének. Sokakat sikerült visszahívnia azok közül, akik a korábbi lelkészek erőszakos eltávolítása miatt elfordultak a gyülekezettől. Bár az ő idejében is történt külső beavatkozás, de újra megelevenedett a gyülekezeti élet. Munkásságának hatása máig érződik, elkötelezett, lutheri teológiára épülő szolgálatára sokan hálaival emlékeznek.

Bencze Imre 1991 végén történt nyugdíjba menetele után újra Pesterzsébeten élt. Fiatalkori liturgikai kutatásai után később figyelemre méltó egyháztörténeti munkát végzett, számos cikke és több könyve is megjelent. 1994-től négy éven át a magyarországi Evangélikus Külmisziói Egyesület egyházi elnöki tisztét is betöltötte. 2002. június 12-én halt meg. Két fia lelkész lett, másik két gyermeke jelenleg is a kelenföldi gyülekezet aktív szolgálattevője. Unokái közül is sokan végeznek szolgálatot egyházunkban.

■ ITTÉZS ANDRÁS

Bencze Imre – Benczné Ruttkay-Miklian Ágnes: *Épüljete fel lelki házzá! Templomjárók kézikönyve.* Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség, Budapest, 2020. Ára: az Üllői úti könyvesboltban 1300 forint.

A rövid, velős szövegeket Bencze Imre és Hódi Márton rajzai, archív és közelmúltbeli fotók, a mai templomi gyakorlatra vonatkozó kiegészítések, valamint egy-egy ige és énekvors keretezi. Ezt követi a gyülekezet vázlatos története, amelyben a nyugalomba vonuló lelkész összegzi elődei és saját munkásságát, kiegészítve a későbbi szolgálattevők felsorolásával. Hálaadásra bőven van tehát okunk: hogy a kilencvenkét éve épült templomban ma is összegyűlhetünk Isten igéje és szentségei körül; hogy ő küld hűséges szolgálattevőket minden időben, és ezen a könyvön keresztül is arra tanít, hogy nyitottan fogadjuk a gyülekezeti élet iránt érdeklődő új testvéreket, és érthető, tiszta szóval segítsük beilleszkedésüket a hívó közösségbe.

A könyv kapható a kelenföldi gyülekezet iratterjesztésében (1114 Budapest, Bocskai út 10.) és az Üllői út 24. alatti evangélikus könyvesboltban – hozzájárulásukkal a gyülekezetet támogatják.

■ PAP KINGA MARJATTA

A szerző a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség másodfelügyelője

Fontos az alapos kézmosás és a lelki tisztálkodás is

Bár idén rengeteget beszéltünk már a kézmosás fontosságáról, most mégis szóba hozom én is. Nemcsak azért, mert sokat mozogok gyerekek között, és látom, hogy mennyire elnagyolt a tisztálkodás időnként. Látom például, hogy ki mit ért fogmosáson, hogy milyen fogkrém-rágcsálást művelnek az ovisok, és hogy alig van valakinek ideje igazán jól megtanítani őket arra, hogyan lenne ennek igazán értelme.

És nem is csak azért beszélek most erről, mert az iskolában sokszor tanúja vagyok annak, hogy a rövid szünet alatt a diákok sietnek kijutni az udvarra legalább egy kis időre, így a mosdóban a csap használata időnként elmarad. Azt is látom, hogy olyan helyeken, ahol sok ember megfordul, egyáltalán nincs megfelelő állapotban az illemhely, lehetőség sincs a kézmosásra. Nem beszélve a ragacsos, szutykos kapaszkodókról, amelyeket a tö-

megközelítési eszközökön már régóta gyanakodva nézegetek.

Idén az új járvány, amely egy darabig még iskolába járni sem engedett bennünket, leckét adott nekünk a tisztaság fontosságáról, és újra meg kellett tanulnunk az igazi kézmosást. Több helyen láttam már képen kitéve azt a hat mozdulatot, amellyel csakugyan tisztára lehet súrolni a kezünket. Mert meglepő módon nem a lábunk a piszkosabb, hanem a kezünk. Azal nyúlunk pénzhez, parkolóautomatához, bevásárlókocsihoz, kapaszkodóhoz, lépcsőkörláthoz, az ételhez és a mosdóhoz egyaránt.

Sajnos az is igaz, hogy soha nem volt egészen nyilvánvaló a kéz tisztán tartásának fontossága. Semmelweis Ignác magyar orvos, egyetemi tanár figyelte föl rá, hogy rengetegen fizetnek az életükkel azért, mert az orvosok nem fertőtlenítették a kezüket, mielőtt a kezelésükhöz kezdtek vol-

na. Hosszan kutatta, az orvosoknak mivel és mennyi ideig kell kezet mosniuk, hogy elég hatékony legyen. Több vegyszert is kipróbált, és 1847 tavaszán a klórmentes vizet választotta fertőtlenítőszernek: a klinikán, ahol dolgozott, előírta, hogy minden munkatársnak ezzel kell alaposan fertőtlenítenie a kezét.

Munkásságát és a kötelező kézmossást nem fogadták lelkesedéssel még az egészségügyben dolgozók sem, sőt elutasították: elvesztegetett időnek tartották a tisztálkodással töltött hosszú percekét. Ám az eredmény elég komolyan meggyőzhette az ellenzőket Semmelweis igazáról: a klinikán ezután sokkal kevesebben haltak meg fertőzésben, mint a kötelező kézfertőtlenítés előtt.

Milyen apróság egy komolyabb kézmosság – és életet menthet! A mi esetünkben betegségek terjedését akadályozhatja meg ez a hétköznapi mozdulatsor, ha komolyan vesszük. Nem nagy hőstett, hanem apró odafigyelés.

Érdekes, hogy Isten is sok ilyen apró odafigyelést nevez meg a Bibliában, olyan dolgokat, amelyek neki fontosak, kedvesek. Ilyen például a bocsánatkérés. Nem tudom, ti hogy vagytok vele, de nekem elég gyakran sikerül kicsúsznom abból a kerékvágásból, amelyben haladni szeretnék. Elszólom magam, rosszkor vagy rosszszat mondok, és valaki megbántódik, fáj neki a szó. Elfeledkezem egy találkozási, ezzel csalódást okozok annak, aki várt. Elmulasztok valamit, ami fontos lett volna. Viszont megteszek valamit, amit utána magam is bánok.

De mentséget találni ezekre a dolgokra könnyen tudok: fáradt voltam; nem is akartam bántani, csak véletlen volt – ilyeneket mondok. Meg azt, hogy senki sem tökéletes, hibáztam, és kész. Aztán azt: miért vette úgy a szívére a másik? Biztosan valami egyéb volt a háttérben, ami miatt ilyen érzékeny. Nyilván nem okolhat a rosszkedvéért engem senki. Különben is: tévedni emberi dolog. És ezekkel a mondatokkal, hopp, már el is surrantam a felelősség elől.

Mert félelmetes elismerni, hogy vétkeztünk. Általánosságban még rendben van: minden ember bűnös, én is. De konkrétan... Pedig hát egész konkrétan tud minket is megbántani valaki. Azt pontosan tudjuk, mi okozott fájdalmat nekünk, amikor valaki ellenünk tett valami rosszat. Ám éppen ilyen konkrétan nehéz annak is, akit meg mi vettünk semmibe, szólunk le vagy felejtettünk el, amikor szüksége lett volna ránk. Jó megfogalmazni, hol is volt a baj, mit is rontottunk el. Könnyebb legközelebb jobban odafigyelni rá, ha ezzel szembe merünk nézni.

Az is igaz, hogy tényleg nem tudunk mindenkinek megfelelni. De ha valakinek fájdalmat okoztunk, jó, ha sikerül keresni a kibékülés útját. Van, akinek a „sajnálom”, „ne haragudj”, „bocsáss meg” szavak már elegek is, ha komolyan gondoljuk őket. Akad, akinek fontos, hogy elhangozzon az is, hogy „én voltam a hibás”, „máskor nem fordul elő”, „ki tudnám valahogy javítani?”.

Nem könnyű belátni a hibáinkat, de nagyon megéri. Egyfajta lelki mosakodás, amikor rájövök, hogy egy kis változtatással mennyi békét munkálhatok a másik ember szívében. Amikor kicsik voltunk, anyukám sokáig mondogatta, hogy szeretné, ha a helyére vinnék a szennyest, nem csak

BÓDI KATALIN RAJZAI

Zsoltárok 51,19

Az összetört szív darbjait a helyükre igazítva megkapod az aranymondást

úgy ledobálnánk az ágyunk mellé. Nem tudom, miért nem figyeltünk erre, de már felnőtt voltam, és magam mostam, amikor ezt sikerült komolyan vennem. A saját gyerekeimtől én is elvárom ugyanezt, és következetesen ki is harcoltam, hogy így

legyen. Utólag sajnálom, hogy anyukámnak nem tettük meg ezt az apróságot, és ezzel sok fölösleges munkát adtunk neki. Ha arra gondolok, milyen fáradt és elcsigázott volt esténként – különösen, amikor éjszaka dolgozott –, utólag szégyelmem magam, hogy nem segítettem többet. Örülök, hogy még él, és most tehetek érte valamit, amivel kifejezhetem felé a szeretetemet és megbecsülésemet.

A gyerekeimmel szemben is van elszámolnivalóm. Ha fáj valamim, vagy sürgős munkám van, türelmetlenebb vagyok velük, és hamarabb szólok rájuk, mint ahogy jogos lenne. Ilyenkor is jó, hogy meg tudjuk utána beszélni, és bocsánatot kérhetek tőlük, rendbe tehetjük a kapcsolatunkat. És mivel én beismerem, ha hibáztam, ők is könnyebben teszik meg ezt.

Vannak azonban olyan bűnök is, amelyek szabad szemmel nem láthatók. Éppen úgy, ahogy a kezünkön lévő kórokozók, ezek is ártalmasak és veszélyesek. Irigység, harag, megvetés és hasonlók ugyanúgy hatnak: megbetegítenek bennünket és másokat is, ha továbbvisszük őket. Így az ingyen kapott kegyelem mellett bizony érdemes időt szánni a lelki tisztálkodásra is.

Dávid király Istennek kedves embere volt. Sokszor elbukott az élete során, és borzasztó dolgokba keveredett, mégis megtalálta az Urához visszavezető utat. Ez az út pedig a bűnbánat. Nem összecsapott, hanem alapos tisztálkodás. Akár egy rendes, igazi kézmosás. ■

Egy mulatságos dalban meghallgathatod a kézmosás menetét és fontosságát a B32 online színház előadásában. A címe is éppen ez: A kézmosás fontosságáról. A színház Facebook-oldalán megtalálod.

Asztali beszélgetések online. Tompa Andrea író és Szabó B. András lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatója beszélgetnek az író *Haza* című regényéről november 26-án, csütörtökön 18 órától. A disputát Galambos Ádám evangélikus teológus moderálja. Az online esemény megtekinthető az *Asztali beszélgetések* YouTube-csatornáján és Facebook-oldalán.

Elmarad a keresztény karácsonyi könyvvásár. A járványhelyzetre való tekintettel az idén elmarad a december 4-5-re a Lónyay Utcai Református Gimnáziumba (Budapest IX. ker., Kinizsi utca 1-7.) tervezett könyvvásár.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Apróhirdetés. Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 1/322-8439, 20/522-5690.

Gyász hír. „Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség a nyomorúságban. Azért nem félünk, ha megindul is a föld, és hegyek omlanak a tenger mélyébe; ha háborognak és tajtékznak is vizei, és tombolásától megrendülnek a hegyek.” (Zsolt 46,2-4)

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

dr. Vitális György vasokleveles geológus, a földtudományok kandidátusa, PhD, a Magyar Állami Földtani Intézet nyugalmazott tudományos főosztályvezetője, a Magyarhoni Földtani Társulat, a Magyar Hidrológiai Társaság, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tiszteleti tagja, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület tagja, a Szabó József Geológiai Technikum és a Budapesti Evangélikus Gimnázium (Fasor) volt tanára, a Budapesti Evangélikus Gimnázium Volt Növendékeinek Egyesülete volt főtájkára, a Budavári Evangélikus Egyházközség tiszteletbeli presbitere, a Pro Aqua Emlékérem, a Dr. Schafarzik Ferenc-émlékérem, a Luther-émlékplakett, a MTESZ-díj, a Vásárhelyi Pál-díj, a Pro Geologia Applicata emlékérem és a Sóltz Vilmos „60 éves egyesületi tagságért” emlékérem tulajdonosa életének 92. évében, november 4-én elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatásáról és hamvainak elhelyezéséről később adunk hírt.

A gyászoló család

Rendhagyó könyv Ferenc pápától

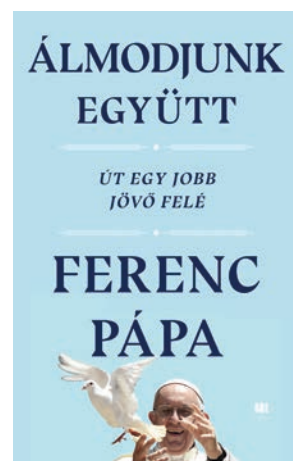
Álmodjunk együtt – Út egy jobb jövő felé címmel kivételes kötet jelenik meg hamarosan a 21. Század Kiadó gondozásában. Ferenc pápa ebben a formában akarta eljuttatni gondolatait olvasóihoz. Közös élményünket, az ideai vesztegzárat használja kiindulópontnak, hogy rámutasson, miként lehetünk békére, és hogyan érhetünk el változást válságos időkben.

Ferenc pápa – példa nélküli részletességgel – beszámol három személyes epizódról, amikor egy-egy válság átforgatta az életét. Precedens nélküli, hogy egy egyházi ilyen kendőzetlenül vegye számba a világunkat markában tartó gonoszság formáit: a kapitalista tökefelhalmozást, a szociális védőháló finanszírozásának csökkentését, a női egyenjogúság sárba tiprását, a felelőtlen környezetpusztítást stb.

A pápa több évtizedes vezetői tapasztalatára hagyatkozva mutatja meg, hogyan foghatunk össze mi, emberek annak ellenére, hogy különböző dolgokban hiszünk, és máshol élünk. Tanításából leszűrhetjük, miért és hogyan igyekezzük korlátozni a nagyvállalatok és a politikusok túlhatalmát, hogyan tegyünk a környezetvédelemért, és milyen eszközökkel emelhetjük ki

embertársainkat a nyomorból. Ezek a tanítások onnan erednek, hogy Ferenc pápa a koronavírus-járvány okozta válság során szakértőkkel ült össze, hogy meghallgassa őket.

A katolikus egyházfőnek már számos hosszabb-rövidebb műve jelent meg, de az *Álmodjunk együtt – Út egy jobb jövő felé* a legszemélyesebb alkotása, amelyben művésztől mégis erőteljesen buzdít mindannyiunkat cselekvésre, és a korábbiaknál érzékletesebben tárja fel tapasztalatait és nézeteit. A kötet a tervek szerint több mint százezer példányban jelenik meg. A kiadó a legfontosabb címeiként kezeli a pápa írását, hiszen a világjárvány sajnálatos módon az őszi-téli szezonra is rá fogja nyomni a bélyegét minden kontinensen.

EvÉlet-infó

MEGRENDELŐLAP 2020

ALULÍROTT MEGRENDELEM A LUTHER KIADÓTÓL AZ ALÁBBI TERMÉKEKET. VÁLLALOM, HOGY A MEGRENDELŐLAPON SZEREPLŐ TERMÉKEK VÉTELÁRÁT AZ ÁTVÉTELLEL EGYIDEJŰLEG KIEGYENLÍTEM.

Név:
Irányítószám, település:

E-mail:
Ha a számlát más névre kéri:

Utca, házszám, emelet, ajtó:

Számlázási név:
Cím:

Telefon:

Kedves Olvasóink! A szórólap kínálata mellett webáruházunkból (bolt.lutherkiado.hu) is kérhetnek köteteket. Kiadványainkról érdeklődhetnek a kiado@lutheran.hu e-mail-címen és a +36 1 411 0385-ös telefonszámon 9 és 17 óra között.

A kiadvány címe vagy a termék megnevezése	Darabszám	Összeg

15 000 forint feletti megrendelés esetén csomagolási és postaköltséget nem számolunk fel.

VÁSÁRLÁSI LEHETŐSÉGEK

Boltunkban: **1085 Budapest, Üllői út 24.**

Postán: e megrendelőlap elküldésével
boltunk címére

Telefonon: **+36 1 411 0385**

E-mailen: **kiado@lutheran.hu**

Interneten: **bolt.lutherkiado.hu**

A Luther Kiadó vállalja, hogy a megrendelt termékeket a megrendelés kézhezvételét követő 15 napon belül az Ön részére postai úton megküldi, ilyenkor a termékek ellenértékét utánvét-
tel kell kifizetni. Ha nem magyarországi címre kéri a kézbesítést, érdeklődjön elérhetőségeinken a lehetőségekről.

A Luther Kiadó garanciát vállal arra, hogy a megrendelés során birtokába jutott adatokat csak a kiadó használja, másnak azokat nem adja át.

Ha valamely termék nem szállítható, akkor erről értesítjük. A szórólapon szereplő akciók december 23-áig érvényesek, de csak a december 5-ig leadott megrendelés esetén tudjuk garantálni, hogy a postázott küldemény karácsony előtt megérkezik a címzetthez. A megrendelt könyvek továbbra is átvehetők boltunkban a nyitvatartási időben.

Milyen jó hálát adni!

Kilencvenkét ok a hálára Kelenföldön

A kelenföldi evangélikus gyülekezet közössége a 2020-as ősz sok bizonytalansága közt különös hálával élhette meg az október 16–18. között rendezett gyülekezeti hétvége alkalmait. A templomszentelési évfordulóhoz köthető rendezvénysorozat hosszú évek óta hagyomány Kelenföldön, idén azonban ismét új szempontok gazdagították a találkozások sorát.

Az úrvacsora évéhez kapcsolódott Blázy Árpád lelkész *Mit tanít a Kis káté az úrvacsoráról?* című előadása, a vasárnapi istentiszteleten pedig Johann Friedrich Meister „*Én vagyok az élet kenyere*” című, egy 17. századi kéziratról átirított kamarakantátájának magyarországi templomi bemutatójára került sor Bálint Zsolt magyar szövegével, Ecsedi Klára, Pap Kin-

földi templom tárgyain keresztül mutatja be hitünk alapvető tanításait, liturgikus cselekedeteit és szimbólumait.

A hétvége során a családtagok is közreműködtek: Benczné Ruttkay Miklián Ágnes köszöntővel, Bence Imre és Bencze András igehirdetéssel, Bence Gábor a könyvbemutató vezetésével és hangszeresként szolgált.

FOTÓ: BUDAPEST–KELENFÖLDI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

ga Marjatta és Ferenczi Zsolt szólójával. A gyülekezet kamaraegyüttesét Bence Gábor vezényelte. Az ünnepi istentisztelet – mint Kelenföldön minden vasárnap – úrvacsoraosztással zajlott, amiért ebben az évben különösen hálásak lehetnek a közösség tagjai.

A hétvége másik hangsúlya a szolgálattevőkért való hálaadás volt. 1966 és 1991 között, nem könnyű időszakban, Bencze Imre végezte hűségese pásztori szolgálatát Kelenföldön. Áldott emlékü lelkészük születésének századik évfordulójára könyvbemutató keretében is emlékeztek: az eredetileg 1992-ben kiadott *Épüljtek fel lelki házzá! – Templomjárók kézikönyve* megújult kiadása a családtagok naprakész kiegészítéseivel és Hódi Márton tervezésében kerülhetett kézbe. Az elsősorban az újonnan a gyülekezet-hez csatlakozóknak szánt kötet a kelen-

A szombati négykantóros koncert két hangszeres és négykezes művek pazar sokszínűségét vonultatta fel. Bence Gábor, Németh Sándor, Németh Zsuzsanna és Pál Diana együtt és külön-külön a gyülekezet minden használatban lévő billentyűs hangszerét megszólaltatta: az orgona, a spinét és a pianó ezúttal is lehetőséget adott a muzikusoknak a jókedvű és professzionális zenélésre.

A vasárnapi istentisztelet keretében búcsúzott el a gyülekezet korábbi kántora, Pál Diana, aki külföldön folytatja pályafutását. Együttal beiktatták tisztességébe Németh Sándor megválasztott kántort és Véghné Pozsgai Olga ifjúsági munkatársat.

A hétvége alkalmain a gyülekezet minden aktív lelkészi szolgálattelője vállalt liturgikus és házigazdai szolgálatot: Gáncs Tamás igazgató lelkész nyitóáhitással, Blázy Árpád lelkész előadással, Molnár Lilla beosztott lelkész a szombati programok vezetésével, Nagy Szabolcs hatodéves teológushallgató a családi program igei indításával szolgált.

Egy harmadik fontos tényező is formálta a hétvége programját: a kelenföldi gyülekezet elsőként csatlakozott a „Műveld és őrizd!” evangélikus egyházi teremtésvédelmi programhoz. A már évek óta aktívan működő Kelenzöld csoport koordinálásával szombat délelőtti teremtésvédelmi akadályversenyre került sor. A tavalyi és idei konfirmandusokból, valamint a lelkes családokból alakult hat csapat hét állomáson mérte meg magát. Szlektív szemetet juttattak fél lábón ugrálva a megfelelő gyűjtőbe, másutt védett magyar állatfajokról raktak ki kirakót, jelképes ökolábnymot számoltak, ökoházartási cikkek nyomába eredtek, betekintettek a komposzt apró állatainak életébe, és megismerhették a kerti fügefafa történetét is.

A szemléletformáló, gondolatébresztő játék megmozgatta a több mint ötven résztvevőt, akik apró jutalmak mellett egy jóleső meleg teával zárták a délelőtti. A Kelenzöld őszi programjai novemberben is folytatódhatnak.

■ P. K. M.

Lutherrel a fügefafa alatt címmel indította el négyrészes sorozatát a reformáció hónapjában a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség. A rövid részeket szerdánként töltötték fel YouTube-csatorájukra, és osztották meg a közösség tagjaival. A sorozat negyedik, befejező része, amely október 28-án került fel, a *solus Christus* témáját járja körül. A sorozatban közreműködik Molnár Lilla, Blázy Árpád, Nagy Szabolcs, Gáncs Tamás, valamint a Fővárosi Protestáns Kántorátus Pap Kinga Marjatta vezetésével. Orgonán kísér Németh Sándor.

Forrás: Kelenföldi Evangélikus Egyházközség

Fókuszban a felzárkózás

Tanoda nyílt Nyíregyházán hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésére

Evangélikus tanodát avattak szeptember 29-én a Nyíregyházához tartozó Benkőbokorban, aznap délelőtt pedig Nagycserkeszen tartotta meg első ülését az Oltalom Felzárkózási Munkacsoport. Az Oltalom Szeretetszolgálat kötelékében megvalósult tanoda egy újabb eszköz a legelesettebb, legrászorultabb családok segítésére, a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésére. Első osztályostól nyolcadikosig összesen húsz gyermeknek nyújtanak itt személyre szóló segítséget, támogatva ezzel iskolai sikerességüket, esélyt adva egy jobb életre. A nyíregyháza-kertvárosi gyülekezethez kapcsolódó legújabb intézmény szervesen illeszkedik ahhoz a szolgálatához, amelyet hosszú évek óta végez az evangélikus közösség a társadalom peremén élőkért.

A kormány döntése nyomán a Magyar Máltai Szeretetszolgálat koordinálásával megvalósuló *Felzárkózó települések programja* 2019-ben evangélikus egyházunk is bekapcsolódott. Laborczi Géza nyíregyháza-kertvárosi evangélikus lelkész áldozatos szervezőmunkája nyomán Nagycserkeszre esett a választás.

A harmincmillió forintos támogatással megvalósuló projekt ez év július 1-jével indult. Megkezdődött a felzárkózás megalapozása, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma ennek támogatására hozta létre a munkacsoportot.

Stratégiák összehangolása

Ami a Nyíregyházától tizennégy kilométerre fekvő, mintegy ezerhétszáz lakosú település fejlesztésében történik, az nem lehet önmagában való, kapcsolódnia és illeszkednie kell egyházunk felzárkózási stratégiájához éppúgy, mint a magyar kormány ez irányú elképzeléseivel. A nagycserkeszi templomban tartott ülés ez utóbbi megismerésével kezdődött: Langerné Victor Katalin, a Belügyminisztérium társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára az interneten – *Skype-on* – keresztül ismertette a jelenlévőkkel a *Magyar nemzeti felzárkózási stratégia 2030* című munkaanyagot.

„Az anyagi és szociális nélkülözés csökkentését, a szegénység újratemlődések megakadályozását, illetve az esélyegyenlőség és társadalmi összetartozás erősítését célul tűző stratégiát lelkiismereti okok is sürgetik – mondta bevezetőjében Langerné Victor Katalin

–, de halaszthatatlan az is, hogy a kitűzött célokat intézkedési tervbe, majd pedig ágazati, szakmapolitikai feladatokba rendezzék. A pontos helyzetelemzésből

emberek száma, miközben a cigány népességé ma nagyjából félmillióra becsülhető. A stratégia alapelvei, a jelen helyzet elemzése, a lehetséges beavatkozási te-

kiinduló konkrét feladatmeghatározások teszik lehetővé, hogy a témában olyan pályázatok születhessenek, amelyek megvalósítását támogatja az Európai Unió.”

Nem csupán „romaprobléma”

A helyettes államtitkár szavaiból – és a munkaanyagból is – kitűnt, hogy nem csupán „romaproblémának” kell tekinteni a társadalmi felzárkózást, hiszen az adatok szerint hazánkban mintegy másfél millióra tehető a szegénységben rekedt

rületek ismertetése során Langerné Victor Katalin az új felismerésekre fókuszált. Többek között azt is hangsúlyozta, hogy a hazánkban tapasztalható elítélteesség és az általánosításra való erős hajlam akadálya lehet a továbblépésnek.

A videókonferenciát követően az elhangzottakra reflektálva fogalmazta meg Krámer György, egyházunk országos irodájának igazgatója, hogy az egyház egészét tekintve a felzárkózást célul tűző programok csak olyan központokban indulnak, ahol az ügy iránt különösen elhivatott emberek szolgálnak. ►

Varga Márta, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetője kérdésként vetette fel: három evangélikus intézmény pályázott antiszegregációs programmal, a negyediket pedig meghívta az osztály – ki mondja meg, hogy ez sok vagy kevés? A polémia összegzéseként a résztvevők arra jutottak, hogy „térképre kell tenni” a háromszáz felzárkózó települést és a közelükben működő evangélikus gyülekezeteket és intézményeket, hogy kirajzolódjon a cselekvési lehetőség.

Hogy ez nem okoz különösebb nehézséget, arról már Oláh Róbert, az országos iroda diakóniai osztályának felzárkózási referense beszélt prezentációjában, felvázolva az egyházi felzárkózási stratégia készítésének aktuális helyzetét, az elvégzendő munka összetettségét, a kínálkozó lehetőségeket. Meglátása szerint ebben a munkában a többi történelmi egyház előrébb tart, mert intézményesített struktúra is rendelkezésükre áll már, hogy a megjelenő pályázati kiírásokra azonnal reagálhassanak.

Feltérképezni a teendőket

A nagyecserkeszi projekt koordinátora Jéri János, aki az előző két és fél évben a baptista egyháznál szerzett tapasztalatokat a felzárkózó települések érdekében végzendő munkából. Most a Magyar Máltai Szeretetszolgálat irányításával és módszereinek alkalmazásával tényfeltáró interjúkat készítenek az intézményekben és a lakosság körében: huszonöt, illetve harminckét oldalas kérdőívek segítségével igyekeznek képet nyerni a valódi szükségletekről, teendőkről.

Azt már most tudni lehet, hogy míg a hivatalos adatok szerint Nagyecserkeszen tíz-tizenkét százalékra tehető a roma né-

esség aránya, a valóságban ez legalább harminc százalék, a megyeszékhelyhez közel eső gyermekintézményekben pedig száz százalék a roma gyermekek aránya. A településhez tizenhét tanyabokor tartozik, ahonnan nehézkes a közlekedés, a lakhatási körülmények néhol drámai képet mutatnak.

A projekt keretében jelenleg segíteni még nem tudnak, de elkezdtek a közöségsszervezést, és a gyerekeken keresztül igyekeznek utat találni, hogy a közösen kimunkált célok alapján elkezdjék Nagyecserkesz felzárkóztatását. A teendők pontos feltérképezésével egy év alatt kell felkészülni arra, hogy minél több forrást szerezzenek az itteniek életminőségének javítására.

Azt már Laborczi Géza taglalta, hogy – első lépésként – a templomhoz közeli egykori szolgálati lakás átalakításával Jelenlét pontot hoznak létre, Biztos Kezdet gyerekházat és Tanodát indítanak. Az oktatás, az egészségi állapot, a foglalkoztatási helyzet, a lakhatási körülmények, az infrastruktúra hosszú távra megoldást adó

fejlesztésének mikéntje az önkormányzattal és a helyi emberekkel teljes együttműködésben ölthet formát.

A felzárkózási munkacsoport ülésén részt vett Nagyecserkesz polgármestere, Kiss Józsefné; egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetője, Kelemen Anna Gyöngy és a gyülekezeti és missziói osztály gyülekezeti referense, Bárdossy Tamás is, valamint az Oltalom Szeretetszolgálat azon munkatársai, akik szakpolitikai hozzáértésükkel támogatni tudják az itt kezdődő fejlesztőmunkát.

Megemlíthető, hogy a felzárkózást segítő, most fókuszba került munkában három olyan szakember vállalt feladatot, akik a tizedik tanévét kezdő Evangélikus Roma Szakkollégium tagjaként kaptak elhívást, megerősítést mostani szolgálatukhoz. (Jéri János szociális munka, majd szociális gazdaság szakon, Lakatos István szociálpedagógia szakon, Oláh Róbert pedig közgazdászként szerzett diplomát.)

Szeretetszolgálat jegyében

A szeptember 29-ei program Benkőbokorban, a Felfedező Tanoda megnyitójának ünnepségével folytatódott. Az Oltalom Szeretetszolgálat ezen legújabb szolgáltatása szervesen kapcsolódik az eddigi diakóniai munkához.

„A gyerekek ötven százaléka hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű legyen, és hetven százalékuk rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesüljön, ezt írja elő a jogszabály, és ez nálunk bőven teljesül – tájékoztat Ördögh Ágnes, a Felfedező Tanoda vezetője. – A gyerekek az Oltalom működési

A SZERZŐ FELVÉTELEI

területén élők közül kerülnek ki, sokan a környező tanyákról. A Borbányán, a családot átmeneti otthonában lakókat pedig kisbusz hozza-viszi.”

A húsz gyermekkel hét szakember foglalkozik minden délután, s az egyéni fejlődést támogató motivációs tervek alapján törekednek hiányosságaik pótlására, a humán, reál, szociális és idegen nyelvi kompetenciáik fejlesztésére. Ezenkívül közösségi programokat szerveznek, háztartási ismereteket tanítanak, és gondot fordítanak a szülők bevonására is.

„Legalább már az úton”

Az egykori szolgálati lakásból átalakított, augusztus elején megnyílt tanoda avatása faültetéssel kezdődött, majd a gyermekek műsora adta a benkőborkori szabadtéri ol-tárnál.

Az ezt követő áhítaton Krámer György Mt 8,23–27 alapján azonosította a hajón hánykolódók félelmét a maiakéval. „Legyetek aktívak: félek tőle, de teszek ellene! Ebben segítsen meg Isten bennünket!” – zárta rövid áhítatát az országos iroda igazgatója, majd megáldotta a Felfedező Tanodát.

Időközben a helyszínre érkezvén Langerné Victor Katalin azzal kezdte köszöntőjét, hogy „az út elején vagyunk, de legalább már az úton”. Felidézte, hogy másfél éve együtt járták a helyszíneket Laborczi Gézával, hogy megtalálják az evangélikus tanoda alkalmas épületét. A tanoda hasznáról, hasznosságáról szólva a társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkár arra hívta fel a figyelmet, hogy a szegénység csökkentéséhez a tanuláson keresztül vezet az út.

Vinnai Győző, a térség országgyűlési képviselője is köszöntötte a tanoda indulását. Amikor egy gyermek sikeres előrehaladása érdekében sem a család, sem pedig az iskola nem tud eleget tenni, a tanoda sajátos módszereivel jó eséllyel lehet elérni, hogy képzett, művelt felnőtt váljon belőle.

Szolgáltatukban nincsenek magukra hagyva a tanoda munkatársai: mások mellett az Evangélikus Roma Szakkollégium tagjai is segítik őket. A szakkollégisták számára fontos a társadalmi felelősségvállalás, a Felfedező Tanodában pedig rendszeresen önkénteskedhetnek, így mutatva példát a kicsiknek arra, hogy a tanulás milyen utakat nyithat meg előttük.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Új cigánymissziós kötet videóbemutatója. A Cigány Módszertani és Kutatóközpont kiadásában, a Protestáns Cigánymissziós Fórum (az evangélikus, a baptista, a metodista, a pünkösdi és a református egyházi cigánymisszió) összefogásával és munkájával jelent meg a *Cigánymissziós Módszertani Füzetek* harmadik kötete, amelynek címe és témája is egyben a *Misszió és felzárkóztató oktatás*.

Sajnos a tervezett könyvbemutatót a járványveszély miatt el kellett halasztani, ezért választották a módszertani központ munkatársai azt a lehetőséget, hogy egy rövid videóban tájékoztatnak a megjelent módszertani füzet sorozat harmadik kiadványáról. A könyv tartalmát kizárólag a témában jártas, az adott egyházi közösséghez kapcsolódó szakemberek készítették.

Forrás: Cimok

Kortárs úrvacsora-értelmezések

Csoportos kiállítás nyílt *Kenyér és bor színében – Az úrvacsora kortárs szemmel* címmel november 10-én az Evangélikus Országos Múzeumban. A Magyarországi Evangélikus Egyház nyílt képző- és iparművészeti pályázatára száztizenötven regisztráltak, és több mint százhusz pályamű érkezett. A kurátorok ebből válogatták ki azt a huszonkét művészt, akiknek az alkotásai láthatók az intézményben.

A megnyitó egyedi volt, ugyanis a koronavírus-járvány miatt hozott óvintézkedések következtében a kiállítást a múzeum

újrainyításáig csupán néhány óráig láthatta a közönség. A Deák téri templomban rendezett megnyitónapszéken a megjelenteket Hafenschner Károly evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora köszöntötte, a tárlatot Galambos Ádám újságíró nyitotta meg, míg orgonán Mekis Péter működött közre. A tárlat a járványügyi intézkedések miatti zárvatartást követően 2021. március 28-ig tekinthető meg az Evangélikus Országos Múzeumban (Budapest V. ker., Deák tér 4.).

Forrás: *Evangélikus.hu*

Világhírű tanítványok tanára

Halálának kilencvenedik évfordulóján

Rátz Lászlóra emlékeztek a soproni líceumban

FOTO: WIKIPEDIA.ORG

Rátz László a soproni líceum diákja volt, itt kapta az alapokat és az elköteleződést, hogy aztán ő legyen világhírű tanítványok tanára. Nevét az egyik legelismerettebb pedagóguskitüntetés is őrzi. A líceum tanári kara is büszkélkedhet négy Rátz Tanár Úr életműdíjas pedagógussal.

„Rátz László egykori iskolájának, a Soproni Evangélikus Líceumnak az igazgatójaként büszkeséggel gondolok az egykori diákra és a nevét viselő díjat eddig átvett négy kollégámra. A számos kapcsolódási pont és ennek okán kialakult és folyamatosan alakuló szimbólumok miatt, a mai diákok számára átadható minta lehetőségével élni nagy öröm és tisztesség, de persze kötelesség is nekünk, maiaknak” – hangsúlyozta emlékező nyilatkozatában a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium igazgatója, Tölly Balázs.

Széles körű érdeklődés. Rátz László Sopronban született 1863. április 9-én. A soproni evangélikus gimnáziumban 1882-ben érettségizett kitűnő eredménnyel. Kiváló tanárai – Thiering Károly, Fehér Sámuel, Poszvék Gusztáv, Király József Pál és mások – között különösen is tisztelte mennyiségtan- és a természettanát, Renner Jánost.

Egyetemi oklevelét 1890 novemberében szerezte meg matematika-fizika szakon. Széles érdeklődési körét mutatja, hogy a Budapesti Tudományegyetem után Berlinben filozófiát, Strasbourgban természettudományt hallgatott. 1890-től tanított a

Budapesti Evangélikus Főgimnáziumban, amelynek 1909–1914 között igazgatója is volt. 1897-től 1914-ig a *Középiskolai Matematikai Lapokat* is szerkesztette. Világhírt szerzett tanítványa volt Neumann János matematikus, a számítógép működési elvének kidolgozója, Wigner Jenő Nobel-díjas fizikus és Harsányi János Nobel-díjas közgazdász, a játékelmélet kutatója.

„Rátz László licista diák nevét ott láthatjuk a Magyar Társaság irodalmi, nyelvi önképzőkörének tagjai között, és olvashatjuk az ebben a körben írt pályamunkáit is. Talán nem egészen véletlen, hogy az evangélikus líceum közegéből kilépve nem tantárgyat oktató pedagógus, hanem tehetséget felismerő, gondolkodást és mindenféle észjárást tisztelő és ezen talentumaival embereket nevelő tanár vált belőle – jegyezte meg a nagy előd-ről Tölly Balázs. – A tisztelői által alapított díjat négy kollégám is átvehette. Olyan tanárok kaptak pályájukat lezáró elismerést, akik számos tanítvány számára tették szenvedéllyé a tudomány iránti elkötelezettséget” – tette hozzá az igazgató.

A líceum – a Soproni Városszépítő Egyesülettel karöltve – emléktábla elhelyezését kezdeményezte Rátz László szülőházán, a Várkerület 110. számú épület falán. A líceumban lévő tábla mellett így Sopronban egy újabb emlékhely hirdetheti az evangélikus alma mater egykori tanítványának kiválóságát.

Az emléktáblára kerülő QR-kód utal majd a róla elnevezett díjra is. A Bolyai János Matematikai Társulat ugyanis évenként szervez középiskolai matematikatanároknak Rátz László vándorgyűlést, és 2000 óta Rátz László-érmet ad ki. A Rátz Tanár Úr Életműdíjat a legkiválóbb matematika-, fizika-, biológia- és kémia tanárok részére adományozzák.

Rátz László és a líceum. Rátz László a líceum diákkörében, az 1790-ben alapított Magyar Társaságban és az iskola zeneegyesületében is aktív tag volt. Utóbbinak az ülésein nemcsak részt vett, de közre is működött, ugyanis kiváló első hegedűs is volt. A zenetársaság második ülésén 1880. október 20-án például König Béla diáktársával Viotti egyik hegedűduóját adták elő.

A Magyar Társaság jegyzőkönyve szerint Rátz László már mint hetedik osztályos diák szerepel a tagok névsorában. A társaság jubileumi, huszonötödik ülésén ő készítette el és adta elő bírálatát diáktársa, Falcsik Jenő *Etele jelleme Arany János Buda halála című eposzában* című írásáról. Azt is tudjuk, hogy az 1880/1881-es tanévben május 28-án, a záróülésen Rátz László tanulót nagy szavazattöbbséggel választották meg pénztárnoknak. Az 1881/1882-es tanévben százhatvanhárom fős taglétszámú Magyar Társaság jegyzőkönyvében a harminctödik sorszámmal találjuk meg Rátz László nevét.

Soproni sírján virág... Rátz László Budapesten hunyt el 1930. szeptember 30-án, kilencven éve. A soproni evangélikus temetőben helyezték örök nyugalomra, sírja ma is zárandokhely tisztelői számára.

Forrás: Bdeg.hu

Megújult a Tessedik Sámuel Múzeum

Több mint ötszáznyolcvanmillió forintból újították fel a szarvasi Tessedik Sámuel Múzeumot. A város egykori evangélikus lelkészéről elnevezett intézmény hivatalos szakmai megnyitója október 30-án volt.

Roszik Zoltán igazgató a Magyar Távirati Irodának elmondta, hogy az épületet „plázaszerűen” alakították ki, minden teremben a múzeum saját anyagából származó leletet vagy tárgyat emeltek ki, és köré szervezték a többi kiállítási anyagot.

A „pláza” vásári bemutatóterén például Tessedik Sámuel korát és munkásságát mutatják be, a „Termékenységi galériában” neolitikum korabeli, azaz csaknem ötezer éves termékenységszobrokat állítanak ki. A „Boszorkányturizmus” elnevezésű teremben boszorkánylegendákat,

az 1700-as évek helyi gyógyászatát ábrázolják, továbbá ott kapott helyet egy VR-szemüveg, amellyel „be lehet repülni Szarvast”. A „Könyvesbolt” fantázianeveű helyiségben rovásírásos emlékeket állítanak ki, a tárlat középpontjába egy 1990-es évek elején talált avar kori tűtartó került, amelynek oldala rovásírásos emlékeket őriz. Az „Ékszerboltban” főként szarmata ékszereket mutatnak be, a mozi-teremben pedig Szarvas történetét, egykori birtokosait ismertetik meg a közönséggel az Árpád-kortól egészen a

török korig. A terem közepén az ott talált török kori ágyú áll majd – magyarázta Roszik Zoltán.

A tervek szerint egy-egy termet két-háromévenként átalakítanak, megújítanak – emelte ki az igazgató. Hozzátette, hogy az emeleten Domán Imre helyi állatorvos néprajzi gyűjteményét mutatják be, a házasság, a születés és a halál témái köré rendezve a kiállítási tárgyakat. Szabó László bábainak is lesz állandó otthonuk az épületen belül.

A Tessedik Sámuel szarvasi evangélikus lelkész által 1791-ben építtetett épületet – amelyben az ország első mezőgazdasági iskolája működött – csaknem kétszázötven négyzetméterrel bővítették. A díszteremben és egy másik teremben időszakai tárlatok kapnak majd helyet, beszereztek továbbá egy új hangosítórendszert, így koncerteket, előadásokat is lehet tartani az épületben – tájékoztatott Roszik Zoltán. Azt is elmondta, hogy a több mint két évig tartó felújítás alatt kicserélték a nyílászárókat, a fűtési rendszert, a világítást, és kialakítottak egy látogatófogadó központot, valamint egy múzeumpedagógiai teret is.

Az uniós Terület- és településfejlesztési operatív program pályázatán négyszázhetvenkétfélmillió forintot, majd több-letámogatásként további nyolcvanmilliót nyertek, ezt a város saját forrásból harminchatmillióval egészítette ki.

■ MTI

FOTÓ: ROSTA TIBOR / MTI / MTVA

Időszaki tárlat az elmúlás néprajzáról

Érzékeny témát, az elmúlás néprajzát boncolgatja a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum időszakos tárlata, amely a tervek szerint 2021. május 2-ig tekinthető meg az intézmény Zsilinszky termében.

A kiállítást november 5-én Kutyej Pál evangélikus igazgató lelkész nyitotta meg. (A november 11-én érvénybe lépett járványügyi korlátozások miatt azonban jelenleg zárva tart a múzeum. – A szerk.) A megjelenteket – házigazdaként – Ando György igazgató, illetve Szarvas Péter, Békéscsaba megyei jogú város polgármestere köszöntötte. Közreműködött

Alföldi Csaba, az evangélikus egyház-község kántora.

A paraszti szemlélet az élet természetes velejárójának tekintette a halált. Az elmúlás azonban napjainkra tabutémává vált. Ez a kiállítás az emberi élet utolsó állomásába enged betekintést – írják közleményükben a kurátorok, Martyin Emília és Salamon Edina néprajzos muzeológusok.

Bár az elmúlás témakörét több néprajzos és antropológus feldolgozta, tárlatok mindaddig nemigen szóltak erről, pedig a halálhoz kötődő hagyományok tárgyokban, fényképekben, dokumentumokban

is kifejezhetők. Martyin Emília tudományos-muzeológiai osztályvezető elmondta: Az *elmúlás néprajza* című kiállítás az ember és a mulandóság viszonyát, a halálra való felkészülést, az elmúlást kísérő néphagyományok és hiedelmek bemutatását tűzte ki célul. Emellett régi korok temetkezési szokásai és hiedelmei is felelevenednek, régészeti ásatások érdekességeinek, valamint a Vácon, a fehérek templomában – eredetileg domonkos templomban – talált mumifikálódott emberi maradványok felvonultatásával.

Forrás: MTI

Pályázni lehet közösségi célú egyházi programok támogatására

A Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága a 2021. évi egyházi közösségi célú programok támogatási igényeinek felmérése céljából felhívást tett közzé.

A támogatás célja a közösségépítés, közösségi nevelést szolgáló, valamint egyéb hitéleti programok támogatása. A költségvetési támogatás a 2021-ben megvalósuló tevékenységekre nyújtható. Az elnyerhető támogatás összege kétszázezer-ötszáz ezer forint, saját forrás biztosítása nem szükséges. A támogatási kérelem elektronikus benyújtásának határideje 2020. november 30.

E támogatások nagy segítséget jelenthetnek a hazai és határon túli magyar ajkú egyházi jogi személyek járványidőszakot követő közösségépítő tevékenységéhez. Támogathatók egyházi táborkok; hitéleti, közösségépítő, illetve közösségi

nevelést (ifjúságnevelést, a család megtartóerejét és a teremtésvédelmet) szolgáló egyházi rendezvények; programok szervezése, lebonyolítása; a határon túli és ott a magyarság megmaradását szolgáló egyházi közösségek programjai (hitéleti, kulturális, közösségi nevelési és közösségépítő tevékenységek), valamint a Magyarország határain belül és a Kárpát-medencében megszervezett záródoklatok, ha a járványügyi helyzet ezeket lehetővé teszi.

Idén új informatikai platformon, a Nemzetpolitikai Informatikai Rendszerben (NIR) lehet az igényeket benyújtani; a rendszer regisztráció után elérhető a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. honlapjáról (Bgazrt.hu).

Forrás: Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságának sajtóirodája

ORATIO OECUMENICA

Isten, végtelen erő, mindeneket mozgató, örökké mozgó, hatalmas Úr! Benned gyökerezik a világmindenség, tőled nyeri létét és értelmét minden e világon, engedélyed nélkül nem történik semmi. Te azt ígérted, hogy meglátogatsz népedet, látogatásod igazságot és kiengesztelődést hoz majd a földre. Áldunk és dicsérünk hatalmadért; hallgasd meg egyházad könyörgését!

Isten, hozzánk szálló szó, vigasztaló szentség, reménység siklító kéréség idején! Te Jézusban megmutattad, hogy nem maradsz távol tőlünk, a világ szenvedésétől. Keresztedbe kapaszkodva szólítunk meg téged; hallgasd meg egyházad könyörgését!

Imádkozunk hozzád a járvány idején. Könyörgünk a betegekért, a haldoklókért és mindazokért, akik erejüket megfeszítve dolgoznak megmentésükért, fájdalmaik enyhítéséért. Légy jelen közöttük együttérzéssel! Légy a kutatókkal, választott vezetőinkkel, a világ hatalmasaival, hogy bölcs döntéseket hozzanak a vírus megfékezésére és a jog fenntartása érdekében.

Ébressz fel minket is, hogy komolyan vegyük egyéni felelősségünket. Könyörgünk emberi hangnemért, belátásért, egymás türelmes meghallgatásáért társadalmainkban a felfokozott hangulatban is. Adj nekünk józanságot, hogy ne engedjünk a könnyű megoldást kínáló, másokról megfeledkező, bűnbakkereső kísérteseknek. Segíts, hogy megmaradhassunk tanítványainak ezekben a nehéz időkben is.

Isten, bennünk fakadó felismerés, alkalmas időben felcsendülő szó, tett és lendület! Szentlelked által mi is kezeid és lábaid lehetünk. Küldj minket a magányosokhoz, a reménytelenekhez, az elfeledettekhez! Add, hogy egyházad biztos menedék lehessen mindenki számára. Segítsd suta törekvésünket, segíts, hogy szívünk alkalmassá váljék arra, hogy te megszülethess bennünk. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádás utca 2.) • www.mondat.hu Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál (bankszámlaszám: 10918001-00000058-01930000) vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

Advent első vasárnapja - 1Pt 1,22-25

Még mindig a szeretetről

Több éven át járt hozzám beszélgetni. Nagyon sok kérdés és problémáját osztotta meg velem. Az első találkozások alkalmával még sokat beszéltem, aztán egyre kevesebbet, a végén már szinte meg sem szólaltam. Ő jelezte a beszélgetéseink végén: „Tudom, mit akarsz mondani: szeressem magamat, embertársaimat, és szeressem Istent.”

Nem menekülés akart ez lenni a kérdések mélyebb feltárása elől, nem is valami frappáns, könnyen emészthető tanács vagy éppen egy kényszeredetten előhúzott igei válasz. Egyszerűen csak mind a ketten azt éreztük, hogy beszélgetéseink ide vezettek bennünket, a megosztás és a meghallgatás ide irányított. Isten élő és maradandó ígéjéhez.

Élő reménység. Magam előtt látom a levél szerzőjét, aki éppen arról értesül, hogy a kis-ázsiai gyülekezetek milyen próbatételnek vannak kitéve. Pogány környezetük egyre kevésbé viseli el őket, mind többször hallani harcokról és gyalázkodásokról. Miért is lenne ez másképp azok között, akiknek Ura megvetetten és kitzasztottan végezte földi életét a kereszten? Ha a világ nem tudta befogadni az Urat, miért tudná befogadni a követőit, ha azok hűségesen járják mesterük útját, és követik tanítását?

Ma is komoly kérdés, hogy van-e Krisztus-követő élet akár egyéni, akár közösségi szinten megvetettség és kitzasztottság nélkül. Magam előtt látom a levél szerzőjét, aki nem lát más megoldást, mint hogy emlékeztesse a kis-ázsiai gyülekezeteket: mindaz, amit ők kaptak a keresztség által, és mindaz, ami vár rájuk Krisztus újbóli megjelenésével, mindennél több. A legtöbb, ami velük történhet, a legtöbb, amit kaphatnak. Olyan szenvedéllyel mondja ezt, hogy az olvasók szinte maguk kerülnek az üdvörtörténet középpontjába: „Ő [Jézus] ugyan a világ teremtése előtt kiválasztott, de az idők végén jelent meg tiértetek, akik általa hisztek Istenben, aki feltámasztotta őt a halottak közül, és dicsőséget adott neki, hogy hitetek Istenbe vetett reménység is legyen.” (1,20-21)

Ma is érdemes feltennünk a kérdést: mennyire vagyunk mindennek tudatában, mennyire határozza meg mindez a mindennapi életünket, és mennyire lüktet bennünk az a bizonyos élő reménység, amelyről a szerző többször is szól a levelében?

Kölcsönös testvérszeretet. Az élő reménység mellett a kölcsönös testvérszeretet is nagy hangsúlyt kap igeszakaszunkban. Úgy éljetez, hogy ne szolgáltatassatok okot a rosszindulatú szóbeszédre – buzdítja a levél szerzője a mindenkori olvasót.

Érdemes végigkövetni a szerző gondolatmenetét. A cél a kölcsönös szeretet gyakorlása. Nem elég egyszerűen ott megállni, hogy én valaki felé szeretettel fordulok. Ez csak a kiindulópont. A lényeg az a közös megtapasztalás, hogy a szeretet inkarnálódik közöttünk, azaz testté lesz közöttünk. Formál, alakít, gyógyít, teremt és újjáteremt. Ha ezt már megtapasztaltuk, tudjuk, hogy ez nem a miénk, nem az emberi erőfeszítés produktuma, hanem Isten ajándéka, még akkor is, ha erről nem veszünk tudomást.

Az igazság iránti engedelmesség. De miért is ne vennék tudomást róla? Miért is ne ápolnánk? A levél szerzője is erre buzdít, amikor azt írja, hogy az igazság iránti engedelmesség által tisztítsuk meg magunkat a szeretetre.

De hogyan is lehet az igazsággal megtisztulnunk? Úgy, hogy nem a magunk igazára figyelünk, hanem az isteni igazságra, amely megjelent Jézus Krisztusban. A saját igazunk keresése és hirdetése inkább eltávolít egymástól, Krisztus követése oda-

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

von a másikhoz. Tiszta lélekkel, azaz előítéletek és hátsó szándékok nélkül tudunk igazán szeretetben egymás felé fordulni, ahogy tette Jézus.

Ez az az út, amelyet a levél szerzője ajánl; ez az az út, amelyen minden emberi kudarc ellenére újra és újra el lehet indulni; ez az az út, amely talán az értetlenséget és a gyalázkodást is el tudja némitani.

■ JOÓB MÁTÉ

Imádkozzunk! Urunk, segíts bennünket igaz megtérésre, hogy elhagyjuk mindazt, amiért a világ joggal neheztel ránk, és adj élő reménységet, hogy veled együtt, téged tükrözve tudjuk megélni ajándékba kapott életünket. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 29.) *Irgalma megmarad nemzedékről nemzedékre az öt félszázadon.* Lk 1,50 (Zsolt 115,14; Mt 21,1-9; Róm 13,8-12; Zsolt 24) Az új adventi idő kezdetén Mária hálaénekének e mondata visszhangozhat bennünk is. Mária egyszerű fiatal lányként éli át, hogy Isten kiválasztotta őt, mi pedig szintén hétköznapi életünk közben tapasztalhatjuk meg, hogy az ő akaratából Isten eszközei lehetünk. Nem érdemeinket nézi, hanem irgalommal tekint ránk, szeretett gyermekeiként szólít meg minket. Nemzedékről nemzedékre, megújítva adja kegyelmét Krisztusért – mindannyiunknak.

Hétfő (november 30.) *Ezt mondja a Seregek Ura: Bizony aki titeket bánt, a szemem fényét bántja!* Zak 2,12 (Róm 8,33; 1Pt 1,[8-9]10-13; Ézs 57,14-21) Sok sérelmet viselünk el életünk során, és ezt nem könnyű elfogadni, megérteni. Tudjuk, hogy Isten szeret minket, de tapasztaljuk, hogy kiszolgáltatottak vagyunk a rossz elszívásokkor. Néha nehezen fogadjuk el, de a Biblia tanúsága szerint Isten ekkor is mellettünk van, nem fordul el tőlünk, sőt erővel támogat minket a küzdelmeinkben. Emberi igazságérzetünk fölött áll, és az ő örök és teljes isteni igazsága szerint végül mindent helyre is állít, a szenvedő ember enyhülést és megelégtetést kap. Isten irgalma legyen velünk!

Kedd (december 1.) *Szent félelemmel éljétek földi vándorlásotok idején...* 1Pt 1,17 (1Móz 26,3; Zsid 10,32-39; Ézs 58,1-14) Mindennapi magabiztosságunk pillanatok alatt összeomolhat, ha Isten megmutatja előttünk hatalmát, erejét. De ha megértjük, hogy ő ezt az erőt és hatalmat a mi javunkra használja, ijedségünk inkább alázatos bizalommal formálódik. Bármerre vezet életünk, bármilyen feladatok között kell élnünk, sose feledjük, hogy velünk van az Úr, a bajban is, és a sikerekben is, a szomorúságban és az örömben is. Bátorító tudnunk, hogy ő tudja vezetni lépteinket, az ő féltő szeretete elkísér minket.

Szerda (december 2.) *Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja. Ne nyugtalankodjék a ti szívetek, ne is csüggedjen!* Jn 14,27 (Zsolt 11,1b-c; Kol 1,9-14; Ézs 59,1-15a) Gyermekként tanulni, felnőttként dolgozni, szülőként gondoskodni, tanárként tanítani, barátként megérteni, idősebbként bölcsen támogatni, embertársként irgalmasnak lenni, társként szeretni, vezetőként irányítani, beosztottként engedelmeskedni, döntéseinkben felelősséggel lenni, mások felé nyitottá válni... Annyi és annyi feladatunk van, és ez mind terheli lelki kapacitásunkat. De ha Jézusra nézve éljük napjainkat, az ő békessége betölti életünk

ket, gondolatainkat. Más ez a békesség, mint amit magunktól el tudunk érni: teljes és igazi. Vele minden feladatunk könnyebbé válik!

Csütörtök (december 3.) *Mindenki aszerint vigyen ajándékot, amilyen áldást kapott Istenedtől, az Úrtól, aki adja azt neked.* 5Móz 16,17 (2Kor 8,12; 1Thessz 5,[1-3]4-8; Ézs 59,15b-21) Az Ószövetség ünnepekre, áldozatok bemutatására vonatkozó részét könnyebben lapozzuk át, mint az apostoli levelek útmutatásait, mondván: „Nem nekünk, nem rólung szól.” Pedig Isten és Izrael népének kapcsolata mindennapjainkban visszaköszönő helyzeteket mutat be, amelyekre ráismerve alakítani tudjuk hitünk megélését. És bár mi természetesen nem Jeruzsálemben visszük bemutatni hálaáldozatunkat, lelkiekben nagyon is fontos, hogy Isten iránt hálával legyünk mindazért, amit kaptunk. Ez pedig nem is ünnephez kötődik: gyakoroljuk imádságainkban minden nap!

Péntek (december 4.) *Tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, még mielőtt kérnétek tőle.* Mt 6,8 (Zsolt 127,2; Ez 37,24-28; Ézs 60,1-14) Egy csendes imádságban, számba véve szereteteinket, feladatainkat, életünk összetevőit, talán hosszan-hosszan tudjuk sorolni kéréseinket Istennek. Segítsen, gyógyítson, adjon erőt, adjon bölcs látást, adjon türelmet, vezesse, építse családjunkat, és bűnbánatunkra feleljen irgalommal. Amikor Jézus imádkozni tanítja övéit, biztatja őket, hogy mindent tárjanak fel az Atya előtt, hiszen neki tudása van még a gondolatainkról is. Megnyugtató a Jézus által tanított imádságban mindennapi kéréseinket összefoglalni, és az is biztosságot ad, hogy Isten a kérésünk nélkül is tudja szükségleteinket. Meghallgatja minden imánkat, és akaratára szerint választ is ad kéréseinkre.

Szombat (december 5.) *Estefelé pedig, amikor lement a nap, ... [Jézushoz] vittek minden beteget és megszállottat; és az egész város összegyűlt az ajtó előtt. Sokakat meggyógyított...* Mk 1,32-34 (Zsolt 68,6-7; Hab 2,1-4; Ézs 60,15-22) Milyen nagy várakozásról olvashatunk az evangéliumban! Jézus körül a sokaság egyre csak növekszik, mert őbenne ott van a válasz megannyi kérdésre, őáltala ott a gyógyulás, a szabadulás mindenki számára. Adventi utunkon bennünk is növekedhet a vágy a Jézussal való találkozássra, az ő gyógyító jelenlétére. Ahogy gyermekként az ünnep közeledtével nő a kíváncsi izgatottság, úgy életünk későbbi idején is jó, ha meg tudjuk érezni ennek felfokozottságát. Ha sokakat meggyógyított, a mi beteges világunknak is rá van szüksége! Jöjj, Urunk, Jézus, gyógyíts meg minket is!

■ PELIKÁN ANDRÁS

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközeli vagyunk

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGA

KONKORDIAKÖNYV – A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HITVALLÁSI IRATAI 1. KÖTET

Az egyetemes vagy ökumenikus hitvallások

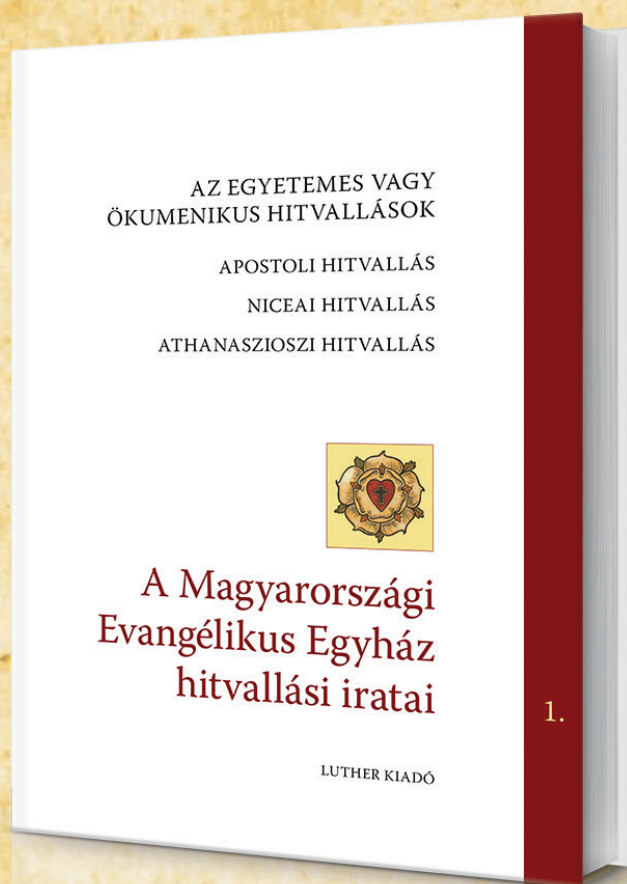
Apostoli hitvallás

Niceai hitvallás

Athanaszioszi hitvallás

A SOROZAT TOVÁBBI KÖTETEI:

2. Ágostai hitvallás (újrakiadás alatt)
3. Apológia, az Ágostai hitvallás védőirata
4. Schmalkaldeni cikkek, Értekezés a pápa hatalmáról és elsőbbségéről, Kis káté, Nagy káté
5. Egyességi irat

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

EVANGÉLIKUSOK VAGYUNK

és te?

NEM KÉRDÉS, MOST MÉGIS AZ!

A 2021-es népszámláláson valld magad te is evangélikusnak, és segítsd egyházunkat azzal, hogy erre emlékezteted családodat, barátaidat is!

SZEMEREI JÁNOS,
a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület püspöke

DR. FABINY TAMÁS,
az Északi Evangélikus
Egyházkerület püspöke

KONDOR PÉTER,
a Déli Evangélikus
Egyházkerület püspöke

